

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Skonsolidowany raport półroczny PSr 2017

(rok)

odnie z § 82 ust. 2 i § 83 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. – j.t. Dz. U. z 2014, poz. 133, z późn. zr dla emitentów papierów wartościowych prowadzących działalność wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową

(rodzaj emitenta)

za półrocze roku obrotowego 2017 obejmujące okres od 2017-01-01 do 2017-06-30

zawierający skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF)

w walucie zł

oraz skrócone sprawozdanie finansowe według Ustawy o rachunkowości (Dz. U. 2016, poz. 1047)

w walucie zł

data przekazania: 2017-08-31

COMARCH SA	
(pełna nazwa emitenta)	
COMARCH	Infomatyka (inf)
(skrótowa nazwa emitenta)	(sektor wg klasyfikacji GPW w Warszawie / branża)
31-864	Kraków
(kod pocztowy)	(miejsowość)
Al. Jana Pawła II	39A
(ulica)	(numer)
012 646 10 00	012 646 11 00
(telefon)	(fax)
IR@comarch.pl	www.comarch.pl
(e-mail)	(www)
677-00-65-406	350527377
(NIP)	(REGON)

BDO Sp. z o.o.

(firma audytorska)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
	półrocze / 2017	półrocze / 2016	półrocze / 2017	półrocze / 2016
DANE DOTYCZĄCE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO				
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	491 065	516 425	115 615	117 892
II. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	-4 302	35 209	-1 013	8 038
III. Zysk (strata) przed opodatkowaniem	18 656	26 599	4 392	6 072
IV. Zysk netto przypadający na akcjonariuszy	10 779	12 756	2 538	2 912
V. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	40 368	16 487	9 504	3 764
VI. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-72 021	-52 374	-16 956	-11 956
VII. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	35 533	-2 924	8 366	-668
VIII. Przepływy pieniężne netto, razem	3 880	-38 811	914	-8 860
IX. Liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349	8 133 349
X. Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Spółki (w zł/EUR)	1,33	1,57	0,31	0,36
XI. Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Spółki (w zł/EUR)	1,33	1,57	0,31	0,36
DANE DOTYCZĄCE SKRÓCONEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO				
XII. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	344 610	344 870	81 134	78 728
XIII. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	10 939	26 905	2 575	6 142
XIV. Zysk (strata) brutto	20 664	21 777	4 865	4 971
XV. Zysk (strata) netto	17 669	19 540	4 160	4 461
XVI. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	4 540	-11 681	1 069	-2 667
XVII. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-32 128	-27 661	-7 564	-6 315
XVIII. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	19 588	-8 967	4 612	-2 047
XIX. Przepływy pieniężne netto, razem	-8 000	-48 309	-1 884	-11 028
XX. Liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349	8 133 349
XXI. Zysk (strata) zanalizowany na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	5,38	4,48	1,27	1,02
XXII. Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Spółki (w zł/EUR)	5,38	4,48	1,27	1,02
KAPITAŁY				
XXIII. Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki (skonsolidowany)	835 938	847 423	197 785	191 551

XXIV. Kapitał własny (jednostki dominującej)	780 071	771 742	184 567	174 444
--	---------	---------	---------	---------

Kursy euro użyte do przeliczania wybranych danych finansowych:

Średnia arytmetyczna średnich kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres: 01.01-30.06.2017 r.: 4,2474;

Średnia arytmetyczna średnich kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres: 01.01-30.06.2016 r.: 4,3805.

Wartość kapitału własnego została przeliczona na euro w oparciu o średni kurs NBP z ostatniego dnia okresu:

30.06.2017 r.: 4,2265;

31.12.2016 r.: 4,4240.

Wartość kapitałów (pozycje XXIII i XXIV) zostały zaprezentowane na koniec półrocza bieżącego roku obrotowego i na koniec poprzedniego roku obrotowego.

W przypadku prezentowania wybranych danych finansowych z półrocznego skróconego sprawozdania finansowego dane te należy odpowiednio opisać.

Wybrane dane finansowe ze skonsolidowanego bilansu (skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej) lub odpowiednio z bilansu (sprawozdania z sytuacji finansowej) prezentuje się na koniec półrocza bieżącego roku obrotowego i na koniec poprzedniego roku obrotowego, co należy odpowiednio opisać.

Raport powinien zostać przekazany Komisji Nadzoru Finansowego, spółce prowadzącej rynek regulowany oraz do publicznej wiadomości za pośrednictwem agencji informacyjnej zgodnie z przepisami prawa.

ZAWARTOŚĆ RAPORTU

Plik	Opis
PSr 1 2017 jednostkowy.pdf	Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Comarch S.A.
raport jednostkowy z przeglądu SF 30 06 2017 Comarch.pdf	Raport z przeglądu skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego Comarch SA
PSr 2017 skonsolidowany.pdf	Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Comarch
raport skonsolidowany z przeglądu 30.06.2017 SSF Grupa Comarch	Raport z przeglądu skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch
Sprawozdanie Zarządu.pdf	Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch
Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdań finansowych	Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdań finansowych
Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

PODPISY OSÓB REPREZENTUJĄCYCH SPÓŁKĘ

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2017-08-31	Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
2017-08-31	Maria Smolińska	Prokurent	

Raport niezależnego biegłego rewidenta z przeglądu śródrocznego skróconego jednostkowego sprawozdania finansowego dla Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej Comarch S.A.

Wprowadzenie

Przeprowadziliśmy przegląd załączonego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie, przy al. Jana Pawła II 39A, na które składają się skrócony bilans sporządzony na dzień 30 czerwca 2017, skrócony rachunek zysków i strat, skrócone zestawienie zmian w kapitale własnym, skrócony rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2017 do 30 czerwca 2017 oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

Kierownik jednostki jest odpowiedzialny za sporządzenie i przedstawienie śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2016 r. poz. 1047 z późn. zm.), zwaną dalej „ustawą o rachunkowości”, wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi oraz zapisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 roku, poz. 133 z późn. zm.).

My jesteśmy odpowiedzialni za sformułowanie wniosku na temat śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego na podstawie przeprowadzonego przez nas przeglądu.

Zakres przeglądu

Przegląd przeprowadziliśmy zgodnie z Krajowym Standardem Rewizji Finansowej 2410 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Przeglądu 2410 Przegląd śródrocznych informacji finansowych przeprowadzony przez niezależnego biegłego rewidenta jednostki przyjętym uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późn. zm.

Przegląd sprawozdania finansowego polega na kierowaniu zapytań przede wszystkim do osób odpowiedzialnych za kwestie finansowe i księgowo, przeprowadzaniu procedur analitycznych oraz innych procedur przeglądu.

Przegląd ma istotnie węższy zakres niż badanie przeprowadzane zgodnie z Krajowymi Standardami Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późn. zm. Na skutek tego przegląd nie wystarcza do uzyskania pewności, że wszystkie istotne kwestie, które zostałyby zidentyfikowane w trakcie badania, zostały ujawnione. W związku z tym nie wyrażamy opinii z badania na temat tego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Wniosek

Na podstawie przeprowadzonego przeglądu stwierdzamy, że nic nie zwróciło naszej uwagi, co kazałoby nam sądzić, że załączone śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe nie zostało sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z ustawą o rachunkowości, wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi i zapisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 roku, poz. 133 z późn. zm.).

Kraków, 31 sierpnia 2017 roku

**BDO Sp. z o.o.
ul. Postępu 12
02-676 Warszawa**

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych nr 3355

**Kluczowy biegły rewident
przeprowadzający przegląd:**

Za BDO Sp. z o.o.:

**Marcin Krupa
Biegły Rewident
nr ewid. 11142**

**dr André Helin
Prezes Zarządu
Biegły Rewident nr ewid. 90004**

COMARCH

**SKRÓCONE PÓŁROCZNE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
COMARCH S.A.
ZA OKRES 01.01.2017 – 30.06.2017**

Kraków, 31 sierpnia 2017

SKRÓCONE PÓŁROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE COMARCH S.A. ZA I PÓŁROCZE

2017 ROKU	5
I. Bilans	5
II. Rachunek zysków i strat	7
III. Zestawienie zmian w kapitale własnym	8
IV. Rachunek przepływów pieniężnych	9
V. Dodatkowe informacje i objaśnienia	10
1. Stosowane zasady rachunkowości	10
2. Informacje o istotnych zmianach wielkości szacunkowych, w tym o korektach z tytułu rezerw, rezerwie i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o których mowa w ustawie o rachunkowości, dokonanych odpisach aktualizujących wartość składników aktywów	11
3. Wybrane noty do skróconego sprawozdania finansowego	11
3.1. Długoterminowe aktywa finansowe	11
3.2. Zmiana stanu długoterminowych aktywów finansowych (wg grup rodzajowych)	12
3.3. Krótkoterminowe aktywa finansowe	13
4. Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń emitenta w okresie, którego dotyczy raport, wraz z wykazem najważniejszych zdarzeń ich dotyczących	13
5. Opis czynników i zdarzeń, w szczególności o nietypowym charakterze, mających znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe	13
6. Objasnienia dotyczące sezonowości lub cykliczności działalności emitenta w prezentowanym okresie	14
7. Informacje o odpisach aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania i odwrócenia odpisów z tego tytułu	14
8. Informacje o odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i prawnych lub innych aktywów oraz odwróceniu takich odpisów	14
9. Informacje o utworzeniu, zwiększeniu, wykorzystaniu i rozwiązaniu rezerw	15
10. Informacje o rezerwach i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego	15
11. Informacje o istotnych transakcjach nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	16
12. Informacje o istotnym zobowiązaniu z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych oraz długoterminowych aktywów finansowych	16
13. Informacje o istotnych rozliczeniach z tytułu spraw sądowych	16
14. Wskazanie korekt błędów poprzednich okresów	16
15. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych	

jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie zamortyzowanym)	16
16. Informacje o niespłaceniu kredytu lub pożyczki lub naruszeniu istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego	16
17. Informacje o zawarciu przez emitenta lub jednostkę od niego zależną jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązanymi, jeżeli pojedynczo lub łącznie są one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe	16
18. W przypadku instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej – informacje o zmianie sposobu (metody) jej ustalenia	17
19. Informacje dotyczące zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów	17
20. Informacja dotycząca emisji, wykupu i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych.....	17
21. Informacja dotycząca wypłaconej (lub zadeklarowanej) dywidendy, łącznie i w przeliczeniu na jedną akcję, z podziałem na akcje zwykłe i uprzywilejowane.....	17
22. Wskazanie zdarzeń, które wystąpiły po dniu, na który sporządzono kwartalne skrócone sprawozdanie finansowe, nieujętych w tym sprawozdaniu, a mogących w znaczący sposób wpłynąć na przyszłe wyniki finansowe emitenta.....	17
23. Informacja dotycząca zmian zobowiązań warunkowych lub aktywów warunkowych, które nastąpiły od czasu zakończenia ostatniego roku obrotowego	17
24. Inne informacje mogące w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego emitenta	18

**18 mln PLN
zysku netto**

**Projekty w
ponad 60
krajach na 6
kontynentach**

**345 mln PLN
przychodów
ze sprzedaży**

**Ponad
4 000
specjalistów**

**52 spółki
Grupy na
całym
świecie**

**Kapitalizacja
Comarch S.A. na
GPW na
poziomie 1,73
mld PLN**

**93% przychodów
netto ze
sprzedaży
produktów
własnych**

SKRÓCONE PÓŁROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE COMARCH S.A. ZA I PÓŁROCZE 2017 ROKU

I. Bilans

AKTYWA	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.	30 czerwca 2016 r.
I. AKTYWA TRWAŁE	742 807	701 603	673 064
1. Wartości niematerialne i prawne	13 511	8 506	9 367
2. Rzeczowe aktywa trwałe	326 192	296 496	262 815
3. Inwestycje długoterminowe	394 694	388 998	392 431
3.1 Długoterminowe aktywa finansowe	367 221	360 783	363 473
a) w jednostkach powiązanych	362 901	359 931	362 638
b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	420	360	420
c) w pozostałych jednostkach	3 900	492	415
3.2 Nieruchomości	27 430	28 172	28 915
3.3 Inne inwestycje długoterminowe	43	43	43
4. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	8 410	7 603	8 451
4.1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	5 698	6 510	7 355
4.2 Inne rozliczenia międzyokresowe	2 712	1 093	1 096
II. AKTYWA OBROTOWE	427 866	460 642	376 953
1. Zapasy	63 141	43 273	37 448
2. Należności krótkoterminowe	262 347	324 572	265 134
2.1 Od jednostek powiązanych	152 902	181 062	144 483
2.2 Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	487	587	575
2.3 Od pozostałych jednostek	108 958	142 923	120 076
3. Inwestycje krótkoterminowe	54 753	55 488	24 464
3.1 Krótkoterminowe aktywa finansowe	54 753	55 488	24 464
a) w jednostkach powiązanych	322	351	161
b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	159	204	154
c) w pozostałych jednostkach	8 634	1 150	1 961
- udziały lub akcje	1	1	1
- udzielone pożyczki	-	-	-
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	8 633	1 149	1 960
d) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	45 638	53 783	22 188
4. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	47 625	37 309	49 907
AKTYWA RAZEM	1 170 673	1 162 245	1 050 017

PASYWA	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.	30 czerwca 2016 r.
I. KAPITAŁ WŁASNY	780 071	771 742	744 812
1. Kapitał zakładowy	8 133	8 133	8 133
2. Kapitał zapasowy	653 363	619 975	619 975
3. Kapitał z aktualizacji wyceny	100 161	97 301	96 419
4. Pozostałe kapitały rezerwowe	745	745	745
5. Zysk (strata) z lat ubiegłych	-	-	-
6. Zysk (strata) netto	17 669	45 588	19 540
II. ZOBOWIĄZANIA I REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	390 602	390 503	305 205
1. Rezerwy na zobowiązania	101 909	124 646	107 302
1.1 Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	26 661	23 830	23 855
1.2 Pozostałe rezerwy	75 248	100 816	83 447
a) krótkoterminowe	75 248	100 816	83 447
2. Zobowiązania długoterminowe	131 993	121 363	97 817
2.1 Wobec jednostek powiązanych	14 586	16 520	2 858
2.2 Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	-	-
2.3 Wobec pozostałych jednostek	117 407	104 843	94 959
3. Zobowiązania krótkoterminowe	144 226	126 800	87 072
3.1 Wobec jednostek powiązanych	35 630	20 214	18 019
3.2 Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	1 735	2 108	1 548
3.3 Wobec pozostałych jednostek	104 200	102 914	65 064
3.4 Fundusze specjalne	2 661	1 564	2 441
4. Rozliczenia międzyokresowe	12 474	17 694	13 014
4.1 Inne rozliczenia międzyokresowe	12 474	17 694	13 014
a) krótkoterminowe	12 474	17 694	13 014
PASYWA RAZEM	1 170 673	1 162 245	1 050 017
Wartość księgowa	780 071	771 742	744 812
Liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)	95,91	94,89	91,58
Rozwodniona liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)	95,91	94,89	91,58

II. Rachunek zysków i strat

Za okres od 01.01 – 30.06.2017 oraz 01.01 – 30.06.2016	Q2 2017*	6 miesięcy 2017	Q2 2016	6 miesięcy 2016
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym:	172 713	344 610	183 652	344 870
- od jednostek powiązanych	54 795	94 176	55 912	89 148
1. Przychody netto ze sprzedaży produktów	163 712	320 522	172 040	322 093
2. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	9 001	24 088	11 612	22 777
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym:	138 818	278 106	128 453	249 183
- jednostkom powiązanym	8 943	17 316	7 599	13 810
1. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	130 456	255 361	117 628	228 957
2. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	8 362	22 745	10 825	20 226
III. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	33 895	66 504	55 199	95 687
IV. Koszty sprzedaży	15 483	31 878	17 892	31 172
V. Koszty ogólnego zarządu	11 860	21 111	11 515	20 320
VI. Zysk (strata) ze sprzedaży	6 552	13 515	25 792	44 195
VII. Pozostałe przychody operacyjne	845	1 541	307	666
1. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	27	29	88	88
2. Inne przychody operacyjne	818	1 512	219	578
VIII. Pozostałe koszty operacyjne	2 116	4 117	14 609	17 956
1. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-25	-
2. Koszt projektów częściowo finansowanych dotacjami	1 415	2 968	3 029	5 623
3. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	-	-	-	-
4. Inne koszty operacyjne	701	1 149	11 605	12 333
IX. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	5 281	10 939	11 490	26 905
X. Przychody finansowe	6 083	20 592	(3 300)	2 740
1. Odsetki, w tym:	105	273	241	581
- od jednostek powiązanych	51	111	220	421
2. Dywidendy i udziały w zyskach	107	107	257	257
- od jednostek powiązanych	107	107	257	257
3. Zysk ze zbycia inwestycji	4 487	5 473	-	-
4. Aktualizacja wartości aktywów finansowych	41	25	-	-
5. Inne	1 343	14 714	(3 798)	1 902
XI. Koszty finansowe	5 159	10 867	4 870	7 868
1. Odsetki	806	1 505	502	1 130
- od jednostek powiązanych	176	356	28	68
2. Aktualizacja wartości inwestycji	-	-	5 912	5 912
3. Strata ze zbycia inwestycji	-	-	(68)	247
4. Inne	4 353	9 362	(1 476)	579
XII. Zysk (strata) z działalności gospodarczej	6 205	20 664	3 320	21 777
XIII. Zysk (strata) brutto	6 205	20 664	3 320	21 777
XIV. Podatek dochodowy	184	2 995	1 241	2 237
XV. Zysk (strata) netto	6 021	17 669	2 079	19 540
Zysk / (strata) netto (zanalizowany)		43 717		36 476
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie 01.07.2016 – 30.06.2017 (w szt.)		8 133 349		8 133 349
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w PLN)		5,38		4,48
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie 01.07.2016 – 30.06.2017 (w szt.)		8 133 349		8 133 349
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w PLN)		5,38		4,48

*) Dane za II kwartał 2017 r. zostały ustalone poprzez odjęcie od danych za okres półrocza 2017 (objętych przeglądem) danych wykazanych przez Grupę w raporcie za I kwartał 2017 r.

III. Zestawienie zmian w kapitale własnym

	6 miesięcy 2017	12 miesięcy 2016	6 miesięcy 2016
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	771 742	731 905	731 905
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
I.a Kapitał własny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych	771 742	731 905	731 905
1. Kapitał zakładowy na początek okresu	8 133	8 133	8 133
1.1 Zmiany kapitału zakładowego	-	-	-
a) zwiększenia (z tytułu)	-	-	-
- emisja akcji	-	-	-
1.2 Kapitał zakładowy na koniec okresu	8 133	8 133	8 133
2. Kapitał zapasowy na początek okresu	619 975	562 292	562 292
2.1 Zmiany kapitału zapasowego	33 388	57 683	57 683
a) zwiększenia (z tytułu)	33 388	57 683	57 683
- podział zysku z lat poprzednich	33 388	57 683	57 683
2.2 Kapitał zapasowy na koniec okresu	653 363	619 975	619 975
3. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	97 301	103 052	103 052
3.1 Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	2 860	(5 751)	(6 633)
a) zwiększenia (z tytułu)	3 530	1 349	1 555
- rezerwa na podatek odroczony w związku z wyceną certyfikatów	-	1 349	1 555
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych	3 530	-	-
b) zmniejszenia (z tytułu)	670	7 100	8 188
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych i jednostek uczestnictwa	-	7 100	8 188
- rezerwa na podatek odroczony w związku z wyceną certyfikatów inwestycyjnych	670	-	-
3.2 Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	100 161	97 301	96 419
4. Kapitał z fuzji na początek okresu	-	-	-
4.1. Kapitał z fuzji na koniec okresu	-	-	-
5. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	745	745	745
5.1 Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	745	745	745
6. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	45 588	57 683	57 683
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
6.1 Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	45 588	57 683	57 683
a) zmniejszenia (z tytułu)	45 588	57 683	57 683
- przeniesienie zysku z lat poprzednich na kapitał zapasowy	33 388	57 683	57 683
- wypłata dywidendy	12 200	-	-
6.2 Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-	-
7. Wynik za okres	17 699	45 588	19 540
7.1 Zysk netto	17 669	45 588	19 540
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	780 071	771 742	744 812
III. Kapitał własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	780 071	771 742	744 812

IV. Rachunek przepływów pieniężnych

Za okres od 01.01 – 30.06.2017 oraz 01.01 – 30.06.2016	6 miesięcy 2017	6 miesięcy 2016
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Zysk (strata) netto	17 669	19 540
II. Korekty razem	(13 129)	(31 221)
1. Amortyzacja	18 174	17 595
2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	118	(12)
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	1 033	1 094
4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	(29)	5 602
5. Zmiana stanu rezerw	(23 407)	(31 811)
6. Zmiana stanu zapasów	(19 616)	(9 700)
7. Zmiana stanu należności	46 579	32 938
8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	(16 849)	(35 051)
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(16 343)	(11 876)
10. Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów	(2 789)	-
10. Inne korekty	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II) - metoda pośrednia	4 540	(11 681)
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy	23 349	6 123
1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	606	815
2. Z aktywów finansowych, w tym:	22 743	5 308
a) w jednostkach powiązanych	17 270	5 308
- spłacone pożyczki	5 301	4 711
- otrzymane pożyczki	11 746	340
- otrzymane odsetki od spłaconych pożyczek	116	-
- otrzymane dywidendy	107	257
b) w pozostałych jednostkach	5 473	-
- inne wpływy z aktywów finansowych	5 473	-
3. Inne wpływy inwestycyjne	-	-
II. Wydatki	(55 477)	(33 784)
1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	(48 492)	(20 382)
2. Wydatki na inwestycje w nieruchomości	-	(4)
3. Na aktywa finansowe, w tym:	(6 985)	(13 398)
a) w jednostkach powiązanych	(6 985)	(13 151)
- nabycie aktywów finansowych	(5 013)	(7 674)
- udzielone pożyczki długoterminowe	(347)	(4 798)
- spłata pożyczek do jednostek powiązanych	(1 625)	(422)
- spłata odsetek od pożyczek	-	(257)
b) w pozostałych jednostkach	-	(247)
- inne (strata na forwardzie)	-	(247)
4. Inne wydatki inwestycyjne	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)	(32 128)	(27 661)

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

I. Wpływy	31 006	6 388
1. Kredyty i pożyczki	30 598	6 365
2. Wpływy netto z emisji akcji (wydania udziałów) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	-	-
3. Pożyczki spłacone	-	20
4. Otrzymane odsetki od spłaconych pożyczek	-	3
5. Inne wpływy finansowe (otrzymane dotacje)	408	-
II. Wydatki	(11 418)	(15 355)
1. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	-	-
2. Spłaty kredytów i pożyczek	(10 162)	(14 175)
3. Odsetki	(1 256)	(1 180)
4. Inne wydatki finansowe	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	19 588	(8 967)
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	(8 000)	(48 309)
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	(8 148)	(48 196)
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	(148)	113
F. Środki pieniężne na początek okresu	53 781	70 383
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/- E), w tym:	45 633	22 187
- o ograniczonej możliwości dysponowania	1 712	6 125

V. Dodatkowe informacje i objaśnienia**1. Stosowane zasady rachunkowości**

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity - Dz.U. 2016, poz. 1 047 z późn. zm.) oraz zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity - Dz.U. z 2014, poz. 133 z późn. zm.).

Kompletny opis stosowanych zasad rachunkowości został przedstawiony w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym Spółki, tj. sprawozdaniu za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku. Gdyby sprawozdanie jednostkowe za 6 miesięcy 2017 roku było sporządzane wg MSSF wynik finansowy wynosiłby 17 622 tys. PLN.

Zysk zgodnie z ustawą o rachunkowości	17 669
Amortyzacja prawa wieczystego użytkowania	(47)
Aktywa z tytułu działalności w SSE	0
Zysk według MSSF	17 622

2. Informacje o istotnych zmianach wielkości szacunkowych, w tym o korektach z tytułu rezerw, rezerwie i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o których mowa w ustawie o rachunkowości, dokonanych odpisach aktualizujących wartość składników aktywów

Na dzień 30 czerwca 2017 roku spółka Comarch S.A. utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów, materiałów i wyrobów gotowych na kwotę 5 tys. zł. Spółka nie rozwiązała odpisów utworzonych w latach wcześniejszych.

Na posiadanych przez Spółkę zapasach nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń.

Na dzień 30 czerwca 2017 roku, w związku z zapłatą należności, Comarch S.A. dokonała rozwiązania utworzonych uprzednio odpisów aktualizujących w kwocie 2 248 tys. PLN oraz utworzyła odpisy aktualizujące na należności wątpliwe w wysokości 1 083 tys. PLN. Na dzień 30 czerwca 2017 roku nie dokonano odpisu aktualizującego wartość długoterminowych aktywów finansowych (udziałów, akcji).

Z uwagi na fakt, iż Spółka prowadzi zarówno działalność opodatkowaną na zasadach ogólnych jak i zwolnioną, przejściowe różnice w dochodzie podatkowym mogą realizować się w ramach obu tych działalności. Jednocześnie ostateczne ustalenie, w ramach której z działalności (opodatkowanej czy zwolnionej) różnice przejściowe zostaną zrealizowane, jest dokonywane na bazie rocznego rozliczenia podatku dochodowego po zakończeniu roku obrotowego. W 2017 roku utworzono aktywo z tytułu różnic przejściowych w podatku dochodowym w kwocie 670 tys. PLN i rozwiązano część aktywa utworzonego na dzień 31 grudnia 2016 roku w kwocie 1 482 tys. PLN, utworzono rezerwę na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w wys. 2 185, rozwiązano w kwocie 24 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik 2017 roku wyniósł minus 2 973 tys. PLN.

Dokonano też zwiększenia rezerwy z tytułu podatku odroczonego związanego z wyceną posiadanych certyfikatów inwestycyjnych w CCF FIZ w kwocie 670 tys. PLN. Rezerwa ta, tak jak i wycena certyfikatów, rozliczana jest z kapitałem z aktualizacji wyceny.

3. Wybrane noty do skróconego sprawozdania finansowego

3.1. Długoterminowe aktywa finansowe

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.	30 czerwca 2016 r.
a) w jednostkach powiązanych	362 901	359 931	362 638
- udziały lub akcje	234 304	229 711	226 733
- udzielone pożyczki	3 403	8 553	14 829
- inne papiery wartościowe	125 218	121 688	120 096
- inne długoterminowe aktywa finansowe, w tym:	(24)	(21)	980
- odsetki od udzielonych pożyczek	(24)	(21)	980
b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	420	360	420
- udziały lub akcje	150	150	150
- udzielone pożyczki	270	210	270
c) w pozostałych jednostkach	3 900	492	415
- inne długoterminowe aktywa finansowe (wg rodzaju)	3 900	492	415
- Forwardy	3 900	492	415
Długoterminowe aktywa finansowe razem	367 221	360 783	363 473

3.2. Zmiana stanu długoterminowych aktywów finansowych (wg grup rodzajowych)

	6 miesięcy 2017	6 miesięcy 2016
a) stan na początek okresu	360 783	382 917
- udziały lub akcje	229 861	230 552
- udzielone pożyczki	8 763	23 052
- inne papiery wartościowe	121 688	128 284
- inne długoterminowe aktywa: w tym odsetki od udzielonych pożyczek	(21)	950
- pozostałe	492	79
b) zwiększenia (z tytułu)	12 158	8 232
- nabycie akcji w jednostkach powiązanych	5 014	2 243
- udzielone pożyczki jednostkom powiązanym	-	4 798
- zmiana charakteru pożyczek na długoterminowe od jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	140	-
- odsetki należne od pożyczek długoterminowych	66	423
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych	3 530	-
- wycena bilansowa pożyczek długoterminowych	-	420
- wycena bilansowa i skorygowana odsetek od pożyczek	-	12
- wycena forwardów	3 408	336
- rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość pożyczek	-	-
- rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość odsetek	-	-
c) zmniejszenia (z tytułu)	5 720	27 676
- spłata pożyczek jednostek powiązanych	4 959	4 711
- spłata pożyczek jednostek pozostałych	-	-
- spłata odsetek od pożyczek jednostek powiązanych	55	343
- wycena bilansowa pożyczek	240	159
- wycena bilansowa pożyczek oraz różnice kursowe zrealizowane od spłaconych pożyczek oraz wyceny bilansowej	-	-
- wycena bilansowa i skorygowana odsetek od pożyczek	5	-
- wycena jednostek uczestnictwa w CCF FIZ	-	8 188
- wycena bilansowa udziałów	421	-
- aktualizacja wartości udziałów	-	5 912
- umorzenie pożyczek w jednostkach zależnych	-	664
- umorzenie odsetek od pożyczek w jednostkach zależnych	-	12
- objęcie odsetek od pożyczek dla jednostek powiązanych odpisem aktualizacyjnym	9	50
- objęcie pożyczek dla jednostek powiązanych odpisem aktualizacyjnym	(49)	7 416
- zmiana charakteru pożyczek na krótkoterminowe	-	221
- zmiana charakteru pożyczek na krótkoterminowe od jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	80	-
d) stan na koniec okresu	367 221	363 473

3.3. Krótkoterminowe aktywa finansowe

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.	30 czerwca 2016 r.
a) w jednostkach powiązanych	322	351	161
- udzielone pożyczki	322	322	161
- inne aktywa finansowe	-	29	-
b) w pozostałych jednostkach w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	159	204	154
- udzielone pożyczki	140	200	150
- inne aktywa finansowe	19	4	4
c) w pozostałych jednostkach	8 634	1 150	1 961
- udziały lub akcje	1	1	1
- udzielone pożyczki	-	-	-
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe, w tym:	8 633	1 149	1 960
- kontrakty forward	8 633	1 149	1 960
d) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	45 638	53 783	22 188
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	45 633	53 781	22 187
- inne aktywa pieniężne	5	2	1
Krótkoterminowe aktywa finansowe razem	54 753	55 488	24 464

4. Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń emitenta w okresie, którego dotyczy raport, wraz z wykazem najważniejszych zdarzeń ich dotyczących

W okresie I półrocza 2017 roku Comarch S.A. osiągnęła dobre wyniki finansowe. Przychody ze sprzedaży osiągnęły wartość porównywalną do ubiegłego roku (344,6 mln zł w porównaniu do 344,9 mln zł). Przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 93% całości sprzedaży Spółki i również utrzymały poziom ubiegłoroczny. Spółka wypracowała w okresie I półrocza 2017 roku 10,9 mln zł zysku operacyjnego i 17,7 mln zł zysku netto, co znalazło odzwierciedlenie w rentownościach na poziomie, odpowiednio 3,2% i 5,1%.

W drugim kwartale 2017 roku Comarch S.A. osiągnęła 172,7 mln zł przychodów ze sprzedaży, co oznacza spadek o 10,9 mln zł, tj. 6,0% w porównaniu do analogicznego okresu 2016 roku. Przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 94,8% całości sprzedaży Spółki i odnotowały spadek z poziomu 172 mln zł w drugim kwartale 2016 roku do 163,7 mln zł w drugim kwartale 2017 roku. Zysk operacyjny Spółki w drugim kwartale 2017 roku wyniósł 5,3 mln zł a zysk netto 6 mln zł. Rentowność operacyjna wyniosła 3,1% a rentowność netto 3,5%.

5. Opis czynników i zdarzeń, w szczególności o nietypowym charakterze, mających znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe

Poza czynnikami opisanymi w [punkcie 2](#) niniejszego sprawozdania finansowego wpływ na osiągnięte wyniki miały także różnice kursowe oraz instrumenty finansowe oparte na kursach walut. Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2017 roku zmniejszyły przychody i wynik operacyjny Comarch S.A. o 11 320 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2016 roku zwiększyły o 4 245 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zwiększyły wynik Comarch S.A. o 2 067 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym

okresie 2016 roku zmniejszyły o 2 522 tys. PLN). Natomiast wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą na podatek odroczony od ich wyceny, zwiększyły wynik netto Comarch S.A. o 18 001 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie roku 2016 roku zmniejszyły o 485 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Comarch S.A. za półrocze 2017 roku wyniósł +8 748 tys. PLN. (+1 238 tys. PLN w okresie pierwszego półrocza 2016 roku).

6. Objaśnienia dotyczące sezonowości lub cykliczności działalności emitenta w prezentowanym okresie

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiągniętych przez Comarch S.A. na przestrzeni roku 2016 przedstawiał się następująco: 22% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 25% w drugim kwartale, 20% w trzecim kwartale oraz 33% w czwartym kwartale.

Na przestrzeni roku 2017 Spółka spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2016 roku.

7. Informacje o odpisach aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania i odwrócenia odpisów z tego tytułu

Na dzień 30 czerwca 2017 roku spółka Comarch S.A. utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów, materiałów i wyrobów gotowych na kwotę 5 tys. zł. Spółka nie rozwiązała odpisów utworzonych w latach wcześniejszych.

8. Informacje o odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i prawnych lub innych aktywów oraz odwróceniu takich odpisów

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	Aktywów finansowych	Rzeczowych aktywów trwałych	WNIIP	Inne aktywa	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2016	57 639	2 875	-	-	60 514
Zmiana:	13 378	-	-	-	13 378
- utworzenie odpisów	13 378	-	-	-	13 378
- rozwiązanie odpisów	-	-	-	-	-
Stan na 30 czerwca 2016	71 017	2 875	-	-	73 892
Stan na 1 stycznia 2016	57 639	2 875	-	-	60 514
Zmiana:	24 973	(2 875)	-	-	22 098
- utworzenie odpisów	24 973	-	-	-	24 973
- rozwiązanie odpisów	-	(2 875)	-	-	(2 875)
Stan na 31 grudnia 2016	82 612	-	-	-	82 612
Stan na 1 stycznia 2017	82 612	-	-	-	82 612
Zmiana:	-	-	-	-	-
- utworzenie odpisów	-	-	-	-	-
- rozwiązanie odpisów	-	-	-	-	-
Stan na 30 czerwca 2017	82 612	-	-	-	82 612

9. Informacje o utworzeniu, zwiększeniu, wykorzystaniu i rozwiązaniu rezerw

Krótkoterminowe	Rezerwy na koszty kontraktów	Rezerwy na kary umowne i inne roszczenia	Rezerwy na urlopy	Rezerwy na wynagrodzenia	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2016	17 674	9 264	16 202	72 117	115 257
Zmiana:	(3 264)	(134)	6 430	(34 842)	(31 810)
- utworzenie rezerw	2 434	8	9 100	17 185	28 727
- rozwiązanie rezerw	(5 698)	(142)	(2 670)	(52 027)	(60 537)
Stan na 30 czerwca 2016	14 410	9 130	22 632	37 275	83 447
Stan na 1 stycznia 2016	17 674	9 264	16 202	72 117	115 257
Zmiana:	(5 384)	244	2 271	(11 572)	(14 441)
- utworzenie rezerw	7 634	418	12 465	74 812	95 329
- rozwiązanie rezerw	(13 018)	(174)	(10 194)	(86 384)	(109 770)
Stan na 31 grudnia 2016	12 290	9 508	18 473	60 545	100 816
Stan na 1 stycznia 2017	12 290	9 508	18 473	60 545	100 816
Zmiana:	2 150	7	5 205	(32 930)	(25 568)
- utworzenie rezerw	6 581	7	8 632	18 688	33 908
- rozwiązanie rezerw	(4 431)	-	(3 427)	(51 618)	(59 476)
Stan na 30 czerwca 2017	14 440	9 515	23 678	27 615	75 248

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy.

10. Informacje o rezerwach i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy
Stan na 1 stycznia 2016	7 348	25 412
Utworzenie w okresie I-VI 2016	1 005	21
Rozwiązanie w okresie I-VI 2016	(998)	(1 578)
Stan na 30 czerwca 2016	7 355	23 855
Stan na 1 stycznia 2016	7 348	25 412
Utworzenie w okresie I-XII 2016	1 608	-
Rozwiązanie w okresie I-XII 2016	(2 446)	(1 582)
Stan na 31 grudnia 2016	6 510	23 830
Stan na 1 stycznia 2017	6 510	23 830
Utworzenie w okresie I-VI 2017	670	2 855
Rozwiązanie w okresie I-VI 2017	(1 482)	(24)
Stan na 30 czerwca 2017	5 698	26 661

11. Informacje o istotnych transakcjach nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych

W okresie sprawozdawczym Comarch S.A. dokonała zakupu sprzętu komputerowego w wysokości 30 457 tys. PLN, urządzeń technicznych w kwocie 4 612 tys. zł oraz zakupu WNiP w wysokości 7 314 tys. PLN. Poniesiono też nakłady na budowę budynku biurowego w wysokości 26 819 tys.

W roku 2017 przychody z tytułu sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych wyniosły 877 tys. PLN.

12. Informacje o istotnym zobowiązaniu z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych oraz długoterminowych aktywów finansowych

Na dzień 30 czerwca 2017 roku Comarch S.A. posiada zobowiązania inwestycyjne w kwocie 13 537 tys. PLN związane z budową budynku biurowego SSE VII, a także zobowiązania za zakup sprzętu komputerowego w kwocie 1 633 tys. PLN, zobowiązania za zakup samochodów osobowych w kwocie 1 358 tys. PLN oraz zobowiązania za zakup WNiP w kwocie 2 382 tys. PLN.

Comarch S.A. posiada także zobowiązania z tytułu objęcia akcji w podwyższonym kapitale w spółce zależnej Comarch Pointshub Inc. w wysokości 3 299 tys. PLN. Uregulowanie tego zobowiązania przewidziane jest do dnia 31 grudnia 2017 roku.

13. Informacje o istotnych rozliczeniach z tytułu spraw sądowych

Nie wystąpiły.

14. Wskazanie korekt błędów poprzednich okresów

Nie wystąpiły.

15. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie zamortyzowanym)

Nie wystąpiły.

16. Informacje o niespłaceniu kredytu lub pożyczki lub naruszeniu istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego

Nie wystąpiły.

17. Informacje o zawarciu przez emitenta lub jednostkę od niego zależną jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązanymi, jeżeli pojedynczo lub łącznie są one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

18. W przypadku instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej – informacje o zmianie sposobu (metody) jej ustalenia

Nie wystąpiły.

19. Informacje dotyczące zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów

Nie wystąpiły.

20. Informacja dotycząca emisji, wykupu i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych

Nie wystąpiły.

21. Informacja dotycząca wypłaconej (lub zadeklarowanej) dywidendy, łącznie i w przeliczeniu na jedną akcję, z podziałem na akcje zwykłe i uprzywilejowane

W dniu 8 maja 2017 r. raportem bieżącym nr [RB-6-2017](#) Zarząd Comarch S.A. poinformował, że zarekomenduje Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Comarch S.A. podział zysku netto Spółki w kwocie 45 588 464,11 PLN wypracowanego za 2016 rok w ten sposób, że:

a) część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN zostanie wypłacona w formie dywidendy. Dywidendę w kwocie 1 PLN 50 gr za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami spółki w dniu dywidendy. Liczba akcji objętych dywidendą wyniesie 8 133 349 sztuk.

b) pozostała część zysku netto w kwocie 33 388 440,61 PLN zostanie przekazana na kapitał zapasowy. W dniu 15 maja 2017 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała ([RB-8-2017](#) z dnia 15 maja 2017 r.) rekomendację Zarządu Comarch S.A. w sprawie podziału zysku netto za 2016 rok.

W dniu 27 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 9 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2016 - 31.12.2016 według szczegółów powyżej ([RB-14-2017](#) z dn. 27 czerwca 2017). Dywidenda została wypłacona 11 sierpnia 2017 r.

22. Wskazanie zdarzeń, które wystąpiły po dniu, na który sporządzono kwartalne skrócone sprawozdanie finansowe, nieujętych w tym sprawozdaniu, a mogących w znaczący sposób wpłynąć na przyszłe wyniki finansowe emitenta

Nie wystąpiły.

23. Informacja dotycząca zmian zobowiązań warunkowych lub aktywów warunkowych, które nastąpiły od czasu zakończenia ostatniego roku obrotowego

Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 45 422 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 37 671 tys. PLN.

Comarch S.A. jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 75 859 tys. PLN, z czego kwota 7 939 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 30 czerwca 2017 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2017 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 0 PLN). Comarch S.A. nie pozostaje w sprawach spornych, nieobjętych postępowaniami sądowymi.

24. Inne informacje mogące w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego emitenta

Nie wystąpiły, poza opisanymi w [punkcie 2](#) niniejszego sprawozdania finansowego.

31.08.2017 r.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Maria Smolińska	Główny Księgowy	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a
31-864 Kraków

 ir@comarch.pl

 +48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

Raport niezależnego biegłego rewidenta z przeglądu śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2017 roku do 30 czerwca 2017 roku

Dla Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej Comarch S.A.

Wprowadzenie

Przeprowadziliśmy przegląd załączonego śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch S.A., której jednostką dominującą jest Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie, przy al. Jana Pawła II 39A, na które składa się skrócone skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 30 czerwca 2017 roku, skrócone skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skrócone skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, skrócone skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2017 roku do 30 czerwca 2017 roku oraz wybrane informacje dodatkowe i objaśniające.

Kierownik jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie i przedstawienie śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 Śródroczna sprawozdawczość finansowa ogłoszonego w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

My jesteśmy odpowiedzialni za sformułowanie wniosku na temat śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego na podstawie przeprowadzonego przez nas przeglądu.

Zakres przeglądu

Przegląd przeprowadziliśmy zgodnie z Krajowym Standardem Rewizji Finansowej 2410 w brzmieniu Międzynarodowego Standardu Usług Przeglądu 2410 *Przegląd śródrocznych informacji finansowych przeprowadzony przez niezależnego biegłego rewidenta jednostki* przyjętym uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późn. zm.

Przegląd sprawozdania finansowego polega na kierowaniu zapytań przede wszystkim do osób odpowiedzialnych za kwestie finansowe i księgowość, przeprowadzaniu procedur analitycznych oraz innych procedur przeglądu.

Przegląd ma istotnie węższy zakres niż badanie przeprowadzane zgodnie z Krajowymi Standardami Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późn. zm. Na skutek tego przegląd nie wystarcza do uzyskania pewności, że wszystkie istotne kwestie, które zostałyby zidentyfikowane w trakcie badania, zostały ujawnione. W związku z tym nie wyrażamy opinii z badania na temat tego śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wniosek

Na podstawie przeprowadzonego przeglądu stwierdzamy, że nic nie zwróciło naszej uwagi, co kazałoby nam sądzić, że załączone śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zostało sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 *Śródroczna sprawozdawczość finansowa* ogłoszonego w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

Kraków, 31 sierpnia 2017 roku

BDO Sp. z o.o.
ul. Postępu 12
02-676 Warszawa

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych nr 3355

**Kluczowy biegły rewident
przeprowadzający przegląd:**

Za BDO Sp. z o.o.:

Marcin Krupa
Biegły Rewident
nr ewid. 11142

dr André Helin
Prezes Zarządu
Biegły Rewident nr ewid. 90004

**SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
ZA OKRES 01.01.2017 – 30.06.2017**

**Sprawozdanie sporządzone według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej**

Kraków, 31 sierpnia 2017

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY COMARCH ZA 6 MIESIĘCY 2017 ROKU .. 4

I. Skonsolidowany bilans	4
II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat	6
III. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
IV. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym	8
V. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych	9
VI. Informacja dodatkowa	10
1. Informacje o strukturze i działalności Grupy	10
1.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch	11
1.2. Struktura działania Grupy Comarch	12
1.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w I półroczu 2017 roku	13
1.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu	13
2. Opis stosowanych zasad rachunkowości	14
3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	20
3.1. Sprawozdawczość wg segmentów za 6 miesięcy 2017 roku	20
3.2. Rzeczowe aktywa trwałe	25
3.3. Nieruchomości inwestycyjne	26
3.4. Wartość firmy	26
3.5. Pozostałe wartości niematerialne	27
3.6. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	27
3.7. Pochodne instrumenty finansowe	28
3.8. Odroczony podatek dochodowy	29
3.9. Zapasy	31
3.10. Należności handlowe oraz pozostałe należności	31
3.11. Kontrakty długoterminowe	32
3.12. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	32
3.13. Kapitał zakładowy	33
3.14. Kredyty i pożyczki	34
3.15. Pozostałe zobowiązania finansowe	39
3.16. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	40
3.17. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	40
3.18. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	41
3.19. Zobowiązania warunkowe	41
3.20. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki	42
3.21. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	42
4. Noty dodatkowe	45
4.1. Czynniki i zdarzenia w szczególności o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe	45
4.2. Zdarzenia po dacie bilansu	45
4.3. Inne informacje istotne dla oceny sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz informacje, które są istotne dla oceny możliwości realizacji zobowiązań przez emitenta	46

**13 mln PLN
zysku netto**

**Projekty w
ponad 60
krajach na 6
kontynentach**

**491,1 mln
PLN
przychodów
ze sprzedaży**

**Ponad
5 200
specjalistów**

**52 spółki
Grupy na
całym
świecie**

**Kapitalizacja
Comarch S.A. na
GPW na
poziomie
1,73 mld PLN**

**1,33 PLN zysku
na akcję**

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY COMARCH ZA 6 MIESIĘCY 2017 ROKU

I. Skonsolidowany bilans

AKTYWA	Nota	Stan na 30 czerwca 2017 r.	Stan na 31 grudnia 2016 r.
AKTYWA TRWAŁE			
Rzeczowe aktywa trwałe	3.2	546 303	501 111
Nieruchomości inwestycyjne	3.3	15 555	15 626
Wartość firmy	3.4	42 197	40 735
Pozostałe wartości niematerialne	3.5	62 647	61 343
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		2 726	1 118
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	3.6	12 634	14 395
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	3.7a	3 900	492
Inwestycje pozostałe		106	106
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3.8	39 235	35 007
Pozostałe należności		5 398	3 914
		730 701	673 847
AKTYWA OBROTOWE			
Zapasy	3.9	100 927	76 555
Należności handlowe oraz pozostałe należności	3.10	302 838	406 721
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		1 978	5 210
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	3.11	58 971	39 960
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	3.12	-	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7a	8 633	1 149
Udziały i akcje		1	1
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		229 866	235 834
		703 214	765 430
Aktywa zakwalifikowane do sprzedaży		-	5 598
Aktywa razem		1 433 915	1 444 875

PASYWA	Nota	30 czerwca 2017 r.	Stan na 31 grudnia 2016 r.
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki			
Kapitał zakładowy	3.13	8 133	8 133
Pozostałe kapitały		143 041	143 041
Różnice kursowe		8 460	18 524
Zysk netto za okres bieżący		10 779	73 034
Niepodzielony wynik finansowy		665 525	604 691
		835 938	847 423
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli		16 838	14 641
Kapitał własny razem		852 776	862 064
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty i pożyczki	3.14	171 600	146 331
Inne zobowiązania		5 984	5 278
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7b	1 039	2 537
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.15	528	631
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	3.8	45 968	42 144
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.16	-	-
		225 119	196 921
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	3.17	167 974	154 493
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		6 657	16 800
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	3.11	23 320	40 044
Kredyty i pożyczki	3.14	36 042	28 469
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7b	-	2 350
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.15	12 376	6 530
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.16	109 651	137 204
		356 020	385 890
Zobowiązania razem		581 139	582 811
Razem kapitał własny i zobowiązania		1 433 915	1 444 875

II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat

Nota	Q2 2017*	6 miesięcy 2017	Q2 2016	6 miesięcy 2016
Przychody ze sprzedaży	248 829	491 065	273 269	516 425
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	(200 142)	(400 510)	(184 286)	(366 389)
Zysk brutto na sprzedaży	48 687	90 555	88 983	150 036
Pozostałe przychody operacyjne	14 636	16 064	3 330	8 409
Koszty sprzedaży i marketingu	(31 361)	(63 238)	(36 339)	(62 997)
Koszty ogólnego zarządu	(24 107)	(44 332)	(20 463)	(40 791)
Pozostałe koszty operacyjne	(872)	(3 351)	(12 568)	(19 448)
Zysk / (strata) operacyjny	6 983	(4 302)	22 943	35 209
Przychody/koszty finansowe - netto	4 052	24 941	(5 637)	(4 037)
Udział w zyskach / (stratach) jednostek stowarzyszonych	(798)	(1 983)	(1 439)	(4 573)
Zysk przed opodatkowaniem	10 237	18 656	15 867	26 599
Podatek dochodowy	(1 410)	(5 682)	(9 385)	(12 646)
Zysk netto za okres	8 827	12 974	6 482	13 953
w tym:				
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	5 960	10 779	5 579	12 756
Zysk netto przypadający udziałom niedającym kontroli	2 867	2 195	903	1 197
Zysk na akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej za okres (wyrażony w PLN na jedną akcję)				
– podstawowy		1,33		1,57
– rozwodniony		1,33		1,57

III. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Q2 2017*	6 miesięcy 2017	Q2 2016	6 miesięcy 2016
Zysk netto za okres	8 827	12 974	6 482	13 953
Pozostałe dochody całkowite				
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	(598)	(10 062)	8 879	9 400
Razem pozostałe dochody całkowite	(598)	(10 062)	8 879	9 400
Suma dochodów całkowitych za okres	8 229	2 912	15 361	23 353
przypadających akcjonariuszom jednostki dominującej	5 361	715	14 418	22 118
przypadających udziałom niedającym kontroli	2 868	2 197	943	1 235

*) Dane za II kwartał 2017 r. zostały ustalone poprzez odjęcie od danych za okres półrocza 2017 (objętych przeglądem) danych wykazanych przez Grupę w raporcie za I kwartał 2017 r.

IV. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym

	Przypadające na akcjonariuszy jednostki dominującej					Kapitały przypadające udziałom niebędącym kontrolnymi	Kapitał własny razem
	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały	Różnice kursowe	Zysk netto za okres bieżący	Niepodzielony wynik finansowy		
Stan na 1 stycznia 2016 r.	8 133	148 226	6 509	79 651	525 040	13 022	780 581
Przeniesienie wyniku za rok 2015	-	-	-	(79 651)	79 651	-	-
Podwyższenie kapitału zakładowego	-	-	-	-	-	-	-
Dywidenda wypłacona	-	-	-	-	-	-	-
Wynik jednostek zależnych przeznaczony dla komplementariuszy spoza Grupy	-	-	-	-	-	-	-
Kapitał z wyceny opcji menedżerskiej	-	-	-	-	-	-	-
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	9 362	-	-	38	9 400
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	12 756	-	1 197	13 953
Całkowite dochody za okres ⁽¹⁺²⁾	-	-	9 362	12 756	-	1 235	23 353
Stan na 30 czerwca 2016 r.	8 133	148 226	15 871	12 756	604 691	14 257	803 934
Stan na 1 stycznia 2017 r.	8 133	143 041	18 524	73 034	604 691	14 641	862 064
Przeniesienie wyniku za rok 2016	-	-	-	(73 034)	73 034	-	-
Zmiana struktury właścicielskiej	-	-	-	-	-	-	-
Dywidenda do wypłaty	-	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
Wynik jednostek zależnych przeznaczony dla komplementariuszy spoza Grupy	-	-	-	-	-	-	-
Kapitał z wyceny opcji menedżerskiej	-	-	-	-	-	-	-
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	(10 064)	-	-	2	(10 062)
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	10 779	-	2 195	12 974
Całkowite dochody za okres ⁽¹⁺²⁾	-	-	(10 064)	10 779	-	2 197	2 912
Stan na 30 czerwca 2017 r.	8 133	143 041	8 460	10 779	665 525	16 838	852 776

Zgodnie z Uchwałą Walnego Zgromadzenia Comarch S.A. z dnia 27 czerwca 2017 r., zysk netto za rok 2016 w kwocie 12 200 023,50 zł przeznaczono do wypłaty jako dywidendę dla akcjonariuszy spoza Grupy. Dywidenda została wypłacona w dniu 11 sierpnia 2017 roku. Wg stanu na dzień 30 czerwca 2017 r. w pozostałych spółkach Grupy brak jest podstaw do dokonywania wypłat dywidend za rok 2016 do podmiotów spoza Grupy.

V. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

	6 miesięcy 2017	6 miesięcy 2016
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk netto	12 974	13 953
Korekty razem	38 184	15 450
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	1 983	4 573
Amortyzacja	31 745	32 577
Zysk (strata) z tytułu różnic kursowych	(1 035)	(3 873)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	1 368	1 991
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	(9 636)	1 841
Zmiana stanu zapasów	(22 709)	(13 608)
Zmiana stanu należności	73 303	63 086
Zmiana stanu zobowiązań i rezerw, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	(36 899)	(70 856)
Inne korekty	64	(281)
Zysk netto pomniejszony o korekty razem	51 158	29 403
Zapłacony podatek dochodowy	(10 790)	(12 916)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	40 368	16 487
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(69 962)	(38 088)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	9 647	-
Nabycie wartości niematerialnych	(9 799)	(7 480)
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w nieruchomości oraz WNIP	2	2 872
Wydatki na inwestycje w nieruchomości	(739)	(4 129)
Wydatki na nabycie aktywów finansowych	(6 305)	(5 901)
Udzielone pożyczki	(374)	(60)
Spłata udzielonych pożyczek	30	810
Odsetki	144	150
Inne wydatki na aktywa finansowe	-	(247)
Inne wpływy z aktywów finansowych	5 473	-
Inne wpływy inwestycyjne	-	75
Inne wydatki inwestycyjne	(138)	(376)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(72 021)	(52 374)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu emisji kapitału	-	-
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	56 155	16 500
Spłata kredytów i pożyczek	(19 180)	(18 029)
Odsetki od kredytu	(1 464)	(1 428)
Odsetki od pożyczek otrzymanych	(83)	-
Wpływy z tytułu spłaty udzielonych pożyczek	-	83
Wpływy z tytułu odsetek od pożyczek	-	6
Pozostałe odsetki i inne wydatki	(218)	(14)
Płatności zobowiązań z tyt. umów leasingu finansowego	(85)	(42)
Inne wpływy finansowe	408	-
Inne wydatki finansowe	-	-
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	35 533	(2 924)
Zmiana środków pieniężnych netto	3 880	(38 811)
Środki pieniężne na początek okresu	235 825	221 781

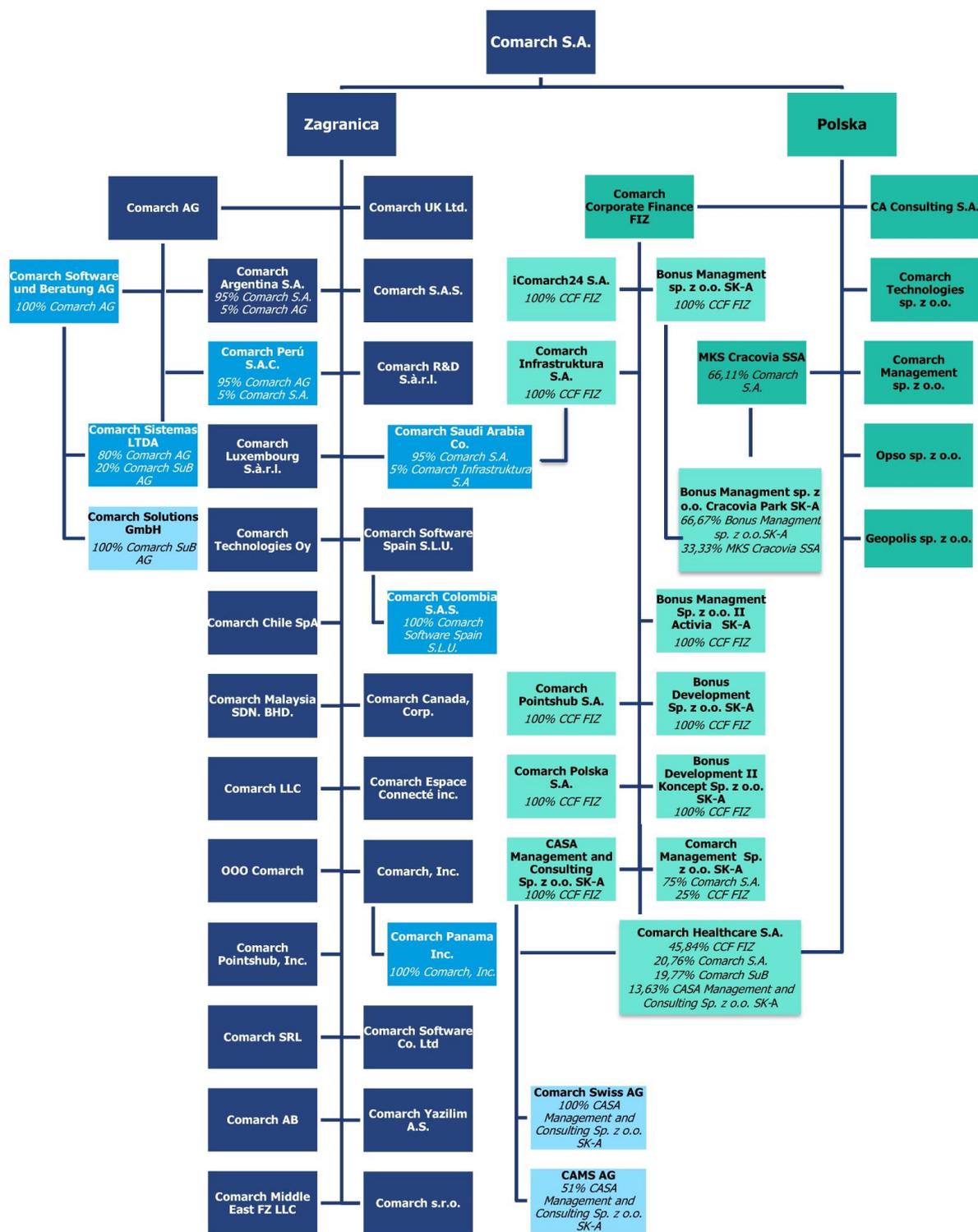
Dodatnie (ujemne) różnice kursowe w środkach pieniężnych	(9 867)	4 425
Środki pieniężne na koniec okresu	229 838	187 395
- w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	3 550	8 546

VI. Informacja dodatkowa

1. Informacje o strukturze i działalności Grupy

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiągniętych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

1.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch

■ 100% Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

Na dzień 30 czerwca 2017 roku jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- SoInteractive S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (16,10% głosów przypada na CCF FIZ, 11,27% głosów przypada na Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A),
- Metrum Capital S.A. (15,79% głosów przypada na Comarch S.A., 31,58% głosów przypada na CAMS AG),
- Thanks Again LLC z siedzibą w Tyrone, GA, USA (42,5% głosów przypada na Comarch Pointshub, Inc.).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

1.2. Struktura działania Grupy Comarch

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Espace Connecté Inc., Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A., Comarch Colombia S.A.S., Comarch Peru S.A.C., Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd. i Comarch Saudi Arabia Co. pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na dostarczaniu łącz teleinformatycznych na potrzeby krajowych spółek Grupy, a także na świadczeniu usług informatycznych i consultingowych na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,
- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, CAMS AG, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Pointshub S.A. prowadzi działalność polegającą na wytwarzaniu i wdrażaniu oprogramowania lojalnościowego w zakresie SmartCity,
- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,

- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,
- Geopolis sp. z o.o. wytwarza oraz wdraża zintegrowane systemy GIS w jednostkach administracji publicznej,
- MKS Cracovia SSA jest sportową spółką akcyjną,
- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,
- Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną,
- Spółka Comarch s.r.o. nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej.

1.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w I półroczu 2017 roku

W dniu 19 marca 2017 r. została zarejestrowana spółka Comarch Saudi Arabia Co. z siedzibą w Rijadzie, o kapitale zakładowym 1 mln SAR składającym się z 1 000 udziałów o wartości 1 000 SAR każdy. Comarch S.A. posiada 95% udziałów w spółce, podczas gdy Comarch Infrastruktura S.A. posiada pozostałe 5% udziałów.

W dniu 27 marca 2017 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Healthcare S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 2 mln PLN, tj. z 8 114 806,00 PLN do 10 114 806,00 PLN. Comarch Software und Beratung AG objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 2 mln akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN i cenie emisyjnej 10,00 PLN za jedną akcję. Dnia 24 lipca 2017 r. powyższe podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w KRS.

W dniu 3 kwietnia 2017 roku nastąpiło objęcie przez Comarch S.A. 100% udziałów spółki Geopolis sp. z o.o. Comarch S.A. nabyła całość autorskich praw majątkowych do oprogramowania ERGO należącego do Geopolis sp. z o.o. a także zobowiązała się do dokapitalizowania Geopolis sp. z o.o. kwotą 4 mln PLN, co nastąpiło w kwietniu 2017 roku. Łączna wartość transakcji wyniosła 8,05 mln PLN. Geopolis sp. z o.o. zajmuje się wspieraniem informatyzacji w jednostkach administracji publicznej poprzez tworzenie i wdrażanie zintegrowanych rejestrów i ewidencji o charakterze przestrzennym, systemów zarządzania państwowym zasobem geodezyjnym i kartograficznym oraz geoportali. Zakup Geopolis sp. z o.o. pozwoli Grupie Comarch na poszerzenie portfela produktów informatycznych dla sektora publicznego. O szczegółach przeprowadzonej transakcji Spółka informowała w raportach bieżących [RB-2-2017](#) z dnia 16 marca 2017 r., [RB-4-2017](#) z dnia 31 marca 2017 r., [RB-5-2017](#) z dnia 4 kwietnia 2017 r. Na dzień publikacji raportu, podwyższenie kapitału zakładowego w Geopolis Sp. z o.o. nie zostało zarejestrowane.

Zgodnie z posiadaną przez Spółkę wiedzą do dnia publikacji niniejszego sprawozdania podwyższenie kapitału zakładowego w spółce Comarch Argentina S.A. z dnia 21 grudnia 2016 r. nie zostało zarejestrowane.

1.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu

W dniu 7 lipca 2017 r. została zarejestrowana spółka Comarch Japan KK z siedzibą w Tokio, w której 100% udziałów i głosów posiada spółka Comarch UK.

2. Opis stosowanych zasad rachunkowości

Niniejsze niezbadane Śródroczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy („Śródroczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe”) obejmujące okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2017 roku wraz z danymi porównywalnymi, zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości („MSR”) 34, oraz zgodnie z odpowiednimi standardami rachunkowości mającymi zastosowanie do śródrocznej sprawozdawczości finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską, opublikowanymi i obowiązującymi w czasie przygotowywania niniejszego Skróconego Śródrocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego.

Niniejsze Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2017 roku nie obejmuje wszystkich informacji oraz ujawnień wymaganych w rocznym sprawozdaniu finansowym i należy je czytać łącznie ze zbadanym Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Grupy Kapitałowej Comarch sporządzonym według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), zawierającym noty („Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe sporządzone według MSSF”) za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku.

Zasady rachunkowości oraz metody wyczeń przyjęte do przygotowania Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego obejmującego okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2017 roku są spójne z zasadami opisanymi w zbadanym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Comarch sporządzonym według MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku (Nota 2 oraz Nota 3 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Comarch sporządzonego według MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku).

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2017 roku składa się ze skonsolidowanego bilansu, skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego zestawienia całkowitych dochodów, zestawienia zmian w skonsolidowanych kapitałach własnych, skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych oraz wybranych not objaśniających.

W śródrocznym sprawozdaniu finansowym uwzględnia się bądź odracza koszty powstające w roku finansowym nierównomiernie tylko wtedy, gdy powyższe koszty powinny zostać uwzględnione bądź odroczone w czasie na koniec danego roku obrotowego.

Niniejsze Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2017 roku zostało przygotowane w tysiącach PLN i zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 31 sierpnia 2017 roku.

Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2016 rok

Następujące zmiany do istniejących standardów wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE weszły w życie po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2016 rok:

- **Zmiany do MSSF 10 "Skonsolidowane sprawozdania finansowe", MSSF 12 "Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach" oraz MSR 28 "Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach"** - Jednostki inwestycyjne: zastosowanie zwolnienia z konsolidacji - zatwierdzone w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 11 "Wspólne ustalenia umowne"** - Rozliczanie nabycia udziałów we wspólnych operacjach - zatwierdzone w UE w dniu 24 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),

- **Zmiany do MSR 1 "Prezentacja sprawozdań finansowych"** - Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień - zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 16 "Rzeczowe aktywa trwałe" oraz MSR 38 "Aktywa niematerialne"** - Wyjaśnienia na temat akceptowalnych metod amortyzacyjnych - zatwierdzone w UE w dniu 2 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 16 "Rzeczowe aktywa trwałe" oraz MSR 41 "Rolnictwo"** - Uprawy roślinne - zatwierdzone w UE w dniu 23 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 19 "Świadczenia pracownicze"** - Programy określonych świadczeń: składki pracownicze - zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 27 "Jednostkowe sprawozdania finansowe"** - Metoda praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych - zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie).
- **Zmiany do różnych standardów "Poprawki do MSSF (cykl 2010-2012)"** - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 2, MSSF 3, MSSF 8, MSSF 13, MSR 16, MSR 24 oraz MSR 38) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 lub po tej dacie),
- **Zmiany do różnych standardów "Poprawki do MSSF (cykl 2012-2014)"** - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 5, MSSF 7, MSR 19 oraz MSR 34) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 15 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 lub po tej dacie).

Ww. zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy za rok 2016 i pierwsze półrocze 2017 r.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe, następujące nowe standardy oraz zmiany do standardów zostały wydane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE przy czym nie weszły jeszcze w życie:

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” oraz zmiany do MSSF 15 „Data wejścia w życie MSSF 15”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowej interpretacji, które według stanu na dzień 31 sierpnia 2017 r. nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 16 „Leasing”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji”** – Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Instrumenty ubezpieczeniowe” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe” po raz pierwszy),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- **Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** – Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”** – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”** – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (zmiany do MSSF 12 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie, a zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),

- **Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”** (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Zarząd Spółki przewiduje, że zastosowanie MSSF 15 i MSSF 16 może wywrzeć w przyszłości wpływ na kwoty i ujawnienia prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej. Jednostka dominująca jest w trakcie analizy wpływu zmiany tych MSSF na sprawozdanie finansowe. Aktualnie nie ma jeszcze możliwości przedstawienia wiarygodnych danych szacunkowych dotyczących oddziaływania MSSF 15 i MSSF 16.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Według szacunków jednostki dominującej zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według **MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”** nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 6 miesięcy 2017 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

Nazwa spółki	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział Comarch S.A. w kapitale zakładowym
Comarch S.A.	Jednostka dominująca	Pełna	
Comarch AG	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Sistemas LTDA	Jednostka zależna	Pełna	80% w posiadaniu Comarch AG, 20% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch Peru S.A.C.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch AG, 5% w posiadaniu Comarch S.A.
Comarch Software und Beratung AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Solutions GmbH	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch R&D S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Luxembourg S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Panama Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Inc.
Comarch Canada, Corp.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Espace Connecté Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Middle East FZ-LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%

Comarch LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
OOO Comarch	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Technologies Oy	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch UK Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Chile SpA	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software Spain S.L.U.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Colombia S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software Spain S.L.U.
Comarch Yazilim A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch SRL	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Malaysia SDN. BHD.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch s.r.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pointshub, Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch AB	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Argentina S.A.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Saudi Arabia Co.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch Infrastruktura S.A.
Comarch Technologies sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
CA Consulting S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Geopolis sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Management sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	Jednostka zależna	Pełna	100% ogólnej liczby certyfikatów inwestycyjnych
Comarch Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	26,45% w posiadaniu Comarch S.A., 8,82% w posiadaniu CCF FIZ, 64,73% akcji nabytych w celu umorzenia przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A

Bonus Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus MANAGEMENT sp. z o.o. Cracovia Park SK-A	Jednostka zależna	Pełna	50% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. SK-A, 50% w posiadaniu MKS Cracovia SSA
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Healthcare S.A.	Jednostka zależna	Pełna	45,84% w posiadaniu CCF FIZ 20,76% w posiadaniu Comarch S.A. 19,77% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG.
Comarch Polska S.A.	Jednostka zależna	Pełna	13,63% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA
Comarch Pointshub S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Infrastruktura S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
iComarch24 S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Swiss AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
CAMS AG	Jednostka zależna	Pełna	51% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Opso sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
MKS Cracovia SSA	Jednostka zależna	Pełna	66,11%

3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

3.1. Sprawozdawczość wg segmentów za 6 miesięcy 2017 roku

Dla Grupy Kapitałowej Comarch podstawowym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty branżowe, a pomocniczym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty geograficzne. Objęte konsolidacją jednostki Grupy Kapitałowej Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności:

- sprzedaż systemów informatycznych i usług z nimi związanych w tym również produkcja oprogramowania dla medycyny oraz sprzedaż sprzętu informatycznego (dalej jako „Segment IT”),
- działalność sportową (dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA,
- działalność związaną z inwestowaniem na rynku kapitałowym i na rynku nieruchomości (dalej jako „Segment Inwestycje”),
- działalność w zakresie świadczenia usług medycznych (dalej jako „Segment Medycyna”).

Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT. Ze względu na specyfikę działalności segment IT prezentowany jest z wydzieleniem rynku DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), rynku polskiego oraz rynków pozostałych.

Ze względu na geograficzny podział działalności Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Rejon DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), Pozostałe kraje. Segment Sport, Segment Inwestycje i Segment Medycyna prowadzą działalność wyłącznie na terenie Polski. Ze względu na to, że jedynie Segment IT prowadzi działalność poza krajem i jednocześnie ponoszone w Segmencie IT koszty w znacznej mierze są wspólne dla sprzedaży eksportowej oraz krajowej nie jest celowe ustalanie wyniku odrębnie dla działalności eksportowej i krajowej.

Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W ciągu 6 miesięcy 2017 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiąganych przez Grupę Kapitałową Comarch na przestrzeni roku 2016 przedstawiał się następująco: 22% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 25% w drugim kwartale, 20% w trzecim kwartale oraz 33% w czwartym kwartale. Na przestrzeni roku 2017 Spółka spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2016 roku.

6 miesięcy 2016	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	284 182	113 429	104 655	388	14 561	3 582	-	520 797
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	284 655	113 444	102 216	158	11 802	4 150	-	516 425
<i>na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT</i>	65 630	34 822	44 967	-	-	-	-	145 419
<i>na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość</i>	58 490	4 490	5 648	-	-	-	-	68 628
<i>na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi</i>	34 728	4 165	37 197	-	-	-	-	76 090
<i>na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities</i>	42 342	8 839	11 649	-	-	-	-	62 830
<i>na rzecz klientów z Sektora Publicznego</i>	30 036	3 537	2 747	-	-	-	-	36 320
<i>na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw</i>	49 091	57 591	-	-	-	-	-	106 682
<i>na rzecz klientów z sektora Medycyna</i>	3 130	-	-	-	-	4 150	-	7 280
<i>na rzecz pozostałych klientów</i>	1 208	-	8	158	11 802	-	-	13 176
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	2 871	943	1 722	138	2 735	-	-	8 409
<i>przychody finansowe</i>	(3 344)	(958)	717	92	24	(568)	-	(4 037)
Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom	96 936	17 485	20 419	1 413	4 480	833	(141 566)	-
Przychody segmentu ogółem*	381 118	130 914	125 074	1 801	19 041	4 415	(141 566)	520 797
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	257 701	106 565	106 616	1 373	11 548	5 822	-	489 625
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	96 936	17 485	20 419	1 413	4 480	833	(141 566)	-
Koszty segmentu ogółem*	354 637	124 050	127 035	2 786	16 028	6 655	(141 566)	489 625
Podatek bieżący	(2 413)	(1 183)	(3 115)	(29)	-	-	-	(6 740)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	(350)	(2 740)	(2 466)	(35)	(315)	-	-	(5 906)
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	(231)	-	(4 342)	-	-	-	-	(4 573)
Wynik netto	23 487	2 941	(11 884)	(1 049)	2 698	(2 240)	-	13 953
<i>w tym:</i>								
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	23 487	2 654	(11 884)	(1 045)	1 784	(2 240)	-	12 756
<i>wynik przypadający udziałom niedającym kontroli</i>	-	287	-	(4)	914	-	-	1 197

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Aktywa i zobowiązania segmentów na dzień 30 czerwca 2016 roku oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja w okresie 6 miesięcy 2016 roku przedstawiają się następująco:

30 czerwca 2016 / 6 miesięcy 2016

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	651 679	224 531	206 784	126 954	48 569	8 647	1 267 164
Zobowiązania	297 511	85 364	39 444	19 043	15 739	6 129	463 230
Wydatki inwestycyjne	18 603	6 223	9 829	18 642	2 192	792	56 281
Amortyzacja	19 671	8 740	1 543	396	806	1 421	32 577

6 miesięcy 2017	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	276 518	126 705	99 574	3 280	19 969	6 024	-	532 070
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	255 486	124 093	96 794	280	9 547	4 865	-	491 065
<i>na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT</i>	56 330	33 815	19 253	-	-	-	-	109 398
<i>na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość</i>	67 530	17 085	8 040	-	-	-	-	92 655
<i>na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi</i>	19 542	6 557	51 966	-	-	-	-	78 065
<i>na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities</i>	37 655	12 960	15 845	-	-	-	-	66 460
<i>na rzecz klientów z Sektora Publicznego</i>	17 478	3 456	1 681	-	-	-	-	22 615
<i>na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw</i>	54 068	50 220	-	-	-	-	-	104 288
<i>na rzecz klientów z sektora Medycyna</i>	1 812	-	-	-	-	4 865	-	6 677
<i>na rzecz pozostałych klientów</i>	1 071	-	9	280	9 547	-	-	10 907
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	35	2 406	2 024	775	10 480	344	-	16 064
<i>przychody finansowe</i>	20 997	206	756	2 225	(58)	815	-	24 941
Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom	103 445	17 366	14 435	3 270	4 413	964	(143 893)	-
Przychody segmentu ogółem*	379 963	144 071	114 009	6 550	24 382	6 988	(143 893)	532 070
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	251 724	124 957	114 699	36	13 237	6 778	-	511 431
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	103 444	17 366	14 435	3 271	4 413	964	(143 893)	-
Koszty segmentu ogółem*	355 168	142 323	129 134	3 307	17 650	7 742	(143 893)	511 431
Podatek bieżący	(78)	(1 756)	(2 961)	(55)	(1 235)	-	-	(6 085)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	(3 359)	3 757	(947)	3	949	-	-	403
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	122	-	(2 105)	-	-	-	-	(1 983)
Wynik netto	21 480	3 749	(21 138)	3 191	6 446	(754)	-	12 974
<i>w tym:</i>								
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	21 480	3 749	(21 138)	3 180	4 262	(754)	-	10 779
<i>wynik przypadający udziałom niedającym kontroli</i>	-	-	-	11	2 184	-	-	2 195

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja na dzień 30 czerwca 2017 roku oraz w okresie 6 miesięcy 2017 roku przedstawiają się następująco:

30 czerwca 2017 / 6 miesięcy 2017

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	794 049	194 097	224 993	147 149	61 548	12 079	1 433 915
Zobowiązania	356 780	79 881	88 114	36 043	16 580	3741	581 139
Wydatki inwestycyjne	49 203	11 999	24 130	1675	297	13	87 317
Amortyzacja	19 188	7 245	1 400	775	1 747	1 390	31 745

Podział przychodów ze sprzedaży, aktywów oraz wydatków inwestycyjnych ogółem wg segmentów geograficznych jest zaprezentowany poniżej.

Przychody ze sprzedaży podstawowej- według lokalizacji działalności

	6 miesięcy 2017	%	6 miesięcy 2016	%
Kraj /Polska/	270 178	55,0	300 765	58,2
Rejon DACH	124 093	25,3	113 444	22,0
Pozostałe kraje	96 794	19,7	102 216	19,8
Razem	491 065	100,0	516 425	100,0

Suma aktywów – według lokalizacji działalności

	30 czerwca 2017 r.	%	31 grudnia 2016 r.	%
Kraj /Polska/	1 014 805	70,8	948 603	65,7
Rejon DACH	194 097	13,5	234 874	16,2
Pozostałe kraje	225 013	15,7	261 398	18,1
Razem	1 433 915	100,0	1 444 875	100,0

Wydatki inwestycyjne – według lokalizacji działalności

	6 miesięcy 2017	%	12 miesięcy 2016	%	6 miesięcy 2016	%
Kraj /Polska/	50 570	57,9	107 234	77,8	40 229	71,5
Rejon DACH	11 999	13,7	12 366	9,0	6 223	11,1
Pozostałe kraje	24 748	28,4	18 285	13,2	9 829	17,4
Razem	87 317	100,0	137 885	100,0	56 281	100,00

3.2. Rzeczowe aktywa trwałe

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Grunty, budynki i budowle	336 219	300 202
Środki transportu i urządzenia	111 434	88 859
Środki trwałe w budowie	84 560	99 204
Pozostałe	14 001	12 767
Zaliczki na środki trwałe w budowie	89	79
Razem	546 303	501 111

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują głównie nieruchomości i urządzenia posiadane przez Grupę Comarch. Na dzień 30 czerwca 2017 roku własnością Grupy jest sześć budynków biurowych położonych w Krakowie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej o powierzchni całkowitej 56 760 m², dwa budynki biurowe położone w Warszawie o powierzchni całkowitej 2 582 m², budynki biurowe i magazynowe w Łodzi, budynek biurowy i magazynowy w Lille oraz budynek biurowy i data center w Dreźnie. Grupa jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 2,13 ha. Środki trwałe w budowie na dzień 30 czerwca 2017 roku obejmują głównie nakłady związane z inwestycjami na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, polegającymi na budowie budynku biurowego SSE7, nakłady na zakup nie przyjętego jeszcze do użytkowania sprzętu oraz nakłady na prace modernizacyjne budynku magazynowego w Lille i przystosowanie go do pełnienia funkcji data center.

Spółka zależna Comarch Healthcare S.A. rozpoczęła w I kwartale 2012 roku prowadzenie działalności diagnostycznej i medycznej (Centrum Medyczne iMed24) i rozpoczęła użytkowanie sprzętu diagnostycznego i medycznego zakupionego w 2011 roku. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość księgowa tego sprzętu wynosi 4 498 tys. PLN.

W dniu 16 czerwca 2015 roku została zawarta umowa pomiędzy Bonus Development spółka z ograniczoną odpowiedzialnością SK-A, spółką zależną Comarch S.A. oraz Skanska S.A. na realizację inwestycji budowlanej w Łodzi. Przedmiotem umowy było wybudowanie budynku biurowego wraz z przebudową i zmianą sposobu użytkowania przyległego budynku pofabrycznego zlokalizowanego w Łodzi przy ul. Jaracza 76/78 wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz z dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku wynosi 9 906,20 m². Finalna wartość umowy wyniosła 37 175 tys. PLN netto. Inwestycja została zakończona w pierwszym kwartale 2017 roku. Nakłady inwestycyjne poniesione w związku z ww. umową do dnia 30 czerwca 2017 roku wyniosły 37 175 tys. PLN netto.

Budynek biurowy nabyty w Lille przez Comarch S.A.S. został dostosowany do funkcji biurowej i stanowi obecnie siedzibę spółki. W dniu 15 marca 2016 roku została zawarta umowa pomiędzy Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz SNC-LAVALIN S.A.S. na realizację inwestycji budowlanej w Lille we Francji. Przedmiotem umowy jest przebudowa budynku magazynowego na data center pod adresem 17 Rue Paul Langevin w Lezennes. Wartość umowy wynosi 7 553 tys. EUR netto, tj. 31 923 tys. PLN, wg kursu EUR na dzień 30 czerwca 2017 roku. Nakłady inwestycyjne poniesione w związku z ww. umową do dnia 30 czerwca 2017 roku wyniosły 7 078 tys. EUR (tj. 29 915 tys. PLN wg kursu EUR na dzień 30 czerwca 2017 roku). Planowany termin zakończenia inwestycji to trzeci kwartał 2017 roku. Inwestycja jest finansowana ze środków z długoterminowego kredytu bankowego.

Grupa na podstawie umowy zawartej w dniu 18 marca 2016 roku pomiędzy Comarch S.A., a firmą Budimex S.A. realizuje VI etap inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (budynek SSE7). Przedmiotem umowy jest wybudowanie budynku biurowego wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku będzie wynosić 27 736 m². Wartość umowy wynosi 69 704 tys. PLN netto. Nakłady inwestycyjne poniesione w związku z ww. umową do dnia 30 czerwca 2017 roku wyniosły 39 515 tys. PLN. Planowany termin zakończenia inwestycji to czwarty kwartał 2017 roku.

W II kwartale 2017 r. nie dokonywano zakupów nieruchomości gruntowych.

3.3. Nieruchomości inwestycyjne

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Grunty	2 875	2 875
Budynki	12 680	12 751
Razem	15 555	15 626

Na dzień 30 czerwca 2017 roku nieruchomości inwestycyjne obejmują zabudowane nieruchomości zlokalizowane w Krakowie, wykorzystywane na cele wynajmu podmiotom spoza Grupy oraz grunty położone w Krakowie, nabyte w celu budowy obiektów przeznaczonych na wynajem dla podmiotów spoza Grupy oraz nieruchomość zlokalizowaną w Kostrzynie wynajmowaną podmiotom spoza Grupy.

3.4. Wartość firmy

Obejmuje wartość firmy ustaloną przy nabywaniu udziałów następujących spółek:

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Comarch Kraków	99	99
CDN Comarch	1 227	1 227
Comarch AG	1 900	1 900
Comarch, Inc.	58	58
Comarch Software und Beratung AG	29 038	29 038
Comarch Swiss AG (A-MEA Informatik AG do 31 grudnia 2012)	8 413	8 413
Geopolis sp. z o.o.	1 462	-
Razem	42 197	40 735

Test na utratę wartości przeprowadzony został na dzień 31 grudnia 2016 roku, według metodologii zastosowanej i szczegółowo opisanej w rocznym sprawozdaniu finansowym za rok 2016. Nie stwierdzono utraty wartości.

W dniu 3 kwietnia 2017 roku nastąpiło objęcie przez Comarch S.A. 100% udziałów spółki Geopolis sp. z o.o. Wartość firmy powstała przy przejęciu wyniosła 1 462 tys. zł.

3.5. Pozostałe wartości niematerialne

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Koszty zakończonych prac rozwojowych	477	642
Prawo wieczystego użytkowania	39 358	38 757
Koncesje, licencje i oprogramowanie	17 189	14 152
Inne	5 505	7 792
Zaliczki na WNiP	118	-
Razem	62 647	61 343

Inne wartości niematerialne obejmują wycenę zaliczonych do wartości niematerialnych aktywów związanych z kartami zawodników w MKS Cracovia SSA w kwocie 5 505 tys. PLN.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA o wartości 31 650 tys. PLN jest traktowane jako wartość niematerialna o nieokreślonym okresie użytkowania i nie jest amortyzowane. Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż Spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, od których zależałoby przedłużenie tego prawa. Spółka nie spodziewa się poniesienia znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela Klubu, czyli gminy Kraków.

3.6. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku Grupa posiada inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.

Stan na 1 stycznia 2016 r.	23 177
Udział w wyniku SoInteractive S.A.	(37)
Objęcie akcji i udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(194)
Spłata pożyczki dla SoInteractive S.A.	(437)
Objęcie akcji i udział w wyniku Thanks Again LLC	(4 252)
Stan na 30 czerwca 2016 r.	18 257
Udział w wyniku SoInteractive S.A.	83
Objęcie akcji i udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(14)
Spłata pożyczki dla SoInteractive S.A.	(90)
Objęcie akcji i udział w wyniku Thanks Again LLC	(3 841)
Stan na 31 grudnia 2016 r.	14 395
Stan na 1 stycznia 2017 r.	14 395
Udział w wyniku SoInteractive S.A.	125

Udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(4)
Udzielenie i spłaty pożyczki dla SoInteractive S.A.	222
Udział w wyniku Thanks Again LLC	(2 104)
Stan na 30 czerwca 2017 r.	12 634

Wykazane na dzień 30 czerwca 2017 roku inwestycje w jednostkach stowarzyszonych obejmują nabyte przez CCF FIZ i Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A udziały i akcje w spółce SoInteractive S.A. stanowiące 42,98% akcji (27,37% w głosach na WZA spółki), akcje w spółce Metrum Capital S.A., w której Comarch S.A. objął 21,43% kapitału zakładowego (15,79% w głosach na WZA spółki), a spółka CAMS AG objęła 42,86% kapitału zakładowego (31,58% w głosach na WZA spółki) o łącznej wartości 579 tys. PLN, udziały w spółce Thanks Again LLC, w której Comarch Pointshub, Inc. objął 42,50% kapitału zakładowego (42,50% w głosach na WZA spółki) o wartości 11 623 tys. PLN (wartość nominalna objętych udziałów 30 831 tys. PLN pomniejszona o udziały w wyniku bieżącym z lat 2015, 2016 i 2017 oraz aktualizację wartości udziałów) oraz pożyczki udzielone spółce SoInteractive S.A. przez spółki Comarch Infrastruktura S.A. oraz Comarch S.A. w kwocie 432 tys. PLN.

3.7. Pochodne instrumenty finansowe

a) Aktywa

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	12 430	1 641
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	103	-
	12 533	1 641
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>8 633</i>	<i>1 149</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>3 900</i>	<i>492</i>

b) Zobowiązania

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	-	3 038
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	1 039	1 849
	1 039	4 887
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>-</i>	<i>2 350</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>1 039</i>	<i>2 537</i>

Grupa posiadała kontrakty terminowe typu forward zawarte w celu ograniczenia wpływu na wynik finansowy zmian w przepływach pieniężnych związanych z uprawdopodobnionymi planowanymi transakcjami, wynikających z ryzyka zmiany kursów walut oraz w celu zabezpieczenia przepływów z tytułu kredytów inwestycyjnych udzielonych w euro. Na dzień 30 czerwca 2017 roku ww. instrumenty zostały wycenione w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej, a zmiany w wycenie zostały odniesione na wynik z operacji finansowych. Łączna wartość netto kontraktów forward otwartych na dzień 30 czerwca 2017 roku wyniosła 26 060 tys. EUR, 13 300 tys. USD, 48 000 tys. RUB oraz 100 tys. GBP. Po dacie bilansu Grupa Comarch zawarła kontrakty terminowe na sprzedaż 3 000 tys. EUR.

Spółka Comarch S.A. w dniu 24 października 2013 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 30 września 2013 roku w Banku Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 5 lat, tj. do 31 października 2018 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2017 roku wynosi minus 122 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 27 czerwca 2014 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla nieodnawialnego kredytu obrotowego zaciągniętego w dniu 4 stycznia 2013 roku w Banku Zachodnim WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 5 lat, tj. do 28 czerwca 2019 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2017 roku wynosi minus 130 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 9 lipca 2014 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w czerwcu 2006 roku w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno-biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 10 lat, tj. do dnia 29 lipca 2024 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2017 roku wynosi minus 509 tys. PLN.

W dniu 23 października 2015 roku, spółka Comarch S.A. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 4 grudnia 2013 roku w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 8 lat, tj. do 30 listopada 2023 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2017 roku wynosi minus 275 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 20 lutego 2017 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu długoterminowego udzielonego w maju 2016 roku przez Bank Handlowy w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została do dnia 30 września 2019 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2017 roku wynosi minus 3 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 20 lutego 2017 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w maju 2016 roku przez Bank Handlowy w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została do dnia 29 lutego 2028 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 30 czerwca 2017 roku wynosi 103 tys. PLN.

3.8. Odroczonego podatek dochodowy

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Różnice przejściowe	14 037	14 094
Aktywa z tytułu straty podatkowej	15 262	10 977
Aktywa z tytułu działalności w SSE	9 936	9 936
Razem	39 235	35 007
<i>Odniesione na wynik</i>	<i>39 235</i>	<i>35 007</i>

W okresie dwóch kwartałów 2017 r. nie dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2016 roku aktywa z tytułu działalności strefowej, ze względu na niewystąpienie dochodu strefowego. Aktywo to będzie sukcesywnie rozwiązywane na przestrzeni drugiego półrocza 2017 w proporcji do osiąganego w tym okresie dochodu strefowego.

Comarch S.A. posiada pięć zezwoleń na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie:

- uzyskane w roku 1999, z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku;
- uzyskane w roku 2007, z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku;
- uzyskane w roku 2013, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w lutym 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w marcu 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania.

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 roku Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 roku termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 31 grudnia 2016 roku stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 została w całości wykorzystana. Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2007 roku wynosi na dzień 30 czerwca 2017 roku ok. 20 646 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2013 roku wynosi na dzień 30 czerwca 2017 roku ok. 29 000 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

W okresie I półrocza 2017 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa utworzonego na 31 grudnia 2016 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 4 126 tys. PLN oraz dokonano utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 4 069 tys. PLN, a także utworzenia i rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 4 285 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł 4 228 tys. PLN.

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Rezerwa na podatek odroczoney		
Różnice przejściowe	17 043	13 889
Rezerwa z tytułu wyceny wartości godziwej aktywów rozpoznanych w wyniku przejęcia Grupy Comarch SuB, spółek A-MEA Informatik AG i ESAProjekt sp. z o.o. oraz wyceny nieruchomości MKS Cracovia SSA	5 430	5 430
Rezerwa z tytułu wyceny certyfikatów CCF FIZ	23 495	22 825
Razem	45 968	42 144
<i>Odniesione na kapitał</i>	<i>5 430</i>	<i>5 430</i>
<i>Odniesione na wynik finansowy</i>	<i>40 538</i>	<i>36 714</i>
<i>Rezerwa z tytułu nabycia spółek A-MEA Informatik AG i ESAProjekt sp. z o.o.</i>	-	-

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w 2017 roku zwiększenia utworzonej w latach poprzednich rezerwy w kwocie 670 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczoney z tytułu różnic przejściowych w kwocie 5 367 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 2 213 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto za półrocze 2017 wyniósł -3 824 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 404 tys. PLN.

W odniesieniu do spółki Comarch Healthcare S.A. mimo występowania straty podatkowej nie tworzono z tego tytułu aktywa na podatek odroczoney ze względu na brak możliwości dokonania wiarygodnych szacunków co do możliwości wykorzystania istniejącej straty podatkowej z lat ubiegłych. W spółce MKS Cracovia S.A., w związku z wystąpieniem zysku do opodatkowania wykorzystano w bieżących rozliczeniach podatkowych przypadający na okres sprawozdawczy limit strat podatkowych z lat ubiegłych, jednakże nie utworzono aktywa z tego tytułu, ze względu na brak możliwości wiarygodnego

określenia, czy możliwe będzie wykorzystanie w przyszłości pozostałego jeszcze limitu straty podatkowej z lat ubiegłych.

3.9. Zapasy

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Materiały i surowce	687	815
Produkcja w toku	90 110	69 850
Towary	8 871	5 326
Produkty gotowe	196	38
Zaliczki na towary	1 063	526
Razem	100 927	76 555

Koszt zapasów ujęty w pozycji „koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów” wyniósł 158 257 tys. PLN (6 miesięcy 2017), 307 617 tys. PLN (12 miesięcy 2016), 161 633 tys. PLN (6 miesięcy 2016).

Na dzień 30 czerwca 2017 roku Grupa Comarch utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów, materiałów i wyrobów gotowych na kwotę 5 tys. zł. Grupa Comarch nie rozwiązała odpisów utworzonych w latach wcześniejszych.

3.10. Należności handlowe oraz pozostałe należności

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Należności handlowe netto	250 234	366 275
<i>Należności handlowe brutto</i>	<i>276 489</i>	<i>393 968</i>
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	<i>(26 255)</i>	<i>(27 693)</i>
Należności pozostałe	29 911	23 617
Rozliczenia międzyokresowe czynne	15 898	11 946
Pozostałe rozliczenia	3 119	1 835
Pożyczki	1 121	1 027
Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych netto	2 555	2 021
<i>Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych brutto</i>	<i>5 080</i>	<i>5 092</i>
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	<i>(2 525)</i>	<i>(3 071)</i>
Razem	302 838	406 721
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>302 838</i>	<i>406 721</i>

Wartość godziwa należności handlowych oraz pozostałych należności jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej. Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, ponieważ Grupa posiada dużą liczbę klientów. W okresie 6 miesięcy 2017 roku Grupa utworzyła odpisy z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 1 482 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 2 248 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat.

3.11. Kontrakty długoterminowe

	6 miesięcy 2017	6 miesięcy 2016
Przychody z zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	20 177	30 494
Przychody z niezakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	64 396	60 790
Efekt rozliczenia zgodnie z MSR 11 niezakończonych kontraktów ujętych w okresie sprawozdawczym	35 735	29 053
Razem	120 308	120 337

Z uwagi, iż Spółka stosuje zasadę ustalania stopnia zaawansowania prac proporcjonalnie do udziału poniesionych kosztów w całości kosztów kontraktu, suma poniesionych kosztów oraz ujętych wyników odpowiada przychodom. Dokonano na koniec okresu sprawozdawczego wyceny kontraktów długoterminowych zgodnie ze stopniem zaawansowania prac.

Dokonano na koniec okresu sprawozdawczego wyceny kontraktów długoterminowych zgodnie ze stopniem zaawansowania prac. Zmiana stanu rozliczeń z tytułu kontraktów długoterminowych ujętych w aktywach i pasywach między 30 czerwca 2016, a 30 czerwca 2017 prezentowana jest poniżej:

	30 czerwca 2017 r.	30 czerwca 2016 r.
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte do dnia bilansowego - wg stopnia zawansowania prac	413 599	635 548
Wystawione faktury	(377 948)	(600 231)
Razem	35 651	35 317

	Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych	Efekt rozliczenia netto
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte w okresie sprawozdawczym			
Wartość na 1 stycznia 2016 r.	32 440	(26 176)	6 264
Wartość na 30 czerwca 2016 r.	55 536	(20 219)	35 317
Zmiana	23 096	5 957	29 053
Wartość na 1 stycznia 2017 r.	39 960	(40 044)	(84)
Wartość na 30 czerwca 2017 r.	58 971	(23 320)	35 651
Zmiana	19 011	16 724	35 735

3.12. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

W okresie 6 miesięcy 2017 roku oraz w okresie porównawczym Grupa Comarch nie posiadała aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

3.13. Kapitał zakładowy

	Ilość akcji (szt.)	Akcje zwykłe i uprzywilejowane	Akcje własne	Razem
Stan na 1 stycznia 2016 r.	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 30 czerwca 2016 r.	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 31 grudnia 2016 r.	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 30 czerwca 2017 r.	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349

Wartość nominalna każdej akcji wynosi 1 PLN.

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się:

- 1) 864 800 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A,
- 2) 75 200 akcji zwykłych na okaziciela serii A,
- 3) 883 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B,
- 4) 56 400 akcji zwykłych na okaziciela serii B,
- 5) 3 008 000 akcji zwykłych na okaziciela serii C,
- 6) 1 200 000 akcji zwykłych na okaziciela serii D,
- 7) 638 600 akcji zwykłych na okaziciela serii E,
- 8) 125 787 akcji zwykłych na okaziciela serii G,
- 9) 102 708 akcji zwykłych na okaziciela serii G3,
- 10) 563 675 akcji zwykłych na okaziciela serii H,
- 11) 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2,
- 12) 91 041 akcji zwykłych na okaziciela serii J2,
- 13) 73 953 akcji zwykłych na okaziciela serii K3,
- 14) 7 759 akcji zwykłych na okaziciela serii L1.

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu. Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna. W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu, przy czym nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

- a) zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 roku,
- b) zbycie na rzecz zstępnych zbywcy,
- c) przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania.

W dniu 27 czerwca 2017 roku Walne Zgromadzenie Comarch S.A. zmieniło Statut Spółki w ten sposób, że w art. 8 ust. 4 dodano lit. d):

„d) zbycie na rzecz osoby prawnej prawa polskiego albo obcego albo jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej prawa polskiego albo obcego, w tym w szczególności na rzecz ułamnej osoby prawnej prawa polskiego albo obcego („Struktura”) kontrolowanej w rozumieniu art. 8 ust. 5 Statutu wyłącznie przez akcjonariusza wnoszącego (zbywającego) akcje imienne uprzywilejowane do Struktury („Akcjonariusz Wnoszący”) albo (współ)kontrolowanej wyłącznie przez wstępnych, zstępnych, rodzeństwo lub małżonka Akcjonariusza Wnoszącego albo wyłącznie przez niektóre lub wszystkie z tych

osób („Osoba bądź Osoby Bliskie”) i Akcjonariusza Wnoszącego łącznie („Struktura Kontrolowana”) oraz zbycie akcji imiennych uprzywilejowanych przez jedną Strukturę Kontrolowaną na rzecz innej Struktury Kontrolowanej.” (Raport bieżący [RB-13-2017](#) z dn. 27 czerwca 2017 roku).

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie Comarch S.A.

Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

3.13.1. Zmiany w stanie kapitału zakładowego w I półroczu 2017 roku

Nie wystąpiły, poza opisanymi w pkt. [4.1.2](#) niniejszego sprawozdania.

3.13.2. Zmiany w stanie kapitału zakładowego po dacie bilansu

Nie wystąpiły.

3.14. Kredyty i pożyczki

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Długoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	162 656	137 814
Kredyty odnawialne	-	-
Pożyczki	8 944	8 517
	171 600	146 331
Krótkoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	30 478	25 863
Kredyty odnawialne	3 058	708
Pożyczki	2 506	1 898
	36 042	28 469
Kredyty, pożyczki ogółem	207 642	174 800

Wartość zobowiązań z tytułu kredytów została ujęta w wysokości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wartość godziwa zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek nie jest istotnie różna od wartości bilansowej.

W okresie pierwszego półrocza 2017 roku wartość uruchomionych kredytów bankowych oraz pożyczek od podmiotów spoza Grupy Comarch wyniosła 56 155 tys. PLN (w tym kredyty i pożyczki nieodnawialne: 52 818 tys. PLN, kredyty i pożyczki odnawialne 3 337 tys. PLN) a wartość spłaconego kapitału kredytów bankowych oraz pożyczek od podmiotów spoza Grupy Comarch wyniosła 19 180 tys. PLN (w tym kredyty i pożyczki nieodnawialne: 18 180 tys. PLN, kredyty i pożyczki odnawialne 1 000 tys. PLN).

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki nieterminowej spłaty kapitału lub wypłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, ani nie zostały naruszone inne warunki umów kredytów i pożyczek, uprawniające kredytodawcę do żądania wcześniejszej spłaty kredytu lub pożyczki.

Obciążenie kredytów i pożyczek Grupy ryzykiem stopy	Do 6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Stan na 31 grudnia 2016 r.					
Kredyty i pożyczki	13 585	15 515	99 740	46 591	175 431
Odsetki	(631)	-	-	-	(631)
Razem	12 954	15 515	99 740	46 591	174 800

Stan na 30 czerwca 2017 r.

Kredyty i pożyczki	15 977	20 660	113 718	57 882	208 237
Odsetki	(595)	-	-	-	(595)
Razem	15 382	20 660	113 718	57 882	207 642

Struktura zapadalności kredytów, pożyczek i zobowiązań finansowych długoterminowych	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Od 1 do 2 lat	34 404	31 148
Od 2 do 5 lat	79 314	68 592
Powyżej 5 lat	57 882	46 591
	171 600	146 331

Struktura walutowa wartości bilansowej kredytów, pożyczek i zobowiązań finansowych	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
W walucie polskiej	14 835	14 935
W EUR (równowartość w PLN)	192 807	159 865
	207 642	174 800

Efektywne stopy procentowe na dzień bilansowy	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Kredyty bankowe	1,49%	1,62%
Pożyczki	3,66%	3,61%

3.14.1. Nieodnawialne kredyty bankowe

W Grupie Comarch podmiot dominujący Comarch S.A. korzysta z następujących długoterminowych kredytów bankowych:

- a) kredyt inwestycyjny w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosiła 44 000 tys. PLN. Okres kredytowania wynosi 16 lat, tj. do 2024 roku. Wykorzystanie kredytu nastąpiło do dnia 30 września 2008 r. Zabezpieczeniem kredytu są hipoteka na wybudowanej nieruchomości, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku oraz weksel in blanco. W dniu 5 października 2011 r. spółka dokonała przewalutowania pozostałej do spłaty kwoty kredytu na walutę euro. Kredyt oprocentowany jest stopą zmienną. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 4 492 tys. EUR, tj. 18 986 tys. PLN (wobec 4 802 tys. EUR, tj. 21 244 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 29 lipca 2024 r.

- b) kredyt inwestycyjny w banku Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. z siedzibą w Warszawie na refinansowanie kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w banku DNB Bank Polska S.A. w dniu 28 kwietnia 2010 r., na finansowanie IV etapu budowy budynków produkcyjno-biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 4 126 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 8 lat, tj. do 2021 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są hipoteka ustanowiona na nieruchomości będącej przedmiotem refinansowania oraz cesja praw z polisy ubezpieczeniowej ww. nieruchomości. Całkowite wykorzystanie kredytu nastąpiło w dniu 1 października 2013 r. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 192 tys. EUR, tj. 9 264 tys. PLN (wobec 2 493 tys. EUR, tj. 11 028 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 31 października 2018 r.
- c) nieodnawialny kredyt obrotowy w BZ WBK Bank S.A. z siedzibą we Wrocławiu zaciągnięty w pierwszym kwartale 2013 roku na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej Spółki. Kredyt został udzielony w wysokości 7 400 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 8 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada na 31 grudnia 2020 r. Oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są hipoteka na jednej z nieruchomości Comarch S.A. zlokalizowanej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 3 342 tys. EUR, tj. 14 125 tys. PLN (wobec 3 899 tys. EUR, tj. 17 249 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 28 czerwca 2019 r.
- d) kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie oraz refinansowanie nie więcej niż 90% kosztów netto inwestycji polegającej na budowie budynku biurowego SSE6 i data center na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie. Kredyt został udzielony w EUR do kwoty 56 000 tys. PLN, co na dzień podpisania umowy stanowiło równowartość kwoty 13 323 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 10 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada 4 grudnia 2023 r., oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bieżącymi Comarch S.A. prowadzonymi przez Bank Pekao S.A., oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, hipoteka umowna na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja, cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 10 686 tys. EUR, tj. 45 166 tys. PLN (wobec 11 519 tys. EUR, tj. 50 960 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 30 listopada 2023 r.
- e) kredyt inwestycyjny w Banku Handlowym w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie oraz refinansowanie nie więcej niż 75% kosztów netto inwestycji polegającej na budowie budynku biurowego SSE7 na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 13 333 tys. EUR tj. 58 144 tys. PLN według kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania wynosi 12 lat i trwa do 15 maja 2028 roku, walutą kredytu jest EUR, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. U uruchomienie kredytu powinno nastąpić w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy kredytowej tj. do dnia 16 maja 2018 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna ustanowiona na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja (SSE7), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku Bank Handlowy w Warszawie S.A. oraz cesja praw z umowy ubezpieczenia budynku SSE7, zawartej po zakończeniu inwestycji. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość uruchomionego kredytu wynosiła 4 158 tys. EUR, tj. 17 573 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku kredyt nie był uruchomiony). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła po dacie bilansu transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 29 lutego 2028 r.
- f) kredyt długoterminowy nieodnawialny w Banku Handlowym w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej. Wysokość kredytu wynosi 2 508 tys. EUR, tj. 10 938 tys. PLN według kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania wynosi 43

miesiące i trwa do 16 grudnia 2019 roku, walutą kredytu jest EUR, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku Bank Handlowy w Warszawie S.A. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 508 tys. EUR, tj. 10 601 tys. PLN (wobec 2 365 tys. EUR, tj. 10 465 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła po dacie bilansu transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 30 września 2019 r.

- g) kredyt inwestycyjny w DNB Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie na finansowanie/refinansowanie do 100% nakładów inwestycyjnych na zakup urządzeń technicznych stanowiących wyposażenie laboratorium IoT (Internet of Things), zlokalizowanego w budynku SSE6 w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 2 531 tys. EUR, tj. 10 854 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 30 grudnia 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest zastaw rejestrowy na urządzeniach będących przedmiotem finansowania, cesja praw z umowy ubezpieczenia urządzeń, oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku DNB Bank Polska Spółka Akcyjna. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 276 tys. EUR, tj. 9 620 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku kredyt nie był uruchomiony).

Pozostałe spółki Grupy Comarch korzystają z następujących długoterminowych kredytów bankowych:

- h) Spółka Comarch Healthcare S.A. zaciągnęła w trzecim kwartale 2011 roku kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie zakupu sprzętu medycznego i wyposażenia gabinetów medycznych w związku z realizacją projektu NZOZ Centrum Medyczne iMed24 w Krakowie. Wysokość dostępnego kredytu wynosiła 15 889 tys. PLN, kredyt został wykorzystany w całości do 31 grudnia 2011 roku. Okres kredytowania wynosi 7 lat, tj. do 2018 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej środków trwałych oraz poręczenie podmiotu dominującego, tj. Comarch S.A. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 3 405 tys. PLN (wobec 4 540 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).
- i) Spółka Comarch AG zaciągnęła w drugim kwartale 2013 roku kredyt inwestycyjny w Banku BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na refinansowanie budowy budynku produkcyjno-biurowego oraz serwerowni data center w Dreźnie. Kredyt został udzielony w wysokości 6 000 tys. EUR, z okresem kredytowania do 2018 roku. Uruchomienie środków nastąpiło w dniu 25 lipca 2013 roku, oprocentowanie oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: poręczenie Comarch S.A., dług gruntowy na przedmiocie finansowania oraz przelew praw z polisy ubezpieczeniowej nieruchomości. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 1 241 tys. EUR, tj. 5 247 tys. PLN (wobec 1 862 tys. EUR, tj. 8 238 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).
- j) Spółka Bonus Development Sp. z o.o. SK-A zaciągnęła w drugim kwartale 2015 roku kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie i refinansowanie nie więcej niż 90% kosztów netto inwestycji związanych z przebudową budynku pofabrycznego oraz budową przyległego budynku biurowego w Łodzi. Kredyt został udzielony w euro do kwoty 38 800 tys. PLN, co na dzień podpisania umowy stanowiło równowartość kwoty 9 262 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 15 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada na dzień 28 czerwca 2030 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bieżącymi Bonus Development Sp. z o.o. SK-A prowadzonymi przez Bank Pekao S.A., oświadczenie Bonus Development Sp. z o.o. SK-A o poddaniu się egzekucji, cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej ze spółką Comarch S.A., poręczenie spółki Comarch S.A. wraz z pełnomocnictwem do dysponowania rachunkami Comarch S.A. prowadzonymi przez Bank Pekao S.A. oraz oświadczeniem o poddaniu się egzekucji. Okres uruchomienia kredytu upłynął w dniu 28 czerwca 2017 roku. Na dzień 30 czerwca 2017 roku

wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 8 311 tys. EUR, tj. 35 126 tys. PLN (wobec 8 172 tys. EUR, tj. 36 155 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).

- k) Spółka Comarch S.A.S., spółka zależna Comarch S.A., oraz Comarch S.A. (jako współkredytobiorca) w pierwszym kwartale 2016 roku zawarły umowę kredytu inwestycyjnego z bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie i refinansowanie 100% kosztów netto budowy Data Center zlokalizowanego w Lille we Francji, ale nie więcej niż 83,5% łącznych kosztów netto realizacji całej inwestycji. Wysokość kredytu wynosi 8 000 tys. EUR, tj. 34 164 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 18 września 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Uruchomienie kredytu powinno nastąpić do dnia 18 września 2017 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna ustanowiona na drugim miejscu na nieruchomości należącej do Comarch S.A., położonej w Krakowie przy ul. prof. Michała Życzkowskiego 23 (budynek SSE IV), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku BGŻ BNP Paribas S.A., cesja praw z umowy ubezpieczenia budynku SSE IV. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość uruchomionego kredytu wynosiła 5 832 tys. EUR, tj. 24 649 tys. PLN (wobec 1 001 tys. EUR, tj. 4 429 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.).

3.14.2. Pożyczki od podmiotów niepowiązanych

Spółka Comarch S.A. w trzecim kwartale 2016 roku zawarła z IBM Polska sp. z o.o. umowę pożyczki do kwoty 12 980 tys. PLN na sfinansowanie dostawy sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym. Ostateczny termin spłaty pożyczki przypada na marzec 2022 roku, pożyczka nie jest zabezpieczona. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 11 209 tys. PLN (wobec 10 415 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).

3.14.3. Odnowialne kredyty bankowe

W Grupie Comarch podmiot dominujący Comarch S.A. posiada przyznane następujące limity kredytowe w rachunku bieżącym:

- limit kredytowy w rachunku bieżącym w banku Alior Bank Spółka Akcyjna (dawniej BPH S.A.) z siedzibą w Warszawie w wysokości 10 000 tys. PLN, którego okres udostępnienia upływa w dniu 31 października 2017 roku. Zabezpieczeniem kredytu są weksel in blanco oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. w Alior Bank Spółka Akcyjna (dawniej BPH SA). Oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Na dzień 30 czerwca 2017 roku kredyt nie był wykorzystany, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2016 roku,
- limit kredytowy w rachunku bieżącym w banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie w wysokości 30 000 tys. PLN, którego okres udostępnienia upływa w dniu 30 czerwca 2018 roku. Zabezpieczeniem kredytu są pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. w Banku Pekao S.A. oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji. Oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Na dzień 30 czerwca 2017 roku kredyt nie był wykorzystany, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2016 roku,

Pozostałe spółki Grupy Comarch korzystają z następujących odnowialnych kredytów bankowych:

Spółka Comarch S.A.S., spółka zależna Comarch S.A., oraz Comarch S.A. (jako współkredytobiorca) w pierwszym kwartale 2016 roku zawarły umowę kredytu odnowialnego z bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej. Wysokość kredytu wynosi 1 300 tys. EUR, tj. 5 552 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do dnia 18 listopada 2017 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku BGŻ BNP Paribas S.A. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość uruchomionego i niespłaconego kredytu wynosiła 724 tys. EUR, tj. 3 058 tys. PLN (wobec 160 tys. EUR, tj. 708 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Linie kredytowe w rachunku bieżącym i kredyty odnawialne, w tym:	45 494	45 751
Wykorzystane na dzień bilansowy	3 058	708
Dostępne na dzień bilansowy	42 436	45 043

3.15. Pozostałe zobowiązania finansowe

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	704	835
<i>Część krótkoterminowa</i>	176	204
<i>Część długoterminowa</i>	528	631
Zobowiązania z tytułu dywidendy	12 200	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	12 200	-
<i>Część długoterminowa</i>	-	-
Zobowiązania z tytułu opłat za objęte akcje	-	6 326
<i>Część krótkoterminowa</i>	-	6 326
<i>Część długoterminowa</i>	-	-
Razem	12 904	7 161

Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego Grupy Comarch (z wyłączeniem umów leasingu pomiędzy spółkami Grupy) obejmują zobowiązania spółki Comarch Healthcare S.A. oraz MKS Cracovia SSA, spółek zależnych Comarch S.A., z tytułu umów leasingu finansowego samochodów. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość tych zobowiązań wynosi 704 tys. PLN.

Zobowiązanie z tytułu dywidendy dotyczy dywidendy z zysku netto Comarch S.A. za rok 2016. Dywidenda została wypłacona w dniu 11 sierpnia 2017 r.

3.16. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia

	Koszty dotyczące okresu bieżącego, które zostaną poniesione w przyszłości	Rezerwy na koszty kontraktów	Rezerwy na kary umowne i inne roszczenia	Rezerwy na urlopy	Rezerwy na nagrody pieniężne	Ogółem
Krótkoterminowe						
Stan na 1 stycznia 2016 r.	4 630	21 692	16 214	22 378	82 833	147 747
Zmiana:	(250)	(8 285)	4 562	4 373	(10 943)	(10 543)
- utworzenie rezerw	17 284	19 435	9 690	21 238	88 895	156 542
- wykorzystanie rezerw	(17 534)	(27 720)	(5 128)	(16 865)	(99 838)	(167 085)
Stan na 31 grudnia 2016 r.	4 380	13 407	20 776	26 751	71 890	137 204
Stan na 1 stycznia 2017 r.	4 380	13 407	20 776	26 751	71 890	137 204
Zmiana:	3 114	2 103	(2 180)	7 689	(38 279)	(27 553)
- utworzenie rezerw	10 730	11 296	1 197	13 046	24 264	60 533
- wykorzystanie rezerw	(7 616)	(9 193)	(3 377)	(5 357)	(62 543)	(88 086)
Stan na 30 czerwca 2017 r.	7 494	15 510	18 596	34 440	33 611	109 651

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy.

3.17. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Zobowiązania handlowe	35 955	56 218
Zaliczki otrzymane na poczet usług i dostaw	341	264
Zobowiązania handlowe i pozostałe wobec podmiotów powiązanych	2 584	3 087
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych i innych obciążeń podatkowych	30 317	41 909
Zobowiązania inwestycyjne	18 309	23 148
Przychody przyszłych okresów	50 899	25 496
Pozostałe zobowiązania	26 512	2 605
Pozostałe rozliczenia bierne	150	-
Fundusze specjalne (ZFŚS i Zakładowy Fundusz Mieszkaniowy)	2 907	1 766
Razem	167 974	154 493

Wartość godziwa zobowiązań handlowych oraz pozostałych zobowiązań jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej.

3.18. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego

	Do roku	Do 5 lat	Ogółem
Stan na 31 grudnia 2016 r.			
Zobowiązania z tytułu najmu powierzchni użytkowej	22 814	52 070	74 884
Zobowiązania z tytułu dzierżawy sprzętu elektronicznego i środków transportu	1 539	1 797	3 336
Razem	24 353	53 867	78 220
Stan na 30 czerwca 2017 r.			
Zobowiązania z tytułu najmu powierzchni użytkowej	23 491	47 109	70 600
Zobowiązania z tytułu dzierżawy sprzętu elektronicznego i środków transportu	1 452	1 434	2 886
Razem	24 943	48 543	73 486

Prezentowane w nocie zobowiązania z tytułu umów najmu powierzchni użytkowej obejmują zobowiązania Grupy z tytułu umów najmu pomieszczeń biurowych i mieszkań służbowych. Umowy z określonym terminem ważności zostały zaliczone w sposób bezpośredni odpowiednio do okresu do roku i do 5 lat. Większość umów została zawarta jednak na czas nieokreślony, dlatego kwoty zobowiązań ustalono drogą przemnożenia miesięcznych kwot czynszu przez 12 miesięcy (kolumna „Do roku”) i 60 miesięcy (kolumna „Do 5 lat”).

Grupa Comarch na dzień 30 czerwca 2017 roku posiadała umowne zobowiązania do opłat z tytułu leasingu operacyjnego środków transportu oraz sprzętu elektronicznego w kwocie 2 886 tys. PLN (wobec 3 336 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).

3.19. Zobowiązania warunkowe

Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 45 422 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 37 671 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch Polska S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 0 PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 19 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 656 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 734 tys. PLN).

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 68 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 71 tys. PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („letter of comfort”) dla spółek zależnych: MKS Cracovia SSA ważne do 31 grudnia 2017 roku, Comarch Healthcare S.A. ważne do 31 grudnia 2018 roku, Comarch Malaysia SDN. BHD. ważne do 31 grudnia 2017 roku oraz bezterminowo, Comarch Argentina S.A. bezterminowo, oraz Comarch R&D S.à r.l. bezterminowo.

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Przyznane linie kredytowe na finansowanie działalności bieżącej (gwarancje, akredytywy, kredyt w rachunku bieżącym)		
Linie kredytowe*	173 549	173 902
	173 549	173 902

* zawierają linie kredytowe w rachunku bieżącym i kredyty odnawialne opisane w pkt. [3.14.3](#)

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 82 746 tys. PLN, z czego kwota 9 826 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 30 czerwca 2017 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2017 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 48 tys. PLN). Grupa Comarch pozostaje w sprawach spornych nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 152 tys. PLN, z czego kwota 0 PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 30 czerwca 2017 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2017 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 0 PLN). Według Zarządów spółek Grupy Comarch, w oparciu o opinie doradców prawnych, nie istnieją okoliczności wskazujące na konieczność utworzenia rezerw na pozostałe roszczenia objęte aktualnie postępowaniami sądowymi oraz sprawami spornymi, nieobjęte postępowaniami sądowymi.

W związku z prowadzonymi postępowaniami sądowymi w 2017 roku Grupa Comarch utworzyła nowe odpisy aktualizujące wartość należności na kwotę 205 tys. PLN. W 2017 roku nie utworzono odpisów aktualizujących wartość należności w związku ze sprawami spornymi, w których pozostaje Grupa Comarch.

3.20. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki

Nie dotyczy.

3.21. Transakcje z podmiotami powiązanymi

3.21.1. Przychody ze sprzedaży towarów i usług

	6 miesięcy 2017	6 miesięcy 2016
Przychody ze sprzedaży towarów		
SoInteractive S.A.	-	-
Thanks Again LLC	-	-
	-	-
Przychody ze sprzedaży usług		
SoInteractive S.A.	395	416
Thanks Again LLC	555	4 963
Metrum Capital	1	-
	951	5 379
	951	5 379

Cenę usług ustala się w zależności od rodzaju transakcji według jednej z trzech metod:

- 1) porównywalnej ceny rynkowej,
- 2) metody koszt plus (marża przy towarach 2-3%, przy usługach 5%),
- 3) marży od sprzedaży usług (marża w wysokości 10-40%).

3.21.2. Zakupy towarów i usług

	6 miesięcy 2017	6 miesięcy 2016
Zakupy towarów		
SoInteractive S.A.	188	877
Thanks Again LLC	-	-
	188	877
Zakupy usług		
SoInteractive S.A.		
<i>ujęte w kosztach wytworzenia</i>	2 772	1 943
<i>ujęte w pozostałych kosztach</i>	1 502	1 394
	4 274	3 337
Thanks Again LLC		
<i>ujęte w kosztach wytworzenia</i>	3 355	-
<i>ujęte w pozostałych kosztach</i>	-	-
	3 355	-
Razem	7 817	4 214

3.21.3. Salda rozrachunków na dzień bilansowy powstałe w wyniku sprzedaży/zakupu towarów/usług

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Należności od podmiotów stowarzyszonych		
SoInteractive S.A.	488	586
Thanks Again LLC	1 359	907
	1 847	1 493
Zobowiązania wobec podmiotów stowarzyszonych		
SoInteractive S.A.	2 064	2 829
Thanks Again LLC	520	-
	2 584	2 829

3.21.4. Transakcje z podmiotami stowarzyszonymi i z podmiotami powiązаныmi osobowo

	6 miesięcy 2017	6 miesięcy 2016
Zakupy od podmiotów powiązanych osobowo	1 208	1 579
Sprzedaż do podmiotów powiązanych osobowo	77	77
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty powiązane osobowo	35	840
Pożyczki i odsetki od pożyczek udzielone podmiotom powiązanyм osobowo	-	-
Zakupy od podmiotów stowarzyszonych	7 817	4 214
Sprzedaż do podmiotów stowarzyszonych	951	5 379
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty stowarzyszone	-	437
Pożyczki i odsetki od pożyczek udzielone podmiotom stowarzyszonym	14	8

3.21.5. Salda rozrachunków na dzień bilansowy z jednostkami powiązаныmi osobowo

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Należności handlowe od podmiotów powiązanych osobowo	9	10
Należności z tytułu pożyczek od podmiotów powiązanych osobowo	588	605
Zobowiązania handlowe wobec podmiotów powiązanych osobowo	656	477
Zobowiązania z tytułu pożyczek od podmiotów powiązanych osobowo	-	-

4. Noty dodatkowe

4.1. Czynniki i zdarzenia w szczególności o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe

4.1.1. Aktywo i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W okresie I półrocza 2017 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa utworzonego na 31 grudnia 2016 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 4 126 tys. PLN oraz dokonano utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 4 069 tys. PLN, a także utworzenia i rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 4 285 tys. PLN. W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w 2017 roku zwiększenia utworzonej w latach poprzednich rezerwy w kwocie 670 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w kwocie 5 367 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 2 213 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto za półrocze 2017 wyniósł -3 824 tys. PLN. Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 404 tys. PLN.

Szczegóły opisano w pkt 3.8.

4.1.2. Różnice kursowe oraz instrumenty finansowe oparte na kursach walut

Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2017 roku zmniejszyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 13 718 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2016 roku zwiększyły o 4 908 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zwiększyły wynik Grupy Comarch o 4 918 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2016 roku zmniejszyły o 2 738 tys. PLN). Natomiast wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą na podatek odroczone od ich wyceny, zwiększyły wynik netto Grupy o 18 027 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie roku 2016 roku zmniejszyły o 910 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Grupy Comarch za półrocze 2017 roku wyniósł +9 227 tys. PLN. (+1 260 tys. PLN w okresie pierwszego półrocza 2016 roku).

4.1.3. Pozostałe przychody operacyjne

Pozytywny wpływ na wynik operacyjny Grupy miały w I półroczu 2017 roku pozostałe przychody operacyjne w wysokości 14 636 tys. zł, uzyskane m.in. w wyniku rozwiązania rezerw na należności wątpliwe oraz sprzedaży wartości niematerialnych przez MKS Cracovia SSA.

4.2. Zdarzenia po dacie bilansu

4.2.1. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Grupa Comarch zawarła w okresie od 1 lipca 2017 roku do dnia 31 sierpnia 2017 r. kontrakty terminowe na sprzedaż 3 000 tys. EUR. Wartość netto kontraktów terminowych nierozliczonych na dzień 31 sierpnia 2017 r. wynosiła 24 700 tys. EUR, 11 700 tys. USD oraz 32 000 tys. RUB. Na dzień 31 sierpnia 2017 r. wycena otwartych kontraktów terminowych wyniosła szacunkowo +13 396 tys. PLN. Kontrakty zapadają w terminie do 27 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie ustalone jest w walutach obcych, a także w celu zabezpieczenia przepływów z tytułu uruchamianego kredytu inwestycyjnego udzielonego w euro.

4.3. Inne informacje istotne dla oceny sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz informacje, które są istotne dla oceny możliwości realizacji zobowiązań przez emitenta

Nie wystąpiły.

31.08.2017 r.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Maria Smolińska	Główny Księgowy	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a

31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

COMARCH

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
COMARCH S.A.
Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ
W I PÓŁROCZU 2017 ROKU**

Kraków, 31 sierpnia 2017

Spis treści

1. Informacje o firmie	5
1.1. Akcjonariat	5
2. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe.....	8
2.1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe	8
2.2. Kurs giełdowy akcji jednostki dominującej (w PLN) – Comarch S.A.	9
3. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia	10
4. Struktura sprzedaży	11
4.1. Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna (w tys. PLN)	11
4.2. Struktura sprzedaży według odbiorców (w tys. PLN)	12
4.3. Struktura sprzedaży wg rodzaju (tys. PLN)	14
5. Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju Grupy Kapitałowej	15
5.1. Czynniki wewnętrzne	15
5.2. Czynniki zewnętrzne.....	16
6. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożeń	16
6.1. Ryzyko kredytowe	16
6.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych	16
6.3. Ryzyko zmiany kursów walut	17
6.4. Ryzyko płynności finansowej.....	17
7. Perspektywy rozwoju działalności Grupy oraz przewidywana sytuacja finansowa Grupy w 2017 roku	17
8. Analiza finansowa Grupy	19
9. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje i istotne pozycje pozabilansowe.....	25
9.1. Nieodnawialne kredyty bankowe	25
9.2. Odnawialne kredyty bankowe	28
9.3. Pożyczki	29
9.4. Poręczenia	29
9.5. Gwarancje bankowe i istotne pozycje pozabilansowe.....	33
10. Najważniejsze wydarzenia w I półroczu 2017 roku i po dacie bilansu	33
10.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Comarch	33
10.2. Pozostałe.....	34
11. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania a także ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków	35
11.1. Inwestycje kapitałowe	36
11.2. Nieruchomości i pozostałe inwestycje rzeczowe	36
12. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej.....	37
13. Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej jednostki dominującej ...	38
13.1. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW w Warszawie	38
13.2. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. z dnia 27 czerwca 2017 r.	38
14. Operacje na akcjach Comarch S.A.	40

14.1. Transakcje zbycia/nabycia akcji jednostki dominującej	40
14.2. Program opcji menadżerskich dla Członków Zarządu	40
15. Operacje na akcjach jednostek zależnych i stowarzyszonych Comarch S.A.	40
16. Pozostałe wydarzenia w I półroczu 2017 roku i po dacie bilansu	40
16.1. Terminy przekazywania raportów okresowych w 2017 roku	40
16.2. Oświadczenie Zarządu w sprawie przestrzegania zasad ładu korporacyjnego	40
16.3. Korekta podstawowych danych finansowych w raporcie biegłego z badania sprawozdania finansowego Comarch S.A. za 2016 rok.	41
16.4. Wpływ zmian kursów walutowych na skonsolidowane wyniki Grupy Kapitałowej Comarch w I kwartale 2017 r.	41
16.5. Korekta danych w sprawozdaniu finansowym Comarch S.A. za 2016 rok.	42
16.6. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward.....	42
17. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta	42
18. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju.....	43
19. Powiązania kapitałowe emitenta	44
19.1. Charakterystyka spółek Grupy Comarch.....	44
19.2. Struktura kapitałowa Grupy Comarch	46
19.3. Charakter powiązań	47
19.4. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch w I półroczu 2017 roku	49
19.5. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch po dacie bilansu	50
20. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe	50
21. Stanowisko zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz wyników na dany rok, w świetle wyników zaprezentowanych w raporcie okresowym w stosunku do wyników prognozowanych	50
22. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność Grupy i osiągnięte zyski oraz ich ocena	50
22.1. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego.....	50
22.2. Wycena różnic kursowych i instrumentów finansowych opartych na kursach walut.....	50
22.3. Pozostałe przychody operacyjne	51
23. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym	51
24. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	51
24.1. Postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności emitenta lub jednostki od niego zależnej, w których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta	51
24.2. Dwa lub więcej postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności, których łączna wartość stanowi odpowiednio co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta wraz ze stanowiskiem emitenta w tej sprawie	51

**13 mln PLN
zysku netto**

**Projekty w
ponad 60
krajach na 5
kontynentach**

**491,1 mln
PLN
przychodów
ze sprzedaży**

**Ponad
5 200
specjalistów**

**52 spółki
Grupy na
całym
świecie**

**Kapitalizacja
Comarch S.A. na
GPW na
poziomie
1,73 mln PLN
(30.06.2017)**

**58% udział
sprzedaży
zagranicznej**

1. Informacje o firmie

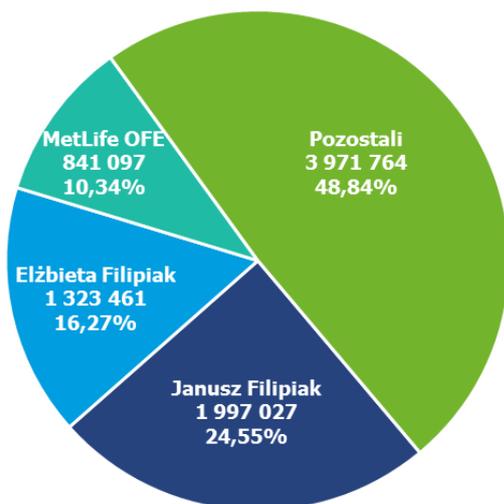
Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiąganych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

1.1. Akcjonariat

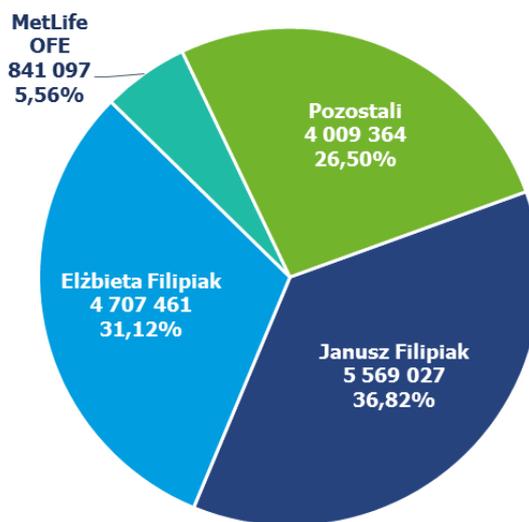
1.1.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% w ogólnej liczbie głosów na WZA Comarch S.A., wg stanu na dzień 31 sierpnia 2017 roku

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się 8 133 349 akcji o łącznej wartości nominalnej 8 133 349 PLN. Zgodnie z informacją posiadaną przez Comarch S.A., na dzień 31 sierpnia 2017 r. akcjonariuszami posiadającymi co najmniej 5% głosów na WZA Spółki są Janusz Filipiak, Elżbieta Filipiak oraz MetLife OFE.

Akcyonariat wg liczby akcji

Akcyonariat wg liczby głosów

1.1.2. Zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania ostatniego raportu okresowego, tj. od 22 maja 2017 roku

Podmiot	Stan na 31 sierpnia 2017 r.				Stan na 22 maja 2017 r.			
	Akcje	Udział w kapitale zakładowym (%)	Ilość głosów	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje	Udział w kapitale zakładowym (%)	Ilość głosów	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12
MetLife OFE	841 097	10,34	841 097	5,56	841 097	10,34	841 097	5,56

1.1.3. Zestawienie stanu posiadania akcji emitenta przez osoby zarządzające i nadzorujące emitenta na dzień przekazania raportu

Akcjonariusze	Funkcja	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	37 539	0,46	75 139	0,50
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	32 867	0,40	32 867	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,13	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,13	10 608	0,07
Ilość wyemitowanych akcji		8 133 349	100,00	8 133 349	100,00

Według wiedzy Spółki, spośród członków Rady Nadzorczej jedynie Przewodnicząca Rady Nadzorczej Pani Elżbieta Filipiak jest w posiadaniu akcji Spółki.

1.1.4. Zmiany w stanie posiadania akcji emitenta przez osoby zarządzające i nadzorujące emitenta w okresie od przekazania ostatniego raportu kwartalnego

W poniższej tabeli przedstawiono stan posiadania akcji Comarch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień opublikowania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za pierwszy kwartał 2017 roku, tj. 22 maja 2017 roku oraz w dniu 31 sierpnia 2017 roku, zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami.

Osoby zarządzające i nadzorujące	Funkcja	Stan na 31 sierpnia 2017 r.		Stan na 22 maja 2017 r.	
		Akcje	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	36,82	1 997 027	36,82
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	1 323 461	31,12	1 323 461	31,12
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	37 539	0,50	37 539	0,50
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	32 867	0,22	32 867	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Ilość wyemitowanych akcji		8 133 349	100,00	8 133 349	100,00

1.1.5. Akcje imienne uprzywilejowane co do głosu Spółki dominującej

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu Comarch S.A. Prezes Zarządu Comarch S.A. Janusz Filipiak posiada 470 000 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, z których przysługuje 2 350 000 głosów na WZA Spółki oraz 423 000 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B, z których przysługuje 2 115 000 głosów na WZA Spółki. Wiceprezes Zarządu Paweł Prokop posiada 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, które uprawniają do 47 000 głosów na WZA Spółki. Przewodnicząca Rady Nadzorczej Comarch S.A. Elżbieta Filipiak posiada 385 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, z których przysługuje 1 927 000 głosów na WZA Spółki oraz 460 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B, z których przysługuje 2 303 000 głosów na WZA Spółki.

Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna. W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu, przy czym nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

- zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 roku,
- zbycie na rzecz zstępnych zbywcy,
- przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania.

W dniu 27 czerwca 2017 roku Walne Zgromadzenie Comarch S.A. zmieniło Statut Spółki w ten sposób, że w art. 8 ust. 4 dodano lit. d):

„d) zbycie na rzecz osoby prawnej prawa polskiego albo obcego albo jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej prawa polskiego albo obcego, w tym w szczególności na rzecz ułamnej osoby prawnej prawa polskiego albo obcego („Struktura”) kontrolowanej w rozumieniu art. 8 ust. 5

Statutu wyłącznie przez akcjonariusza wnoszącego (zbywającego) akcje imienne uprzywilejowane do Struktury („Akcjonariusz Wnoszący”) albo (współ)kontrolowanej wyłącznie przez wstępnych, zstępnych, rodzeństwo lub małżonka Akcjonariusza Wnoszącego albo wyłącznie przez niektóre lub wszystkie z tych osób („Osoba bądź Osoby Bliskie”) i Akcjonariusza Wnoszącego łącznie („Struktura Kontrolowana”) oraz zbycie akcji imiennych uprzywilejowanych przez jedną Strukturę Kontrolowaną na rzecz innej Struktury Kontrolowanej.” (raport bieżący [RB-13-2017](#) z dnia 27 czerwca 2017 roku).

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie Comarch S.A.

Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

2. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe

2.1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe

	H1 2017	H1 2016	H1 2015	H1 2014	H1 2013
Przychody ze sprzedaży	491 065	516 425	505 441	429 677	391 701
Przychody ze sprzedaży rozwiązań własnych	457 571	482 784	434 671	382 870	345 365
Zysk operacyjny	-4 302	35 209	44 340	20 823	2 928
EBITDA*	27 443	67 786	69 497	47 335	34 706
Zysk przed opodatkowaniem	18 656	26 599	43 987	20 100	-34
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	10 779	12 756	35 782	13 353	2 397
Zysk na akcję (w PLN)	1,33	1,57	4,4	1,65	0,3
Aktywa	1 433 915	1 267 164	1 177 068	1 099 922	1 100 655
Kapitał własny	852 776	803 934	736 475	640 722	615 639

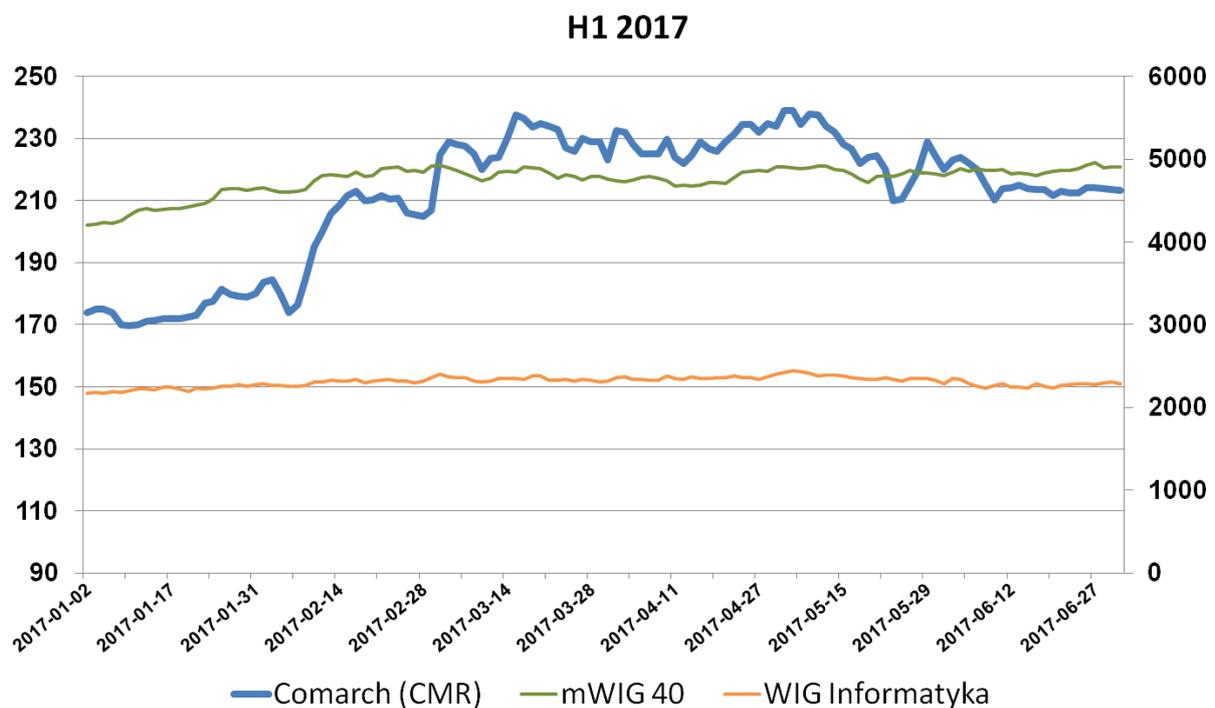
*Zysk operacyjny + Amortyzacja

W I półroczu 2017 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch były niższe o 25,4 mln PLN, tj. 4,9% w porównaniu do roku ubiegłego. Wynik operacyjny osiągnął wartość minus 4,3 mln PLN i odnotował znaczący spadek w porównaniu do I półrocza 2016 roku. Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej w I półroczu 2017 r. był zbliżony do osiągniętego w pierwszym półroczu roku poprzedniego i osiągnął wartość 10,8 mln PLN. Na dzień 30 czerwca 2017 roku Grupa Comarch (bez MKS Cracovia SSA) zatrudniała 5 217 osób, tj. o 87 osób mniej niż na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Wartość aktywów Grupy Comarch na koniec czerwca 2017 roku wzrosła o 166,8 mln PLN, tj. o 13,2% w stosunku do końca czerwca 2016 roku, natomiast wartość kapitału własnego w tym samym czasie wzrosła o 48,8 mln PLN, tj. 6,1%.

2.2. Kurs giełdowy akcji jednostki dominującej (w PLN) – Comarch S.A.

Okres	Najwyższy	Najniższy
I kwartał 2017	237,50	169,80
II kwartał 2017	239,00	210,00

Kurs akcji Comarch S.A. pomiędzy 1 stycznia 2017 r. a 30 czerwca 2017 r. wzrósł z 174,00 PLN do 213,30 PLN, tj. o 18,4%. W trakcie I półrocza maksymalny kurs wyniósł 239,00 PLN. Kurs akcji Comarch S.A. pomiędzy 30 czerwca 2016 r. a 30 czerwca 2017 r. wzrósł z 146,00 PLN do 213,30 PLN, tj. o 46,1%.

<i>dane w PLN</i>	6 miesięcy 2017 / 30.06.2017 r.	6 miesięcy 2016 / 30.06.2016 r.
Kurs średni w okresie sprawozdawczym	211,99	128,47
Kurs MIN w okresie sprawozdawczym	169,80	103,70
Kurs MAX w okresie sprawozdawczym	239,00	147
Wolumen średni w okresie sprawozdawczym	4 715	5 978
Kapitalizacja na dzień bilansowy	1 734 843 342	1 041 068 672
Wskaźniki dla danych skonsolidowanych		
P/E na dzień bilansowy	160,95	93,09
P/BV na dzień bilansowy	2,08	1,40
P/S na dzień bilansowy	3,53	2,30

3. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia

Ze względu na rodzaj oferowanych przez Comarch systemów informatycznych, główną grupę odbiorców stanowią średnie i duże przedsiębiorstwa, które na całym świecie są największymi odbiorcami zaawansowanych rozwiązań informatycznych. Większość produktów Comarch jest kierowana do określonej grupy odbiorców, natomiast usługi informatyczne, ze względu na ich uniwersalny charakter, są oferowane do każdej grupy odbiorców. Oferta Comarch przeznaczona jest zarówno dla podmiotów z rynku polskiego jak i klientów zagranicznych. Od wielu lat jednym z głównych celów strategicznych Comarch jest rozwój sprzedaży coraz większej ilości produktów na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej, obu Amerykach oraz Azji. Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W pierwszym półroczu 2017 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

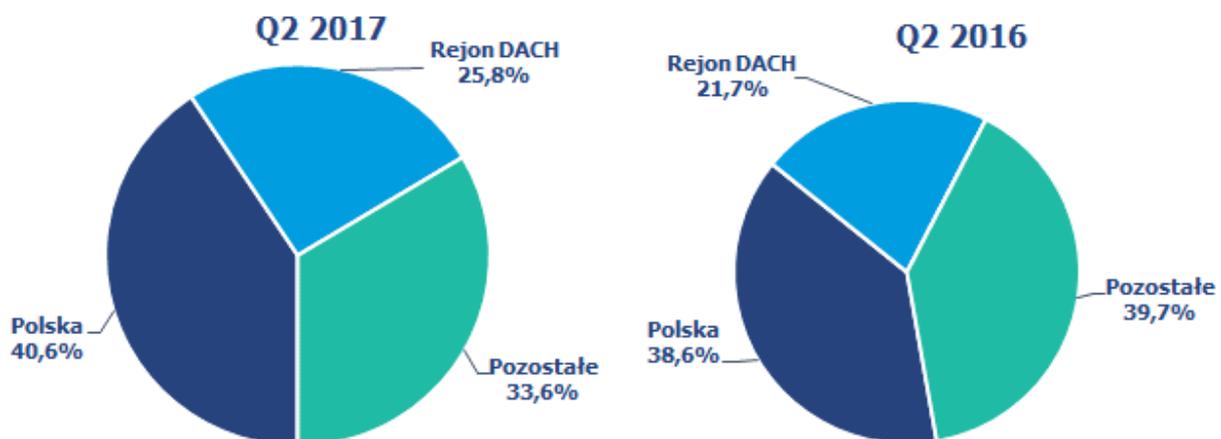
Ze względu na specyfikę branży, w której działa Comarch, jako główne źródła zaopatrzenia należy uznać międzynarodowe koncerny, będące producentami sprzętu komputerowego, aplikacji bazodanowych oraz narzędzi programistycznych, polskie oddziały i przedstawicielstwa tych koncernów, polskie firmy dystrybucyjne oraz podwykonawców systemów IT. W pierwszym półroczu 2017 roku żaden z kontrahentów nie dostarczył produktów i towarów o wartości przekraczającej 10% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch.

4. Struktura sprzedaży

4.1. Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna (w tys. PLN)

Geograficzna struktura sprzedaży	Q2 2017	%	Q2 2016	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Kraj	101 127	40,6%	105 465	38,6%	-4 338	-4,1%
Eksport	147 702	59,4%	167 804	61,4%	-20 102	-12,0%
Razem	248 829	100,0%	273 269	100,0%	-24 440	-8,9%

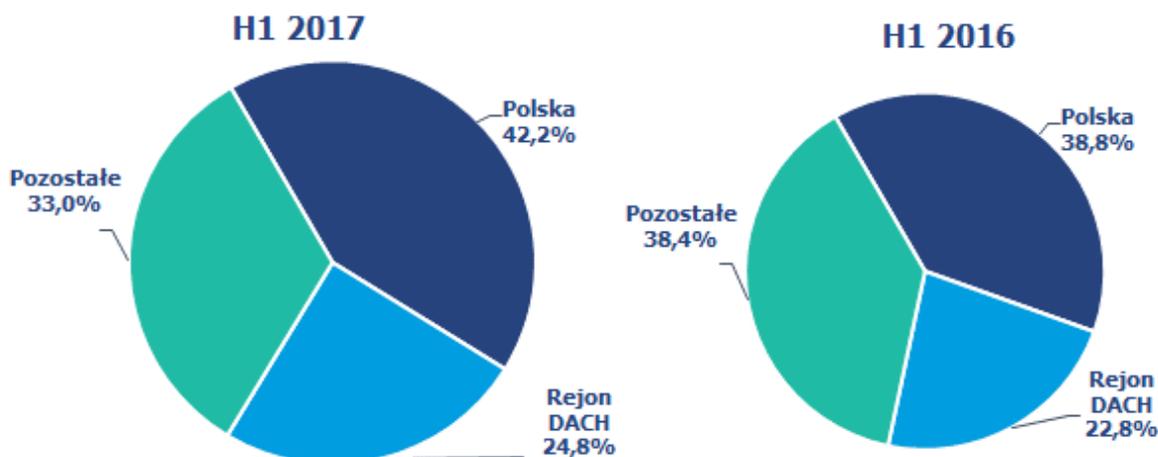
W drugim kwartale 2017 roku Grupa odnotowała 147,7 mln PLN przychodów ze sprzedaży zagranicznej, o 20,1 mln PLN (tj. o 12%) mniej niż w Q2 2016, co jest związane ze spadkiem przychodów w sektorze TMT i MSP-DACH. Wartość przychodów ze sprzedaży krajowej była niższa o 4,3 mln PLN, tj. o 4,1% w porównaniu do Q2 2016 roku. Sprzedaż zagraniczna stanowiła w drugim kwartale 59,4% całkowitych przychodów Grupy.

Geograficzna struktura sprzedaży	6 miesięcy 2017	%	6 miesięcy 2016	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Kraj	207 175	42,2%	200 616	38,8%	6 559	3,3%
Eksport	283 890	57,8%	315 809	61,2%	-31 919	-10,1%
Razem	491 065	100,0%	516 425	100,0%	-25 360	-4,9%

W I półroczu 2017 roku Grupa odnotowała 283,9 mln PLN przychodów ze sprzedaży zagranicznej, o 31,9 mln PLN (tj. o 10,1%) mniej niż w H1 2016, co jest związane ze spadkiem przychodów w sektorze TMT i MSP-DACH. Wartość przychodów ze sprzedaży krajowej była wyższa o 6,6 mln PLN, tj. o 3,3% w porównaniu do H1 2016 roku, dzięki wzrostowi sprzedaży do klientów z sektora finansowego w pierwszym kwartale 2017 r. Sprzedaż zagraniczna stanowiła w I półroczu 57,8% całkowitych przychodów Grupy.

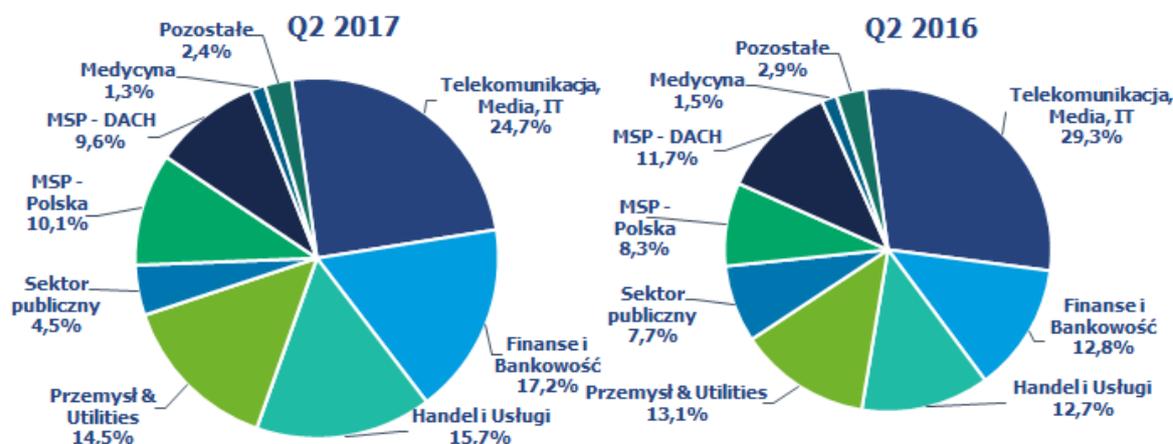
Przychody ze sprzedaży wg segmentów geograficznych (według lokalizacji rynków):

4.2. Struktura sprzedaży według odbiorców (w tys. PLN)

Struktura sprzedaży wg sektorów	Q2 2017	%	Q2 2016	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Telekomunikacja, Media, IT	61 334	24,7%	80 026	29,3%	-18 692	-23,4%
Finanse i Bankowość	42 854	17,2%	35 084	12,8%	7 770	22,1%
Handel i Usługi	38 971	15,7%	34 683	12,7%	4 288	12,4%
Przemysł & Utilities	36 157	14,5%	35 811	13,1%	346	1,0%
Sektor publiczny	11 130	4,5%	20 910	7,7%	-9 780	-46,8%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - Polska	25 219	10,1%	22 777	8,3%	2 442	10,7%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - DACH	23 948	9,6%	32 047	11,7%	-8 099	-25,3%
Medycyna	3 314	1,3%	4 125	1,5%	-811	-19,7%
Pozostałe	5 902	2,4%	7 806	2,9%	-1 904	-24,4%
Razem	248 829	100,0%	273 269	100,0%	-24 440	-8,9%

W Q2 2017 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch do odbiorców z sektora TMT wyniosły 61,3 mln PLN, co oznacza spadek o 18,7 mln PLN (tj. o 23,4%) w porównaniu do Q2 2016, co wynika głównie ze zmniejszonej sprzedaży usług do klientów z Europy Zachodniej.

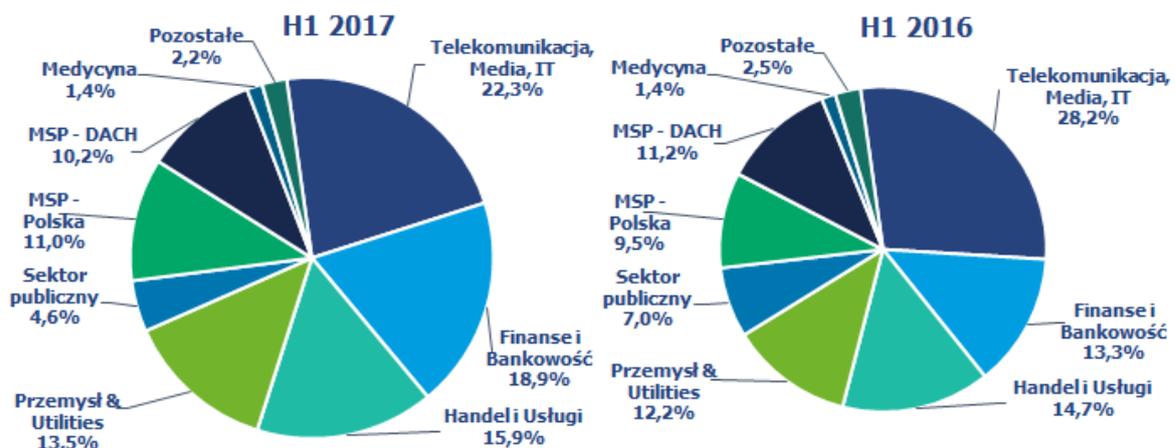

Klienci z sektora finanse i bankowość zakupili produkty i usługi o wartości 42,9 mln PLN, wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 7,8 mln PLN, tj. 22,1%, co jest efektem

realizacji nowych kontraktów na rynku krajowym i zagranicznym. Wzrost odnotowała także sprzedaż do klientów z sektora handel i usługi (wzrost o 4,3 mln PLN, tj. o 12,4%) oraz MSP-Polska (wzrost o 2,4 mln PLN, tj. 10,7%). Sprzedaż do odbiorców z sektora przemysłowego utrzymała się na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie 36,2 mln PLN. W drugim kwartale 2017 roku nastąpił dalszy spadek przychodów ze sprzedaży do klientów z sektora publicznego (o 9,8 mln PLN, tj. o 46,8%), co jest efektem utrzymującego się zastoju na rynku zamówień publicznych. Spadek nastąpił także w sprzedaży do klientów z sektora MSP-DACH (o 8,1 mln PLN, tj. 25,3%), oraz do pozostałych klientów (spadek o 1,9 mln PLN, tj. 24,4%). Spadek przychodów w sektorze MSP-DACH jest efektem przejściowym i wynika z innej sytuacji projektowej w roku bieżącym oraz bardzo dobrej sytuacji w H1 2016 roku a także z umocnienia się złotówki w 2017 roku. Przychody ze sprzedaży do klientów z sektora medycznego utrzymały się na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie 3,3 mln PLN.

Struktura sprzedaży wg sektorów	6 miesięcy 2017	%	6 miesięcy 2016	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Telekomunikacja, Media, IT	109 398	22,3%	145 419	28,2%	-36 021	-24,8%
Finanse i Bankowość	92 655	18,9%	68 628	13,3%	24 027	35,0%
Handel i Usługi	78 065	15,9%	76 090	14,7%	1 975	2,6%
Przemysł & Utilities	66 460	13,5%	62 830	12,2%	3 630	5,8%
Sektor publiczny	22 615	4,6%	36 320	7,0%	-13 705	-37,7%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - Polska	54 068	11,0%	49 091	9,5%	4 977	10,1%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - DACH	50 220	10,2%	57 591	11,2%	-7 371	-12,8%
Medycyna	6 677	1,4%	7 280	1,4%	-603	-8,3%
Pozostałe	10 907	2,2%	13 176	2,5%	-2 269	-17,2%
Razem	491 065	100,0%	516 425	100,0%	-25 360	-4,9%

W I półroczu 2017 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch do odbiorców z sektora TMT wyniosły 109,4 mln PLN, co oznacza spadek o 36 mln PLN (tj. o 24,8%) w porównaniu do H1 2016, co wynika głównie ze zmniejszonej sprzedaży usług do klientów z Europy Zachodniej. Klienci z sektora finanse i bankowość zakupili produkty i usługi o wartości 92,7 mln PLN, wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 24 mln PLN, tj. 35%, co jest efektem pozyskania nowych kontraktów na rynku krajowym i zagranicznym. Wzrost odnotowała także sprzedaż do klientów z sektora handel i usługi (wzrost o 2 mln PLN, tj. o 2,6%), przemysł i utilities (wzrost o 3,6 mln PLN, tj. o 5,8%) i MSP-Polska (wzrost o 5 mln PLN, tj. o 10,1%).

W I półroczu 2017 roku nastąpił dalszy spadek przychodów ze sprzedaży do klientów z sektora publicznego (o 13,7 mln PLN, tj. o 37,7%), co jest efektem utrzymującego się zastoju na rynku zamówień publicznych. Spadek odnotowała także sprzedaż do klientów z sektora MSP-DACH (o 7,4 mln PLN, tj. 12,8%) oraz do pozostałych klientów (spadek o 2,3 mln PLN, tj. 17,2%). Spadek przychodów

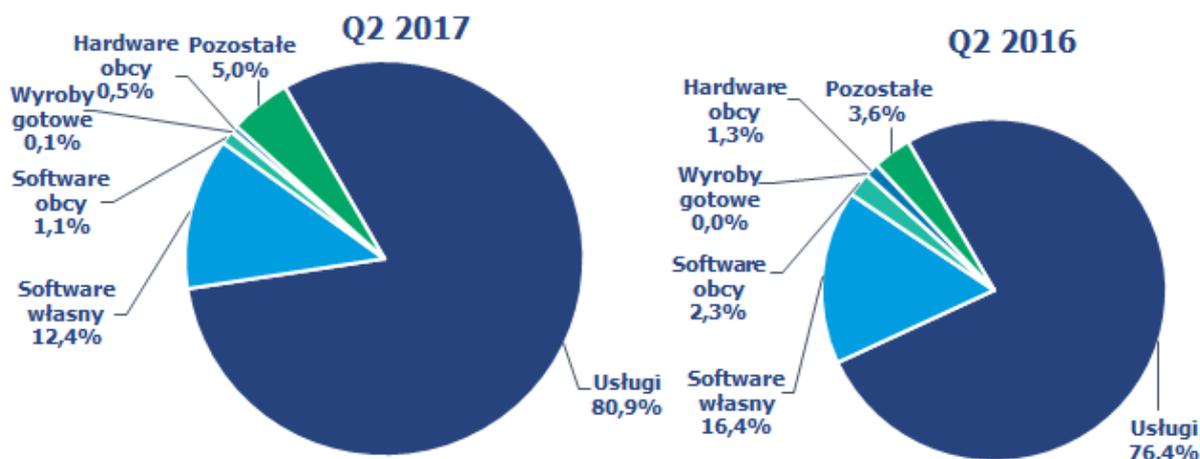
w sektorze MSP-DACH jest efektem przejściowym i wynika z innej sytuacji projektowej w roku bieżącym oraz bardzo dobrej sytuacji w H1 2016 roku a także z umocnienia się złotówki w 2017 roku. Przychody ze sprzedaży do klientów z sektora medycznego utrzymały się na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie 6,7 mln PLN.

Sytuacja biznesowa w pierwszym półroczu 2017 roku potwierdziła, że utrzymywanie dywersyfikacji źródeł przychodów i różnorodności oferty jest korzystne dla stabilnego rozwoju działalności Grupy Comarch.

4.3. Struktura sprzedaży wg rodzaju (tys. PLN)

Struktura sprzedaży wg rodzaju	Q2 2017	%	Q2 2016	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Usługi	201 370	80,9%	208 843	76,4%	-7 473	-3,6%
Software własny	30 837	12,4%	44 903	16,4%	-14 066	-31,3%
Software obcy	2 637	1,1%	6 307	2,3%	-3 670	-58,2%
Wyroby gotowe	281	0,1%	24	0,0%	257	1070,8%
Hardware obcy	1 335	0,5%	3 475	1,3%	-2 140	-61,6%
Pozostałe	12 369	5,0%	9 717	3,6%	2 652	27,3%
Razem	248 829	100,0%	273 269	100,0%	-24 440	-8,9%

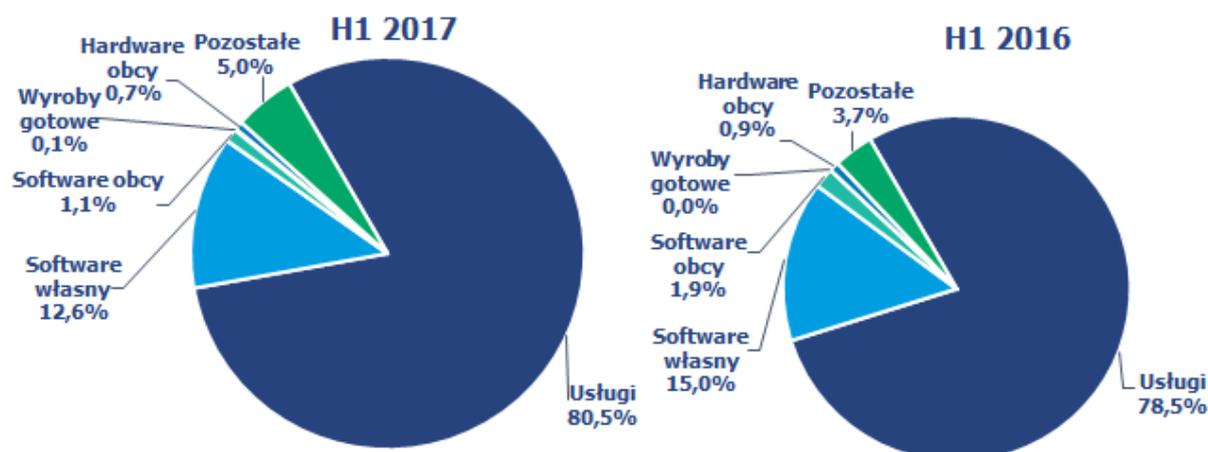
W drugim kwartale 2017 roku struktura rodzajowa przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch uległa niewielkim zmianom w porównaniu do odnotowanej w drugim kwartale roku 2016. Przychody ze sprzedaży oprogramowania własnego wyniosły 30,8 mln PLN i były o 14,1 mln PLN (tj. o 31,3%) niższe niż w Q2 2016.

Przychody ze sprzedaży usług spadły o 7,5 mln PLN, tj. o 3,6%. Sprzedaż własnych wyrobów gotowych mimo dużej dynamiki wzrostu (1070,8%) miała niewielką wartość ok. 0,3 mln PLN. Sprzedaż rozwiązań firm trzecich również pozostawała na niskim poziomie, jest to zgodne z tendencją obserwowaną w okresach poprzednich i zgodne ze strategią koncentracji Grupy na sprzedaży rozwiązań własnych Comarch. Przychody ze sprzedaży oprogramowania obcego spadły o 3,7 mln PLN, tj. o 58,2%. Spadek odnotowała także sprzedaż sprzętu komputerowego (o 2,1 mln PLN, tj. o 61,6%). W Q2 2017 pozostała sprzedaż zwiększyła się o 2,7 mln PLN, tj. o 27,3%, co jest wynikiem kontynuacji dostaw towarów (nagród) w ramach kompleksowej usługi operatorskiej utrzymania programów lojalnościowych.

Struktura sprzedaży wg rodzaju	6 miesięcy 2017	%	6 miesięcy 2016	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Usługi	395 267	80,5%	405 542	78,5%	-10 275	-2,5%
Software własny	61 707	12,6%	77 170	15,0%	-15 463	-20,0%
Software obcy	5 545	1,1%	9 563	1,9%	-4 018	-42,0%
Wyroby gotowe	597	0,1%	72	0,0%	525	729,2%
Hardware obcy	3 361	0,7%	4 858	0,9%	-1 497	-30,8%
Pozostałe	24 588	5,0%	19 220	3,7%	5 368	27,9%
Razem	491 065	100,0%	516 425	100,0%	-25 360	-4,9%

W I półroczu 2017 roku struktura rodzajowa przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch uległa niewielkim zmianom w porównaniu do odnotowanej w I półroczu 2016. Przychody ze sprzedaży oprogramowania własnego wyniosły 61,7 mln PLN i były o 15,5 mln PLN (tj. o 20%) niższe niż w H1 2016. Przychody ze sprzedaży usług spadły o 10,3 mln PLN, tj. o 2,5%. Sprzedaż własnych wyrobów gotowych osiągnęła poziom porównywalny z ubiegłym rokiem (0,6 mln PLN). Sprzedaż rozwiązań firm trzecich pozostawała na niskim poziomie, jest to zgodne z tendencją obserwowaną w okresach poprzednich i zgodne ze strategią koncentracji Grupy na sprzedaży rozwiązań własnych Comarch. Przychody ze sprzedaży oprogramowania obcego spadły o 4 mln PLN, tj. o 42%. Sprzedaż sprzętu komputerowego również spadła (o 1,5 mln PLN, tj. o 30,8%). W H1 2017 pozostała sprzedaż zwiększyła się o 5,4 mln PLN, tj. o 27,9%, co jest wynikiem rozpoczęcia dostaw towarów (nagród) w ramach kompleksowej usługi operatorskiej utrzymania programów lojalnościowych.

5. Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju Grupy Kapitałowej

5.1. Czynniki wewnętrzne

- stały wzrost sprzedaży eksportowej i znaczenia działalności zagranicznej;
- pozycja i renoma Grupy Comarch mająca wpływ na charakter pozyskiwanych klientów;
- działalność Grupy Comarch w specjalnej strefie ekonomicznej w Krakowie;
- znaczący udział produktów standardowych (powtarzalnych) w sprzedaży, co oznacza:
  - niższe koszty, w szczególności koszty zmienne związane z pojedynczym kontraktem,
  - możliwość znacznego zwiększenia rentowności jednostkowego kontraktu przy jednoczesnym obniżeniu obciążenia klienta (opłaty licencyjne),
  - szersza i bardziej zdywersyfikowana klientela oznaczająca większą skalę działalności,
- atrakcyjna polityka szkoleniowa oraz atrakcyjne warunki pracy oferowane pracownikom spółek Grupy;
- zwiększenie rozpoznawalności marki Comarch wśród potencjalnych klientów poprzez prowadzone akcje marketingowe, w tym marketing sportowy (MKS Cracovia SSA);
- konieczność dokonywania ciągłych inwestycji w kapitał ludzki celem utrzymania konkurencyjności firmy w kolejnych latach;

- h) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych przeznaczanych na działalność badawczo-rozwojową oraz rozwój nowych produktów i usług informatycznych;
- i) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych związanych z rozbudową zaplecza produkcyjnego w Polsce i za granicą (inwestycje rzeczowe) oraz z ekspansją na rynkach zagranicznych (inwestycje kapitałowe).

5.2. Czynniki zewnętrzne

- a) wzrost wymagań stawianych systemom informatycznym przez klientów. Zwiększa się zapotrzebowanie na duże, złożone systemy informatyczne dedykowane dla poszczególnych użytkowników. Stawia to w lepszej sytuacji większe spółki IT, takie jak Grupa Comarch, które oferują szereg różnych technologii i produktów i są w stanie dostarczyć zaawansowane technologicznie rozwiązania;
- b) wzrost znaczenia technologii mobilnych, stosowanych obecnie powszechnie w rozwiązaniach informatycznych dla wszystkich grup odbiorców;
- c) zmiana modeli biznesowych w wielu branżach oraz zmiana strategii biznesowych wielu firm związana z postępowaniem technicznym i rozwojem gospodarczym, co kształtuje popyt na nowe systemy informatyczne, upowszechnienie sprzedaży oprogramowania w modelu cloud computing oznacza dla firm informatycznych zwiększone wymogi kapitałowe i zasobowe;
- d) związany z członkostwem Polski w Unii Europejskiej dostęp polskich firm do środków z funduszy strukturalnych, które w pewnej części są przeznaczane na rozwój systemów informatycznych oraz finansowanie prac badawczo-rozwojowych;
- e) rosnąca konkurencja, wpływająca na zmniejszenie osiąganych marż; konkurencja pomiędzy firmami IT;
- f) stała presja na wzrost wynagrodzeń w branży IT; zmniejszająca się liczba absolwentów uczelni technicznych z wykształceniem informatycznym;
- g) rosnąca konkurencja na lokalnym rynku pracy w sektorze IT w Krakowie oraz innych miejscach prowadzenia działalności gospodarczej przez Grupę;
- h) międzynarodowa sytuacja gospodarcza, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na rynkach finansowych, mająca wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne;
- i) zmienność kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN oraz RUB/PLN, wpływająca na opłacalność sprzedaży zagranicznej;
- j) międzynarodowa sytuacja polityczna, m.in. wzrastające ryzyko zamachów terrorystycznych w miejscach prowadzenia projektów utrudnia ich realizacji czy też plany ograniczenia swobody delegowania pracowników w ramach Unii Europejskiej.

6. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożeń

Grupa Comarch jest narażona na następujące główne rodzaje ryzyka finansowego:

6.1. Ryzyko kredytowe

Grupa Comarch analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Comarch do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata.

6.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych

Grupa Comarch jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR oraz EURIBOR. Grupa Comarch dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze za pomocą kontraktów IRS oraz prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany

stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów jest częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

6.3. Ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Grupa Comarch jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN oraz RUB/PLN. Równocześnie część kosztów i zobowiązań Grupy Comarch jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach jednostka dominująca dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów forward, jak również stara się wykorzystywać hedging naturalny poprzez dopasowanie struktury aktywów i pasywów denominowanych w walutach obcych (np. poprzez zaciąganie w ostatnich okresach zobowiązań kredytowych wyrażonych w EUR). Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy Comarch denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego oraz środków pieniężnych.

6.4. Ryzyko płynności finansowej

Grupa Comarch posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę Comarch ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa Comarch zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwowe linie kredytowe w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych.

7. Perspektywy rozwoju działalności Grupy oraz przewidywana sytuacja finansowa Grupy w 2017 roku

W I półroczu 2017 roku popyt na usługi i produkty informatyczne Grupy Comarch był zmniejszony w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Grupa obserwowała dalszy spadek popytu na rozwiązania informatyczne generowany przez klientów z sektora publicznego oraz medycznego oraz spadek popytu na rynku niemieckim w zakresie rozwiązań dla telekomunikacji oraz systemów ERP. Ze strony pozostałych klientów wystąpił wzrost popytu. Grupa w pierwszym półroczu 2017 roku nie wykorzystywała w pełni mocy produkcyjnych, jednak portfel zamówień Grupy zapewnia pełne ich wykorzystanie w kilku kolejnych okresach. Rozwój sytuacji politycznej i gospodarczej w Polsce i na świecie, a także sytuacja na rynku pracy będą miały nadal decydujący wpływ na działalność i wyniki finansowe Comarch w drugiej połowie 2017 roku. Dzięki konsekwentnie realizowanej od wielu lat strategii pozycjonowania się na rynku jako firmy technologicznej i produktowej oferta Comarch jest bardzo dobrze zdywersyfikowana. Grono klientów stale się rozszerza, a znaczna ich część to firmy międzynarodowe, co pozwala kontynuować rozwój firmy. Dynamicznie rozwijająca się działalność Grupy Comarch na rynkach zagranicznych dodatkowo zwiększa wysokość sprzedaży oraz polepsza wizerunek Comarch wśród klientów, przyczyniając się tym samym do umocnienia pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa. Oznacza również konieczność dokonywania licznych inwestycji kapitałowych poza granicami Polski (głównie poprzez zakładanie zagranicznych spółek zależnych). Realizacja strategii przedsiębiorstwa zależy w dużej mierze od kształtowania się niezależnych od Comarch warunków makroekonomicznych, w szczególności od poziomu inwestycji w informatykę dokonywanych przez średnie i duże firmy w kraju i za granicą oraz od zaostrzającej się konkurencji na rynku pracy w sektorze IT. Równocześnie warunkiem koniecznym do realizacji strategii jest skuteczne zarządzanie ryzykami operacyjnymi. Szansą dla Grupy jest jej duża innowacyjność oraz wzrost zapotrzebowania na dostarczanie informatyki w modelu usługowym – Grupa Comarch dzięki szerokiej palecie własnych produktów, posiadanej infrastrukturze oraz zasobom ludzkim i kapitałowym może elastycznie dopasowywać się do modeli biznesowych oczekiwanych przez klientów.

Do najważniejszych ryzyk operacyjnych związanych z działalnością Grupy należą:

- ryzyka związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów softwarowych);
- ryzyka związane z realizacją kontraktów długoterminowych;
- ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania lub przysługujących im kar umownych;
- ryzyka zagranicznego otoczenia gospodarczego, prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych;
- ryzyko kredytowe związane ze sprzedażą z odroczonym terminem płatności oraz często długim okresem realizacji kontraktów;
- ryzyko rotacji personelu, ryzyko braku możliwości zatrudnienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych pracowników, ryzyko wzrostu kosztów pracy;
- ryzyko zmiany kursów walut oraz poziomu stóp procentowych;
- ryzyka związane z terroryzmem międzynarodowym, utrudniające delegowanie pracowników w podróże służbowe w niektóre rejony świata.

Grupa nie przewiduje istotnych zmian swojej sytuacji finansowej oraz w zakresie ryzyk związanych z prowadzoną działalnością.

8. Analiza finansowa Grupy

Bilans - Aktywa	30 czerwca 2017 r.	%	31 grudnia 2016 r.	%	Zmiana	Zmiana %
AKTYWA TRWAŁE						
Rzeczowe aktywa trwałe	546 303	38,1%	501 111	34,7%	45 192	9,0%
Nieruchomości inwestycyjne	15 555	1,1%	15 626	1,1%	-71	-0,5%
Wartość firmy	42 197	2,9%	40 735	2,8%	1 462	3,6%
Pozostałe wartości niematerialne	62 647	4,4%	61 343	4,2%	1 304	2,1%
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	2 726	0,2%	1 118	0,1%	1 608	143,8%
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	12 634	0,9%	14 395	1,0%	-1 761	-12,2%
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	3 900	0,3%	492	0,0%	3 408	692,7%
Inwestycje pozostałe	106	0,0%	106	0,0%	-	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	39 235	2,7%	35 007	2,4%	4 228	12,1%
Pozostałe należności	5 398	0,4%	3 914	0,3%	1 484	37,9%
	730 701	51,0%	673 847	46,6%	56 854	8,4%
AKTYWA OBROTOWE						
Zapasy	100 927	7,1%	76 555	5,3%	24 372	31,8%
Należności handlowe oraz pozostałe należności	302 838	21,1%	406 721	28,1%	-103 883	-25,5%
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	1 978	0,1%	5 210	0,4%	-3 232	-62,0%
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	58 971	4,1%	39 960	2,8%	19 011	47,6%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	8 633	0,6%	1 149	0,1%	7 484	651,3%
Udziały i akcje	1	0,0%	1	0,0%	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	229 866	16,0%	235 834	16,3%	-5 968	-2,5%
	703 214	49,0%	765 430	53,0%	-62 216	-8,1%
Aktywa zakwalifikowane do sprzedaży	0	0,0%	5 598	0,4%	-5 598	-100,0%
Aktywa razem	1 433 915	100,0%	1 444 875	100,0%	-10 960	-0,8%

Wartość aktywów Grupy Comarch na koniec czerwca 2017 roku spadła o 11 mln PLN, tj. o 0,8%, co jest rezultatem spadku w aktywach obrotowych (703,2 mln PLN wobec 765,4 mln PLN wg stanu na koniec 2016 roku). Spadek ten wynika między innymi z wyższego o 103,9 mln zł, tj. 25,5% stanu należności handlowych na dzień 31 grudnia 2016 r., tj. 406,7 mln PLN w porównaniu do 302,8 mln PLN na dzień 30 czerwca 2017 r. Równocześnie spadł także ich udział w całości aktywów z 28,1% do 21,1%. Wartość środków pieniężnych na koniec okresu uległa zmniejszeniu do 229,9 mln PLN wobec 235,8 mln PLN na koniec roku. Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych wzrosły o 19 mln zł, tj. 47,6%, skutkując wzrostem udziału w aktywach ogółem z 2,8% do 4,1%. Wzrósł także stan zapasów (100,9 mln PLN wobec 76,6 mln zł, co wynika z realizacji bieżących zamówień od klientów oraz cyklu

produkcji oprogramowania) oraz instrumentów pochodnych (8,6 mln PLN wobec 1,1 mln PLN głównie w zakresie terminowych kontraktów typu forward). Wartość aktywów trwałych wzrosła o 56,9 mln PLN, tj. o 8,4% w porównaniu do ubiegłego roku, głównie w rezultacie wzrostu rzeczowych aktywów trwałych z 501,1 mln PLN do 546,3 mln PLN (wzrost o 9,0% w porównaniu do końca roku 2016 w rezultacie zakończenia budowy budynku biurowego w Łodzi, a także zakupu nowej floty samochodowej Comarch na początku roku). Wzrosły także pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej (3,9 mln PLN wobec 0,5 mln PLN głównie w zakresie terminowych kontraktów typu forward). Wartość aktywów zakwalifikowanych do sprzedaży spadła o 5,6 mln PLN w wyniku sprzedaży nieruchomości gruntowej w Krakowie przez jedną ze spółek zależnych Grupy. Pozostałe pozycje aktywów trwałych utrzymały poziom z końca 2016 roku. Udział poszczególnych pozycji aktywów trwałych utrzymuje się na poziomie porównywalnym do końca roku 2016.

Kapitał własny i zobowiązania	30 czerwca 2017 r.	%	31 grudnia 2016 r.	%	Zmiana	Zmiana %
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki						
Kapitał zakładowy	8 133	0,6%	8 133	0,6%	-	-
Pozostałe kapitały	143 041	10,0%	143 041	9,9%	-	-
Różnice kursowe	8 460	0,6%	18 524	1,3%	-10 064	-54,3%
Zysk (strata) netto za okres bieżący	10 779	0,7%	73 034	5,1%	-62 255	-85,2%
Niepodzielony wynik finansowy	665 525	46,4%	604 691	41,8%	60 834	10,1%
	835 938	58,3%	847 423	58,7%	-11 485	-1,4%
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli	16 838	1,2%	14 641	1,0%	2 197	15,0%
Kapitał własny razem	852 776	59,5%	862 064	59,7%	-9 288	-1,1%
ZOBOWIĄZANIA						
Zobowiązania długoterminowe						
Kredyty i pożyczki	171 600	12,0%	146 331	10,1%	25 269	17,3%
Inne zobowiązania	5 984	0,4%	5 278	0,4%	706	13,4%
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	1 039	0,1%	2 537	0,2%	-1 498	-59,0%
Pozostałe zobowiązania finansowe	528	0,0%	631	0,0%	-103	-16,3%
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	45 968	3,2%	42 144	2,9%	3 824	9,1%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	-	-	-	-	-	-
	225 119	15,7%	196 921	13,6%	28 198	14,3%
Zobowiązania krótkoterminowe						
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	167 974	11,7%	154 493	10,7%	13 481	8,7%
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	6 657	0,5%	16 800	1,2%	-10 143	-60,4%
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	23 320	1,6%	40 044	2,8%	-16 724	-41,8%
Kredyty i pożyczki	36 042	2,5%	28 469	2,0%	7 573	26,6%
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości	-	-	2 350	0,1%	-2 350	-100,0%

godziwej – instrumenty pochodne						
Pozostałe zobowiązania finansowe	12 376	0,9%	6 530	0,4%	5 846	89,5%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	109 651	7,6%	137 204	9,5%	-27 553	-20,1%
	356 020	24,8%	385 890	26,7%	-29 870	-7,7%
Zobowiązania razem	581 139	40,5%	582 811	40,3%	-1 672	-0,3%
Razem kapitał własny i zobowiązania	1 433 915	100,0%	1 444 875	100,0%	-10 960	-0,8%

Spadek po stronie pasywów o 11 mln zł, tj. 0,8% w stosunku do końca 2016 roku to rezultat przede wszystkim zmniejszenia wartości zobowiązań krótkoterminowych (356 mln PLN wobec 385,9 mln PLN wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.), w szczególności w zakresie rezerw (spadek wartości o 27,6 mln zł, tj. 20,1% i udziału z 9,5% do 7,6% głównie w rezultacie wypłat nagród pieniężnych w I półroczu 2017 roku), zafakturowanych przychodów dotyczących kontraktów długoterminowych (spadek wartości o 16,7 mln zł, tj. 41,8% i udziału z 2,8% do 1,6%) oraz zobowiązań z tytułu bieżącego podatku dochodowego (spadek wartości o 10,1 mln zł, tj. 60,4% oraz udziału z 1,2% do 0,5%). Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania wzrosły o 13,5 mln zł, tj. 8,7%. W związku z prowadzonymi przez Grupę inwestycjami infrastrukturalnymi wzrost odnotowały kredyty i pożyczki zarówno krótkoterminowe (wzrost o 7,6 mln zł, tj. 26,6%) jak i długoterminowe (wzrost o 25,3 mln zł, tj. 17,3%), co z kolei przełożyło się na zwiększenie wartości zobowiązań długoterminowych (o 28,2 mln zł, tj. 14,3%) i ich udziału w całości pasywów (15,7% wobec 13,6%). Pozostałe krótkoterminowe zobowiązania finansowe wzrosły o 5,8 mln zł, tj. 89,5% głównie w rezultacie powstania zobowiązania na wypłatę dywidendy za 2016 rok. Udział pozostałych pozycji zobowiązań długoterminowych i krótkoterminowych nie uległ znaczącym zmianom. Wartość kapitału własnego w I półroczu 2017 r. spadła o 9,3 mln zł, tj. 1,1% głównie w rezultacie spadku wartości różnic kursowych o 10,1 mln zł, tj. 54,3% oraz decyzji o wypłacie dywidendy (zgodnie z decyzją WZA Spółki z 27 czerwca 2017 r. część zysku netto w kwocie 12,2 mln PLN została przekazana do wypłaty w postaci dywidendy). Udział kapitału własnego w strukturze pasywów utrzymał się na podobnym poziomie (59,5% wobec 59,7% w 2016 roku).

Analiza zadłużenia finansowego	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów	14,5%	12,1%
Wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego	24,8%	20,6%

Wskaźniki zadłużenia finansowego w I półroczu 2017 roku wzrosły w efekcie intensywnych inwestycji w nieruchomości, finansowanych kredytami hipotecznymi. Grupa finansuje się środkami własnymi w 59,5% a kapitałem obcym w 40,5%.

	6 miesiące 2017	%	6 miesiące 2016	%	Zmiana	Zmiana %
Przychody ze sprzedaży	491 065	100,0%	516 425	100,0%	-25 360	-4,9%
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	-400 510	-81,6%	-366 389	-70,9%	-34 121	9,3%
Zysk brutto	90 555	18,4%	150 036	29,1%	-59 481	-39,6%
Pozostałe przychody operacyjne	16 064	3,3%	8 409	1,6%	7 655	91,0%
Koszty sprzedaży i marketingu	-63 238	-12,9%	-62 997	-12,2%	-241	0,4%
Koszty ogólnego zarządu	-44 332	-9,0%	-40 791	-7,9%	-3 541	8,7%
Pozostałe koszty operacyjne	-3 351	-0,7%	-19 448	-3,8%	16 097	-82,8%
Zysk / (strata) operacyjny	-4 302	-0,9%	35 209	6,8%	-39 511	-112,2%
Przychody/(Koszty) finansowe – netto	24 941	5,1%	-4 037	-0,8%	28 978	-717,8%
Udział w zyskach/(stratach) jednostek stowarzyszonych	-1 983	-0,4%	-4 573	-0,9%	2 590	-56,6%
Zysk przed opodatkowaniem	18 656	3,8%	26 599	5,1%	-7 943	-29,9%
Podatek dochodowy	-5 682	-1,2%	-12 646	-2,4%	6 964	-55,1%
Zysk netto za okres	12 974	2,6%	13 953	2,7%	-979	-7,0%
w tym:						
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	10 779	2,2%	12 756	2,5%	-1 977	-15,5%
Zysk netto przypadający udziałom niedającym kontroli	2 195	0,4%	1 197	0,2%	998	83,4%

W I półroczu 2017 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch były niższe o 25,4 mln PLN, tj. 4,9% w porównaniu do roku ubiegłego. Wynik operacyjny osiągnął wartość minus 4,3 mln PLN i odnotował znaczący spadek w porównaniu do 2016 roku, co jest związane przede wszystkim ze spadkiem wartości przychodów ze sprzedaży oprogramowania własnego Comarch w I półroczu 2017 r. Duży wpływ na spadek wyniku operacyjnego miały także różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2017 roku, które zmniejszyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 13 718 tys. PLN. Pozytywny wpływ na wynik operacyjny miały w I półroczu 2017 roku pozostałe przychody operacyjne w wysokości 14 636 tys. zł, uzyskane m.in. w wyniku rozwiązania rezerw na należności wątpliwe oraz sprzedaży wartości niematerialnych przez MKS Cracovia SSA. Dzięki dodatniemu wynikowi na działalności finansowej zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej w I półroczu 2017 r. był zbliżony do osiągniętego w pierwszym półroczu roku poprzedniego i osiągnął wartość 10,8 mln PLN.

Analiza rentowności	6 miesięcy 2017	6 miesięcy 2016
Marża na sprzedaży	18,4%	29,1%
Rentowność sprzedaży na działalności operacyjnej	-0,9%	6,8%
Rentowność sprzedaży brutto	3,8%	5,2%
Rentowność sprzedaży netto	2,2%	2,5%

Działalność Grupy Comarch w I półroczu 2017 roku była mniej rentowna niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Rentowność operacyjna była ujemna w rezultacie spadku przychodów przy równoczesnym wzroście kosztów działalności w I półroczu 2017 roku. Rentowność netto była niższa niż

w ubiegłym roku, ale utrzymała satysfakcjonujący poziom, co wynika z dodatniego wyniku na działalności finansowej.

Na wyniki osiągnięte przez Grupę Comarch miały wpływ m.in.:

- wystąpienie ujemnych różnic kursowych zrealizowanych oraz z wyceny bilansowej należności i zobowiązań, związanych ze znacznym umocnieniem PLN wobec walut obcych w pierwszym półroczu 2017 roku, które zmniejszyły wynik operacyjny w opisywanym okresie o 13,7 mln PLN,
- dodatni wynik na działalności finansowej w wysokości 24,9 mln PLN, osiągnięty głównie w rezultacie wyceny bilansowej instrumentów finansowych zabezpieczających ryzyko kursowe Grupy oraz kredytów i pożyczek oraz dzięki dodatniemu wynikowi osiągniętemu na transakcjach zamkniętych w okresie,
- utrzymujący się zastój na rynku zamówień publicznych, co miało przełożenie na niski poziom przychodów ze sprzedaży od klientów z sektora publicznego i medycznego w pierwszym półroczu 2017 roku,
- wzrost przychodów ze sprzedaży krajowej (o 6,6 mln PLN, tj. o 3,3%), dzięki rozwojowi sprzedaży w sektorze finansowym, w części pokrył ubytek w sprzedaży zagranicznej (spadek przychodów o 31,9 mln zł, tj. o 10,1%), będący efektem zmniejszenia przychodów w sektorze TMT i MSP-DACH,
- wzrost kosztów działalności, będący następstwem presji płacowej występującej w sektorze IT – fundusz płac podstawowych w H1 2017 wzrósł o 8,9% w porównaniu do H1 2016,
- zmiana w wartości aktywów i rezerw na podatek odroczony, która spowodowała zwiększenie wyniku netto o 0,4 mln PLN.

Sytuacja na rynku zamówień publicznych oraz koszty związane z wytwarzaniem oprogramowania z zakresu e-Health, urządzeń telemedycznych oraz nowej generacji rozwiązań lojalnościowych (m.in. we współpracy z Thanks Again LLC) będą miały w kolejnych okresach istotny wpływ na wynik finansowy Grupy Comarch.

W pierwszym półroczu 2017 roku wielkość zatrudnienia w Grupie Comarch zmniejszyła się o 1,6%. Na dzień 30 czerwca 2017 roku Grupa Comarch (bez MKS Cracovia SSA) zatrudniała 5 217 osób, tj. o 87 osób mniej niż na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Grupa Comarch aktywnie poszukuje nowych rynków zbytu (np. w Ameryce Południowej i w Azji), kontynuuje inwestycje w nowe produkty i usługi informatyczne, jak również rozbudowuje infrastrukturę IT. Mimo słabszych wyników finansowych osiągniętych w pierwszym półroczu 2017 roku sytuacja finansowa Grupy Comarch pozostaje bardzo dobra i gwarantuje bezpieczeństwo działalności w przypadku zmiennej sytuacji makroekonomicznej w Polsce i na świecie. Grupa świadomie ponosi koszty rozwoju nowych produktów oraz nowych segmentów działalności, a także rozwijania działalności na nowych rynkach zagranicznych, inwestując w ten sposób w budowanie przewagi konkurencyjnej na przyszłość.

W kolejnych okresach Grupa zamierza kontynuować strategię zakładającą:

- sprzedaż rozwiązań informatycznych opartych w znaczącej części na własnych produktach,
- rozwój sprzedaży na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej i w obu Amerykach,
- stałe ulepszanie operacyjnej efektywności działania poprzez doskonalenie procedur i racjonalizację kosztów,
- rozwijanie nowych technologii oraz obszarów biznesowych, zwłaszcza w zakresie medycyny oraz Internet of Things (IoT),
- promowanie sprzedaży informatyki w modelu usługowym.

Analiza płynności	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Bieżącej płynności finansowej	2,0	2,0
Płynności szybki	1,5	1,7
Podwyższonej płynności	0,6	0,6

W I półroczu 2017 roku, podobnie jak w latach poprzednich Grupa Comarch posiadała bardzo dobrą płynność finansową. W ocenie Zarządu, Grupa Comarch nie ma problemów z terminowym wywiązywaniem się z zaciągniętych zobowiązań, przejściowo wolne środki Grupa inwestuje w bezpieczne instrumenty finansowe (lokaty bankowe, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych pieniędzy).

Analiza rotacji	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Rotacji majątku obrotowego (krotność)	0,7	0,8
Rotacji należności (dni)	111	113
Rotacji zapasów (dni)	59	56
Rotacji zobowiązań (dni)	196	163
Rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego (dni)	123	111

Wskaźniki rotacji potwierdzają efektywne wykorzystywanie zasobów Grupy Comarch. W I półroczu 2017 roku wskaźniki rotacji zobowiązań oraz rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego uległy zwiększeniu w efekcie znaczącego wzrostu zobowiązań ogółem na koniec czerwca 2017 roku. Pozostałe wskaźniki utrzymały się na podobnym poziomie w stosunku do poprzedniego roku.

Metody obliczania wskaźników finansowych

Wskaźniki zadłużenia

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{aktywa razem}}$$

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki}}$$

Wskaźnik rentowności

$$\text{marża na sprzedaży} = \frac{\text{zysk brutto}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność operacyjna} = \frac{\text{zysk operacyjny}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży brutto} = \frac{\text{zysk przed opodatkowaniem}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży na zysku netto} = \frac{\text{zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

Wskaźnik płynności

$$\text{bieżącej płynności finansowej} = \frac{\text{aktywa obrotowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{płynności szybki} = \frac{\begin{aligned} &\text{należności handlowe oraz pozostałe należności} \\ &+ \text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty} \\ &+ \text{aktywa finansowe dostępne do sprzedaży} \\ &+ \text{udziały i akcje} \end{aligned}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{podwyższonej płynności} = \frac{\text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

Wskaźnik rotacji

$$\text{rotacji majątku obrotowego (krotność)} = \frac{\text{przychody ze sprzedaży}}{\text{aktywa obrotowe}}$$

$$\text{rotacji należności (dni)} = \frac{\left(\text{należności handlowe oraz pozostałe należności} \right) * 180}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rotacji zapasów (dni)} = \frac{(\text{zapasy-produkcja w toku}) * 180}{\text{koszty sprzedanych towarów i materiałów}}$$

$$\text{rotacji zobowiązań (dni)} = \frac{\left(\begin{aligned} &\text{zobowiązania razem} \\ &- \text{zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych} \end{aligned} \right) * 180}{\begin{aligned} &\text{koszt sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} \\ &+ \text{pozostałe koszty operacyjne} \\ &+ \text{koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów} \end{aligned}}$$

$$\begin{aligned} &\text{rotacji zobowiązań} \\ &\text{bez zobowiązań z tytułu} \\ &\text{kredytu inwestycyjnego (dni)} \end{aligned} = \frac{\left(\begin{aligned} &\text{zobowiązania razem} \\ &- \text{zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych} \\ &- \text{kredyty i pożyczki} \end{aligned} \right) * 180}{\begin{aligned} &\text{koszt sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} \\ &+ \text{pozostałe koszty operacyjne} \\ &+ \text{koszty sprzedanych produktów, usług towarów i materiałów} \end{aligned}}$$

9. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje i istotne pozycje pozabilansowe

9.1. Nieodnawialne kredyty bankowe

Kredyty zaciągnięte przez Comarch S.A.:

- a) kredyt inwestycyjny w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosiła 44 000 tys. PLN. Okres kredytowania wynosi 16 lat, tj. do 2024 roku. Wykorzystanie kredytu nastąpiło do dnia 30 września 2008 r. Zabezpieczeniem kredytu są hipoteka na wybudowanej nieruchomości, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku oraz weksel in blanco. W dniu 5 października 2011 r. spółka dokonała przewalutowania pozostałej do spłaty kwoty kredytu na walutę euro. Kredyt oprocentowany jest stopą zmienną. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 4 492 tys. EUR, tj. 18 986 tys. PLN (wobec 4 802 tys. EUR, tj. 21 244 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 29 lipca 2024 r.

- b) kredyt inwestycyjny w banku Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. z siedzibą w Warszawie na refinansowanie kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w banku DNB Bank Polska S.A. w dniu 28 kwietnia 2010 r., na finansowanie IV etapu budowy budynków produkcyjno-biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 4 126 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 8 lat, tj. do 2021 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są hipoteka ustanowiona na nieruchomości będącej przedmiotem refinansowania oraz cesja praw z polisy ubezpieczeniowej ww. nieruchomości. Całkowite wykorzystanie kredytu nastąpiło w dniu 1 października 2013 r. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 192 tys. EUR, tj. 9 264 tys. PLN (wobec 2 493 tys. EUR, tj. 11 028 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 31 października 2018 r.
- c) nieodnawialny kredyt obrotowy w BZ WBK Bank S.A. z siedzibą we Wrocławiu zaciągnięty w pierwszym kwartale 2013 roku na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej Spółki. Kredyt został udzielony w wysokości 7 400 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 8 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada na 31 grudnia 2020 r. Oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są hipoteka na jednej z nieruchomości Comarch S.A. zlokalizowanej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 3 342 tys. EUR, tj. 14 125 tys. PLN (wobec 3 899 tys. EUR, tj. 17 249 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 28 czerwca 2019 r.
- d) kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie oraz refinansowanie nie więcej niż 90% kosztów netto inwestycji polegającej na budowie budynku biurowego SSE6 i data center na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie. Kredyt został udzielony w EUR do kwoty 56 000 tys. PLN, co na dzień podpisania umowy stanowiło równowartość kwoty 13 323 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 10 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada 4 grudnia 2023 r., oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bieżącymi Comarch S.A. prowadzonymi przez Bank Pekao S.A., oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, hipoteka umowna na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja, cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 10 686 tys. EUR, tj. 45 166 tys. PLN (wobec 11 519 tys. EUR, tj. 50 960 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 30 listopada 2023 r.
- e) kredyt inwestycyjny w Banku Handlowym w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie oraz refinansowanie nie więcej niż 75% kosztów netto inwestycji polegającej na budowie budynku biurowego SSE7 na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 13 333 tys. EUR tj. 58 144 tys. PLN według kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania wynosi 12 lat i trwa do 15 maja 2028 roku, walutą kredytu jest EUR, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. U uruchomienie kredytu powinno nastąpić w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy kredytowej tj. do dnia 16 maja 2018 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna ustanowiona na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja (SSE7), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku Bank Handlowy w Warszawie S.A. oraz cesja praw z umowy ubezpieczenia budynku SSE7, zawartej po zakończeniu inwestycji. Na dzień 30 czerwca 2017 r. wartość uruchomionego kredytu wynosiła 4 158 tys. EUR, tj. 17 573 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku kredyt nie był uruchomiony). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła po dacie bilansu transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 29 lutego 2028 r.
- f) kredyt długoterminowy nieodnawialny w Banku Handlowym w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej. Wysokość kredytu wynosi 2 508 tys. EUR, tj. 10 938 tys. PLN według kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania wynosi 43

miesiące i trwa do 16 grudnia 2019 roku, walutą kredytu jest EUR, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku Bank Handlowy w Warszawie S.A. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 508 tys. EUR, tj. 10 601 tys. PLN (wobec 2 365 tys. EUR, tj. 10 465 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.). W celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej od tego kredytu spółka Comarch S.A. zawarła po dacie bilansu transakcję IRS z terminem obowiązywania do dnia 30 września 2019 r.

- g) kredyt inwestycyjny w DNB Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie na finansowanie/refinansowanie do 100% nakładów inwestycyjnych na zakup urządzeń technicznych stanowiących wyposażenie laboratorium IoT (Internet of Things), zlokalizowanego w budynku SSE6 w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 2 531 tys. EUR, tj. 10 854 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 30 grudnia 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest zastaw rejestrowy na urządzeniach będących przedmiotem finansowania, cesja praw z umowy ubezpieczenia urządzeń, oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku DNB Bank Polska Spółka Akcyjna. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 276 tys. EUR, tj. 9 620 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku kredyt nie był uruchomiony).

Kredyty zaciągnięte przez spółki zależne Comarch S.A.:

- h) Spółka Comarch Healthcare S.A. zaciągnęła w trzecim kwartale 2011 roku kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie zakupu sprzętu medycznego i wyposażenia gabinetów medycznych w związku z realizacją projektu NZOZ Centrum Medyczne iMed24 w Krakowie. Wysokość dostępnego kredytu wynosiła 15 889 tys. PLN, kredyt został wykorzystany w całości do 31 grudnia 2011 roku. Okres kredytowania wynosi 7 lat, tj. do 2018 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej środków trwałych oraz poręczenie podmiotu dominującego, tj. Comarch S.A. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 3 405 tys. PLN (wobec 4 540 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).
- i) Spółka Comarch AG zaciągnęła w drugim kwartale 2013 roku kredyt inwestycyjny w Banku BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na refinansowanie budowy budynku produkcyjno-biurowego oraz serwerowni data center w Dreźnie. Kredyt został udzielony w wysokości 6 000 tys. EUR, z okresem kredytowania do 2018 roku. Uruchomienie środków nastąpiło w dniu 25 lipca 2013 roku, oprocentowanie oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: poręczenie Comarch S.A., dług gruntowy na przedmiocie finansowania oraz przelew praw z polisy ubezpieczeniowej nieruchomości. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 1 241 tys. EUR, tj. 5 247 tys. PLN (wobec 1 862 tys. EUR, tj. 8 238 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).
- j) Spółka Bonus Development Sp. z o.o. SK-A zaciągnęła w drugim kwartale 2015 roku kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie i refinansowanie nie więcej niż 90% kosztów netto inwestycji związanych z przebudową budynku pofabrycznego oraz budową przyległego budynku biurowego w Łodzi. Kredyt został udzielony w euro do kwoty 38 800 tys. PLN, co na dzień podpisania umowy stanowiło równowartość kwoty 9 262 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 15 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada na dzień 28 czerwca 2030 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bieżącymi Bonus Development Sp. z o.o. SK-A prowadzonymi przez Bank Pekao S.A., oświadczenie Bonus Development Sp. z o.o. SK-A o poddaniu się egzekucji, cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej ze spółką Comarch S.A., poręczenie spółki Comarch S.A. wraz z pełnomocnictwem do dysponowania rachunkami Comarch S.A. prowadzonymi przez Bank Pekao S.A. oraz oświadczeniem o poddaniu się egzekucji. Okres uruchomienia kredytu upłynął w dniu 28 czerwca 2017 roku. Na dzień 30 czerwca 2017 roku

wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 8 311 tys. EUR, tj. 35 126 tys. PLN (wobec 8 172 tys. EUR, tj. 36 155 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).

- k) Spółka Comarch S.A.S., spółka zależna Comarch S.A., oraz Comarch S.A. (jako współkredytobiorca) w pierwszym kwartale 2016 roku zawarły umowę kredytu inwestycyjnego z bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie i refinansowanie 100% kosztów netto budowy Data Center zlokalizowanego w Lille we Francji, ale nie więcej niż 83,5% łącznych kosztów netto realizacji całej inwestycji. Wysokość kredytu wynosi 8 000 tys. EUR, tj. 34 164 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 18 września 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Uruchomienie kredytu powinno nastąpić do dnia 18 września 2017 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna ustanowiona na drugim miejscu na nieruchomości należącej do Comarch S.A., położonej w Krakowie przy ul. prof. Michała Życzkowskiego 23 (budynek SSE IV), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku BGŻ BNP Paribas S.A., cesja praw z umowy ubezpieczenia budynku SSE IV. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość uruchomionego kredytu wynosiła 5 832 tys. EUR, tj. 24 649 tys. PLN (wobec 1 001 tys. EUR, tj. 4 429 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 r.).

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 r. Grupa posiadała zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek w wysokości 207 610 tys. PLN.

W trakcie pierwszego półrocza 2017 roku zostały dotrzymane wszystkie kowenanty wynikające z umów kredytowych zawartych przez spółki Grupy. Zarząd Spółki dominującej nie widzi ryzyka ich niedotrzymania w przyszłości.

9.2. Odnawialne kredyty bankowe

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 r. Spółka dominująca - Comarch S.A. posiadała limity kredytowe w rachunku bieżącym w wysokości 40 000 tys. PLN.

- limit kredytowy w rachunku bieżącym w banku Alior Bank Spółka Akcyjna (dawniej BPH S.A.) z siedzibą w Warszawie w wysokości 10 000 tys. PLN, którego okres udostępnienia upływa w dniu 31 października 2017 roku. Zabezpieczeniem kredytu są weksel in blanco oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. w Alior Bank Spółka Akcyjna (dawniej BPH SA). Oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Na dzień 30 czerwca 2017 roku kredyt nie był wykorzystany, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2016 roku,
- limit kredytowy w rachunku bieżącym w banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie w wysokości 30 000 tys. PLN, którego okres udostępnienia upływa w dniu 30 czerwca 2018 roku. Zabezpieczeniem kredytu są pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. w Banku Pekao S.A. oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji. Oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Na dzień 30 czerwca 2017 roku kredyt nie był wykorzystany, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2016 roku,

Spółka Comarch S.A.S., spółka zależna Comarch S.A., oraz Comarch S.A. (jako współkredytobiorca) w pierwszym kwartale 2016 roku zawarły umowę kredytu odnawialnego z bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej. Wysokość kredytu wynosi 1 300 tys. EUR, tj. 5 552 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do dnia 18 listopada 2017 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku BGŻ BNP Paribas S.A. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość uruchomionego i niespłaconego kredytu wynosiła 724 tys. EUR, tj. 3 058 tys. PLN (wobec 160 tys. EUR, tj. 708 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).

	30 czerwca 2017 r.	31 grudnia 2016 r.
Linie kredytowe w rachunku bieżącym i kredyty odnawialne, w tym:	45 494	45 751
Wykorzystane na dzień bilansowy	3 058	708
Dostępne na dzień bilansowy	42 436	45 043

9.3. Pożyczki

9.3.1. Pożyczki od podmiotów niepowiązanych zaciągnięte przez spółki Grupy Comarch

Spółka Comarch S.A. w trzecim kwartale 2016 roku zawarła z IBM Polska sp. z o.o. umowę pożyczki do kwoty 12 980 tys. PLN na sfinansowanie dostawy sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym. Ostateczny termin spłaty pożyczki przypada na marzec 2022 roku, pożyczka nie jest zabezpieczona. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 11 209 tys. PLN (wobec 10 415 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2016 roku).

9.3.2. Pożyczki udzielone spółkom Grupy Comarch

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 r. następujące spółki Grupy Comarch były zadłużone wobec Comarch S.A. z tytułu udzielonych pożyczek:

Spółka	Termin wymagalności	Kwota pożyczki	Waluta	Oprocentowanie	Wartość pożyczki w PLN
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	2028-12-31	3 724 745,49	PLN	2,9300%	3 724 745,49
Comarch Yazilim A.S.	2018-06-30	250 000,00	EUR	2,0490%	1 056 625,00
SoInteractive S.A.	2019-12-31	410 000,00	PLN	3,8100%	410 000,00
Razem					5 191 370,49

Odpisem aktualizującym objęta jest pożyczka dla Comarch Yazilim A.S.

9.3.3. Udzielone pożyczki osobom zarządzającym i nadzorującym

Na dzień 31 sierpnia 2017 r. nie istnieją żadne niespłacone pożyczki jak również udzielone przez spółki Grupy Comarch gwarancje i poręczenia na rzecz osób zarządzających i nadzorujących Spółki oraz ich bliskich.

9.3.4. Pożyczki udzielone pracownikom Grupy Comarch

Nie wystąpiły.

9.4. Poręczenia

- W związku z zawarciem przez Comarch Inc., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie, hosting i utrzymanie systemu lojalnościowego, w dniu 28 kwietnia 2011 roku zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch Inc. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 000 tys. USD i jest ważne przez czas trwania umowy.

- b) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na sprzedaż licencji i wdrożenie Comarch Network & Service Inventory, Comarch Next Generation Service Assurance, Comarch OSS Mediations oraz sprzedaż licencji Comarch SLA Management, w dniu 11 sierpnia 2011 zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch AG wynikających z umowy, tj. 5 495 tys. EUR.
- c) W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A, spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której Bank Pekao S.A. udzielił spółce Comarch Healthcare S.A. finansowania w wysokości 15 889 tys. PLN, w dniu 1 września 2011 roku spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania spółki zależnej Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 23 833 tys. PLN i jest ważne maksymalnie do dnia 31 grudnia 2021 roku.
- d) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i utrzymanie systemu BSS, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch UK wynikających z powyższej umowy, tj. do kwoty 808 tys. GBP oraz dodatkowo 86 tys. GBP rocznie za usługę SLA i jest ważne przez cały okres trwania umowy.
- e) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Next Generation Performance Management Solution, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z umowy. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 682 tys. EUR i jest ważne przez cały okres trwania umowy.
- f) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Planning and Inventory Application (PIA), został podpisany przez Comarch S.A. list patronacki, w którym Comarch S.A. zobowiązuje się do zapewnienia należytego wykonania umowy przez Comarch AG. List patronacki jest ważny 24 miesiące od zakończenia umowy, wartość umowy wynosi 3 505 tys. EUR.
- g) W związku z otrzymaniem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., subwencji na budowę infrastruktury w Dreźnie od Sachsische AufbauBank, Comarch S.A. przystąpiła do długu na wypadek powstania zobowiązania Comarch AG do zwrotu udzielonych środków. Maksymalna odpowiedzialność Comarch S.A. z tytułu przystąpienia do długu wynosi 263 tys. EUR plus odsetki za okres od momentu udzielenia subwencji do jej zwrotu. Przystąpienie do długu jest ważne do dnia 30 sierpnia 2018 roku.
- h) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A. umowy kredytu inwestycyjnego z BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Comarch AG finansowania w wysokości 6 000 tys. EUR. W dniu 15 maja 2013 roku spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 9 000 tys. EUR i jest ważne maksymalnie do dnia 15 maja 2020 roku.
- i) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie Comarch Loyalty Management, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 2 351 tys. GBP i jest ważne przez okres trwania umowy.
- j) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i licencję Comarch Loyalty Management, a także na usługi data center, Support & Maintenance zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanych przez Comarch S.A.S. umów, tj. 2 807 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- k) W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy z jednym z klientów na usługi data center, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki

Comarch AG wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanej przez Comarch AG umowy, tj. 236 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.

- l) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na zakup licencji na oprogramowanie oraz usługi utrzymania i wsparcia, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch UK wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 11 244 tys. GBP i jest ważne w okresie dwunastu lat od zakończenia kontraktu.
- m) W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umów na obsługę kart paliwowych, zostały udzielone przez Comarch S.A. poręczenia dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższych umów. Po wejściu w życie aneksu do umowy w 2015 roku, łączna kwota poręczenia wynosi 100 tys. PLN. Poręczenie zostało odnowione i jest ważne do dnia 31 maja 2018 roku.
- n) W związku z zawarciem przez oddział Comarch S.A. w Albanii umowy z klientem na usługi SLA zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania oddziału wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanej przez Comarch S.A. Albanian Branch umowy, tj. ok. 10 tys. EUR miesięcznie i jest ważne do czasu zakończenia umowy.
- o) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch ECM, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem (SaaS), zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S., wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 838 tys. EUR i jest ważne do momentu zakończenia projektu.
- p) W związku z zawarciem przez CA Consulting S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania CA Consulting S.A. wynikające z powyższej umowy. Wartość poręczenia wynosi 50 tys. PLN i zostało ono przedłużone do dnia 31 maja 2018 roku.
- q) W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy ramowej z jednym z klientów, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości umowy, tj. 3 241 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- r) W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch Loyalty Management For Airlines, Comarch Smart Analytics oraz Comarch Customer Engagement Platform-Gamification, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC, wynikające z tego projektu. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. do 5 000 tys. USD. Poręczenie zostało udzielone na 5 lat.
- s) W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów, na wdrożenie Comarch Customer Engagement Platform, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC wynikające z tego projektu. Umowa została podpisana na okres pięciu lat. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. 10 000 tys. USD.
- t) W związku z zawarciem przez Bonus Development Sp. z o.o. SK-A, spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Bonus Development Sp. z o.o. SK-A finansowania w EUR w wysokości 38 800 tys. PLN (co na dzień podpisania umowy kredytu stanowiło równowartość kwoty 9 262 tys. EUR) oraz w

związku z zawarciem umowy na transakcje skarbowe związane z zabezpieczeniem ryzyka kursowego oraz stopy procentowej ww. kredytu, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczeń za zobowiązania Bonus Development Sp z o.o. SK-A wynikające z powyższych umów. Poręczenia są ważne do momentu spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy kredytu, ostateczny termin spłaty kredytu przypada na dzień 28 czerwca 2030 roku.

- u) W związku z zawarciem przez Comarch Chile SpA, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na świadczenie usług IT Out-Tasking Services, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki zależnej Comarch Chile SpA wynikające z tej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości 200 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu, tj. do 30 sierpnia 2018 roku.
- v) W związku z zawarciem przez Comarch Polska S.A. spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Polska S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 10 tys. PLN i obowiązuje od dnia 15 września 2015 roku. Poręczenie zostało odnowione i jest ważne do dnia 14 września 2017 r.
- w) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie systemu Loyalty Management Solutions i jego serwis, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 39 747 tys. SEK.
- x) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Master Services Agreement zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone na kwotę 3 827 tys. PLN.
- y) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Comarch Loyalty Management, Comarch Campaign Management, Comarch Social Mining i Comarch Smart Analytics zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty wartości projektu tj. 3 318 tys. GBP.
- z) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Healthcare S.A. spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart płatniczych z jednym z klientów zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Healthcare S.A. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 450 tys. PLN.
- aa) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart płatniczych z jednym z klientów zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 330 tys. PLN.
- bb) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Software und Beratung AG spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Telco BSS i Telco OSS, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Software und Beratung AG. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do wartości kontraktu tj. 11 524 tys. EUR.
- cc) W związku z zawarciem przez spółkę Thanks Again LLC spółkę stowarzyszoną Comarch S.A., umowy na wynajęcie biura z jednym z klientów, zostało udzielone poręczenie dla spółki Thanks Again LLC. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 544 tys. USD.
- dd) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie usługi Comarch Loyalty Management zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 2 414 tys. EUR.
- ee) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie usług Comarch Retail, Comarch Mobile Sale i Comarch POS zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S.

Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 1 443 tys. EUR.

- ff) W związku z udzieleniem spółce Geopolis sp. z o.o., spółki zależnej Comarch S.A. limitu kredytowego przez jednego z klientów zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Geopolis sp. z o.o. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 160 tys. PLN.

9.5. Gwarancje bankowe i istotne pozycje pozabilansowe

Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 45 422 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 37 671 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch Polska S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 0 PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 19 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 656 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 734 tys. PLN).

Według stanu na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 68 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2016 roku ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 71 tys. PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („letter of comfort”) dla spółek zależnych: MKS Cracovia SSA ważne do 31 grudnia 2017 roku, Comarch Healthcare S.A. ważne do 31 grudnia 2018 roku, Comarch Malaysia SDN. BHD. ważne do 31 grudnia 2017 roku oraz bezterminowo, Comarch Argentina S.A. bezterminowo, oraz Comarch R&D S.à r.l. bezterminowo.

10. Najważniejsze wydarzenia w I półroczu 2017 roku i po dacie bilansu

10.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Comarch

Do najważniejszych umów podpisanych przez Grupę Comarch w I półroczu 2017 roku należą:

10.1.1. Przejęcie spółki Geopolis

Zarząd Comarch S.A. informował w dniu 17 marca 2017 r. o podpisaniu przez Comarch S.A., listów intencyjnych z Geopolis sp. z o.o. oraz ze współnikami tej spółki, mających na celu ustalenie warunków przeprowadzenia docelowych transakcji:

- zbycia 100% udziałów w Geopolis sp. z o.o. na rzecz Comarch S.A.,
- nabycia przez Comarch S.A. całości autorskich praw majątkowych do oprogramowania ERGO należącego do Geopolis sp. z o.o.,
- dokapitalizowania Geopolis sp. z o.o. przez Comarch S.A.

Transakcje docelowe miały być zrealizowane w przypadku spełnienia warunków przewidzianych w listach intencyjnych oraz osiągnięciu porozumienia co do pozostałych warunków transakcji do dnia 31 marca 2017 r. W dniu 31 marca 2017 r. została przekazana informacja o przesunięciu terminu na spełnienie warunków do 3 kwietnia 2017 r. W dniu 3 kwietnia 2017 r. warunki określone w listach intencyjnych zostały spełnione, w związku z tym transakcje docelowe zostały zrealizowane.

Łączna wartość transakcji docelowych wyniosła 8,05 mln PLN.

Geopolis sp. z o.o. zajmuje się wspieraniem informatyzacji w jednostkach administracji publicznej poprzez tworzenie i wdrażanie zintegrowanych rejestrów i ewidencji o charakterze przestrzennym, systemów zarządzania państwowym zasobem geodezyjnym i kartograficznym oraz geoportali. Zakup

Geopolis sp. z o.o. pozwolił Grupie Comarch na poszerzenie portfela produktów informatycznych dla sektora publicznego.

O szczegółach Spółka informowała w raportach bieżących nr [RB-2-2017](#) z dnia 17 marca 2017 r., nr [RB-4-2017](#) z dnia 31 marca 2017 r. oraz [RB-5-2017](#) z dnia 4 kwietnia 2017 r.

PO DACIE BILANSU

Nie wystąpiły.

10.2. Pozostałe

10.2.1. Wezwanie Banku Pekao S.A. do zapłaty kwoty 100 mln PLN przez CA Consulting S.A. w związku z nienależytym wykonaniem umowy

Zarząd Comarch S.A. informował w dniu 23 marca 2017 r. o otrzymaniu przez CA Consulting S.A., spółkę zależną Comarch S.A. wezwania do zapłaty od Banku Pekao S.A. Bank w wystosowanym piśmie wezwał CA Consulting S.A. do zapłaty kwoty 100 mln PLN wynikającej z nienależytego wykonywania umowy Kompleksowej Obsługi Eksploatacyjnej Systemu CIB Comarch Internet Banking (bankowość korporacyjna) z dnia 23 grudnia 2005 r. Zgodnie z pismem Banku nienależyte wykonywanie umowy ma polegać na niedotrzymywaniu przez CA Consulting S.A. parametrów SLA świadczonej usługi.

W ocenie Emitenta wezwanie skierowane do CA Consulting S.A. nie znajduje uzasadnienia ani oparcia w postanowieniach Umowy z 2005 roku. W opinii Emitenta przekroczenie parametrów SLA wynika z przyczyn leżących po stronie Banku, za które CA Consulting S.A. nie ponosi odpowiedzialności, w tym w szczególności z faktu, iż wolumen transakcji przetwarzanych przez system wielokrotnie przekroczył określone w zawartej umowie założenia projektowe, jak również z faktu braku wystarczających inwestycji Banku w modernizację infrastruktury niezbędnej do funkcjonowania Systemu CIB w ciągu ostatnich dziewięciu lat. Obecnie funkcjonująca infrastruktura w znacznym zakresie pochodzi z roku 2008, dysponuje taką samą mocą obliczeniową jak w owym czasie, co obecnie dalece nie wystarcza do obsługi Systemu. Spółka CA Consulting S.A. wielokrotnie informowała Bank o tym fakcie, w tym także w formie pisemnej zgłaszając konieczność wykonania prac rewitalizacyjnych i modernizacyjnych mających na celu zwiększenie pierwotnych założeń wydajnościowych, a także wykonania prac dostosowujących System do ilości procesowanych w nim transakcji, m.in. w piśmie ze stycznia 2017 od Zarządu Comarch S.A. do Zarządu Pekao S.A. oraz Zarządu CA Consulting S.A. do Dyrekcji Pekao S.A.

Zgodnie z postanowieniami Umowy całkowity limit odpowiedzialności CA Consulting S.A. w danym roku kalendarzowym nie przekroczy 100% wynagrodzenia z tytułu świadczenia usług określonych w Umowie otrzymanego przez CA Consulting S.A. w danym roku kalendarzowym, zaś kwota wezwania kilkudziesięciokrotnie przekracza ten limit i w żaden sposób nie jest uzasadniona w przesłanym wezwaniu.

Comarch S.A. poinformowała, że CA Consulting S.A. w całości odrzucił roszczenie banku jako niezasadne. Informuje również, że Grupa Comarch nadal świadczy na bieżąco usługi w ramach Umowy zawartej z Bankiem. W ocenie Zarządu Comarch S.A. zaistniała sytuacja nie będzie miała istotnego wpływu na działalność operacyjną i sytuację finansową Grupy Comarch. O szczegółach Spółka informowała w raporcie bieżącym nr [RB-3-2017](#) z dnia 23 marca 2017 r.

10.2.2. Rekomendacja Zarządu w sprawie wypłaty dywidendy

W dniu 8 maja 2017 r. raportem bieżącym nr [RB-6-2017](#) Zarząd Comarch S.A. poinformował, że zarekomenduje Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Comarch S.A. podział zysku netto Spółki w kwocie 45 588 464,11 PLN wypracowanego za 2016 rok w ten sposób, że:

a) część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN zostanie wypłacona w formie dywidendy. Dywidendę w kwocie 1 PLN 50 gr za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami spółki w dniu dywidendy. Liczba akcji objętych dywidendą wyniesie 8 133 349 sztuk.

b) pozostała część zysku netto w kwocie 33 388 440,61 PLN zostanie przekazana na kapitał zapasowy.

10.2.3. Opinia Rady Nadzorczej w sprawie dywidendy

W dniu 15 maja 2017 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała ([RB-8-2017](#) z dnia 15 maja 2017 r.) rekomendację Zarządu Comarch S.A. w sprawie podziału zysku netto za 2016 rok (pkt [10.2.2](#) niniejszego sprawozdania).

10.2.4. Wybór podmiotu uprawnionego do badania oraz przeglądu sprawozdań finansowych Comarch S.A.

W dniu 29 maja 2017 r. Zarząd Comarch S.A. poinformował, że Rada Nadzorcza, działając na podstawie Art. 19 ust. 2 pkt 5) Statutu Spółki wybrała – jako podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego - BDO Sp. z o.o., ul. Postępu 12, 02-676 Warszawa (KRS 0000293339), oraz wyraziła zgodę na zawarcie z tym podmiotem przez Comarch S.A. umowy w zakresie:

a) przeglądu jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 30 czerwca 2017 roku;

b) badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 31 grudnia 2017 roku;

c) przeglądu jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 30 czerwca 2018 roku;

d) badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 31 grudnia 2018 roku.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-11-2017](#) z dnia 29 maja 2017 r.

PO DACIE BILANSU

Nie wystąpiły.

11. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania a także ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków

Grupa Comarch nie ogranicza obszaru swojego działania jedynie do terytorium Polski. Dysponując produktami konkurencyjnymi międzynarodowo, Grupa konsekwentnie zwiększa wartość sprzedaży zagranicznej koncentrując się szczególnie na rynku Europy Zachodniej, obu Amerykach oraz Azji.

Sprzedaż jest realizowana zarówno bezpośrednio do klienta końcowego (bądź to przez Comarch S.A. lub inną spółkę Grupy Comarch) lub przez firmy partnerskie.

W najbliższych latach w ramach Grupy Comarch będą kontynuowane projekty inwestycyjne, które pozwolą na dalszą ekspansję firmy w nowych obszarach działalności i na nowych rynkach. Będą one finansowane m.in. ze środków pieniężnych posiadanych przez Spółki Grupy Comarch, jak również z wykorzystaniem kredytów bankowych.

11.1. Inwestycje kapitałowe

W dniu 19 marca 2017 r. została zarejestrowana spółka Comarch Saudi Arabia Co. z siedzibą w Rijadzie, o kapitale zakładowym 1 mln SAR składającym się z 1 000 udziałów o wartości 1 000 SAR każdy. Comarch S.A. posiada 95% udziałów w spółce, podczas gdy Comarch Infrastruktura S.A. posiada pozostałe 5% udziałów.

W dniu 27 marca 2017 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Healthcare S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 2 mln PLN, tj. z 8 114 806,00 PLN do 10 114 806,00 PLN. Comarch Software und Beratung AG objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 2 mln akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN i cenie emisyjnej 10,00 PLN za jedną akcję. Dnia 24 lipca 2017 r. powyższe podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w KRS.

W dniu 3 kwietnia 2017 roku nastąpiło objęcie przez Comarch S.A. 100% udziałów spółki Geopolis sp. z o.o. Comarch S.A. nabyła całość autorskich praw majątkowych do oprogramowania ERGO należącego do Geopolis sp. z o.o. a także zobowiązała się do dokapitalizowania Geopolis sp. z o.o. kwotą 4 mln PLN, co nastąpiło w kwietniu 2017 roku. Łączna wartość transakcji wyniosła 8,05 mln PLN. Geopolis sp. z o.o. zajmuje się wspieraniem informatyzacji w jednostkach administracji publicznej poprzez tworzenie i wdrażanie zintegrowanych rejestrów i ewidencji o charakterze przestrzennym, systemów zarządzania państwowym zasobem geodezyjnym i kartograficznym oraz geoportali. Zakup Geopolis sp. z o.o. pozwoli Grupie Comarch na poszerzenie portfela produktów informatycznych dla sektora publicznego. O szczegółach przeprowadzonej transakcji Spółka informowała w raportach bieżących [RB-2-2017](#) z dnia 16 marca 2017 r., [RB-4-2017](#) z dnia 31 marca 2017 r., [RB-5-2017](#) z dnia 4 kwietnia 2017 r. Na dzień publikacji raportu, podwyższenie kapitału zakładowego w Geopolis Sp. zo.o. nie zostało zarejestrowane.

11.2. Nieruchomości i pozostałe inwestycje rzeczowe

Na dzień 30 czerwca 2017 roku własnością Grupy jest sześć budynków biurowych położonych w Krakowie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej o powierzchni całkowitej 56 760 m², dwa budynki biurowe położone w Warszawie o powierzchni całkowitej 2 582 m², budynki biurowe i magazynowe w Łodzi, budynek biurowy i magazynowy w Lille oraz budynek biurowy i data center w Dreźnie. Grupa jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 2,13 ha.

Spółka zależna Comarch Healthcare S.A. rozpoczęła w I kwartale 2012 roku prowadzenie działalności diagnostycznej i medycznej (Centrum Medyczne iMed24) i rozpoczęła użytkowanie sprzętu diagnostycznego i medycznego zakupionego w 2011 roku. Na dzień 30 czerwca 2017 roku wartość księgowa tego sprzętu wynosi 4 498 tys. PLN.

W dniu 16 czerwca 2015 roku została zawarta umowa pomiędzy Bonus Development spółka z ograniczoną odpowiedzialnością SK-A, spółką zależną Comarch S.A. oraz Skanska S.A. na realizację inwestycji budowlanej w Łodzi. Przedmiotem umowy było wybudowanie budynku biurowego wraz z przebudową i zmianą sposobu użytkowania przyległego budynku pofabrycznego zlokalizowanego w Łodzi przy ul. Jaracza 76/78 wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz z dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku wynosi 9 906,20 m². Finalna wartość umowy wyniosła 37 175 tys. PLN netto. Inwestycja została zakończona w pierwszym kwartale 2017 roku. Nakłady inwestycyjne poniesione w związku z ww. umową do dnia 30 czerwca 2017 roku wyniosły 37 175 tys. PLN netto.

Budynek biurowy nabyty w Lille przez Comarch S.A.S. został dostosowany do funkcji biurowej i stanowi obecnie siedzibę spółki. W dniu 15 marca 2016 roku została zawarta umowa pomiędzy Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz SNC-LAVALIN S.A.S. na realizację inwestycji budowlanej w Lille we Francji. Przedmiotem umowy jest przebudowa budynku magazynowego na data center pod adresem 17 Rue Paul Langevin w Lezennes. Wartość umowy wynosi 7 553 tys. EUR netto, tj. 31 923 tys. PLN, wg kursu EUR na dzień 30 czerwca 2017 roku. Nakłady inwestycyjne poniesione w związku z ww. umową do dnia 30 czerwca 2017 roku wyniosły 7 078 tys. EUR (tj. 29 915 tys. PLN wg kursu EUR na dzień 30 czerwca 2017 roku). Planowany termin zakończenia inwestycji to trzeci kwartał 2017 roku. Inwestycja jest finansowana ze środków z długoterminowego kredytu bankowego.

Grupa na podstawie umowy zawartej w dniu 18 marca 2016 roku pomiędzy Comarch S.A., a firmą Budimex S.A. realizuje VI etap inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (budynek SSE7). Przedmiotem umowy jest wybudowanie budynku biurowego wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku będzie wynosić 27 736 m². Wartość umowy wynosi 69 704 tys. PLN netto. Nakłady inwestycyjne poniesione w związku z ww. umową do dnia 30 czerwca 2017 roku wyniosły 39 515 tys. PLN. Planowany termin zakończenia inwestycji to czwarty kwartał 2017 roku.

W II kwartale 2017 r. nie dokonywano zakupów nieruchomości gruntowych.

12. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

Comarch S.A. uzyskała w dniu 22 marca 1999 r. zezwolenie na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 października 1997 r. w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie (Dz. U. Nr 135, poz. 912 z późn. zm.) podmioty, które zainwestowały w krakowskiej specjalnej strefie ekonomicznej co najmniej 2 mln EURO, uzyskiwały następujące ulgi podatkowe:

- w okresie pierwszych 6 lat działalności w strefie, dochód z takiej działalności był wolny od podatku dochodowego,
- po tym okresie, ale nie dłużej niż do daty określonej w zezwoleniu, połowa osiągniętego dochodu była wolna od podatku dochodowego.

Zwolnienie dotyczyło podatku dochodowego od osób prawnych od dochodu uzyskanego z działalności określonej w zezwoleniu.

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej została uchwalona Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840), która zmieniła warunki zwolnień podatkowych dla podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych. Zgodnie z postanowieniem art. 6 ust. 1 Ustawy, podmioty te mogą się ubiegać o zmianę warunków zezwolenia w celu dostosowania go do obowiązujących w Unii Europejskiej zasad udzielania pomocy publicznej. Zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 pkt 1 lit. b), pkt 2, pkt 3 Ustawy, maksymalna wielkość pomocy publicznej dla podmiotów, które prowadzą działalność w specjalnej strefie ekonomicznej na podstawie zezwolenia wydanego przed dniem 1 stycznia 2000 r., nie może przekraczać 75% wartości inwestycji poniesionych w okresie od dnia uzyskania zezwolenia do dnia 31 grudnia 2006 r., przy czym przy ustalaniu maksymalnej wielkości pomocy publicznej uwzględnia się całkowitą wielkość pomocy publicznej uzyskanej od 1 stycznia 2001 r. Oznacza to zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania ulg podatkowych (pomocy publicznej), z ulg nieograniczonych wartościowo, na ulgi ograniczone wartościowo i zależne od wartości dokonanych inwestycji. W przypadku Comarch S.A. maksymalna wartość pomocy publicznej nie będzie mogła przekroczyć 75% wartości nakładów inwestycyjnych, które Spółka poniosła w okresie od uzyskania zezwolenia tj. od dnia 22 marca 1999 r. do dnia 31 grudnia 2006 r.

Koszty inwestycji oraz wielkość pomocy podlegają dyskontowaniu zgodnie z par. 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z 14 września 2004 r. w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. 220, poz. 2232) w brzmieniu zmienionym zgodnie z par. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z 8 lutego 2005 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. nr 32, poz. 270) z uwzględnieniem par. 2 tego ostatniego Rozporządzenia.

Comarch S.A. wystąpił do Ministra Gospodarki o zmianę warunków zezwolenia i w dniu 1 lipca 2004 r. otrzymał decyzję Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2004 r. dotyczącą zmiany warunków zezwolenia na określone powyżej i zgodne z Ustawą. Równocześnie w zmienionym zezwoleniu wydłużony został do 31 grudnia 2017 r. okres, na jaki zostało wydane zezwolenie dla Comarch S.A.

Comarch S.A. posiada w sumie pięć zezwoleń na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie:

- a) uzyskane w roku 1999, z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku;
- b) uzyskane w roku 2007, z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku;
- c) uzyskane w roku 2013, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- d) uzyskane w lutym 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- e) uzyskane w marcu 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania.

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 roku Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 roku termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 31 grudnia 2016 roku stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 została w całości wykorzystana. Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2007 roku wynosi na dzień 30 czerwca 2017 roku ok. 20 646 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2013 roku wynosi na dzień 30 czerwca 2017 roku ok. 29 000 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

W okresie I półrocza 2017 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa utworzonego na 31 grudnia 2016 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 4 162 tys. PLN oraz dokonano utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 4 069 tys. PLN, a także utworzenia i rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 4 285 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł 4 228 tys. PLN.

13. Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej jednostki dominującej

13.1. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW w Warszawie

Zgodnie z zasadą szczegółową nr II.Z.10. zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" Zarząd Comarch S.A. zaprezentował w raporcie bieżącym nr [EBI 1/2017](#) sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej Comarch S.A. za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., ocenę sytuacji Spółki z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki, ocenę sposobu wypełniania obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania ładu korporacyjnego oraz ocenę racjonalności prowadzonej przez Spółkę polityki w zakresie działalności sponsoringowej i charytatywnej.

Zgodnie z zasadą szczegółową nr II.Z.11 zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" Zarząd Comarch S.A. poinformował w raporcie bieżącym nr [EBI 2/2017](#), że uchwałą nr 10/05/2017 z dnia 29 maja 2017 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki z dnia 27 czerwca 2017 r.

13.2. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. z dnia 27 czerwca 2017 r.

a) Zwołanie WZA, porządek obrad i informacje dotyczące udziału w WZA emitenta

Dnia 29 maja 2017 r. Zarząd Comarch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie, działając na podstawie przepisów art. 395, art. 399 § 1, art. 402 z indeksem 1 oraz art. 402 z indeksem 2 Kodeksu Spółek Handlowych (dalej „KSH”) oraz art. 14 Statutu Spółki, zwołał Zwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień

27 czerwca 2017 r., na godzinę 11.00 w Krakowie przy ul. Prof. Michała Życzkowskiego 23. Zarząd Spółki przedstawił w tym dniu również porządek obrad oraz projekty uchwał na niniejsze Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy wraz z uzasadnieniami. Zgodnie z art. 402 z indeksem 2 KSH Zarząd Spółki przekazał także informacje dotyczące udziału w Walnym Zgromadzeniu Spółki, w szczególności:

- prawo akcjonariusza do żądania umieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia,
- prawo akcjonariusza do zgłaszania projektów uchwał,
- sposób wykonywania prawa głosu przez pełnomocnika,
- możliwość i sposób uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- sposób wypowiadania się w trakcie Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- sposób wykonywania prawa głosu drogą korespondencyjną lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu wyznaczono na 11 czerwca 2017 r.,
- informacja o prawie uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu,
- lista akcjonariuszy,
- dostęp do dokumentacji,
- adresy strony internetowej oraz adres poczty elektronicznej.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-10-2017](#) z dnia 29 maja 2017 r.

a) Uchwały podjęte na WZA emitenta

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwały między innymi w następujących sprawach:

- wyboru Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- wykreślenia z porządku obrad punktu dotyczącego wyboru Komisji Skrutacyjnej;
- uchwalenia porządku obrad;
- zatwierdzenia sprawozdania finansowego Comarch S.A. za rok obrotowy 1.01.2016 - 31.12.2016;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 1.01.2016 - 31.12.2016;
- zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Comarch S.A. za rok obrotowy 1.01.2016 - 31.12.2016;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch za rok obrotowy 1.01.2016 - 31.12.2016;
- zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej Spółki z działalności w 2016 roku, zawierającego ocenę sytuacji Spółki;
- podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2016 - 31.12.2016;
- udzielenia członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków w roku obrotowym 1.01.2016 - 31.12.2016;
- zmiany Regulaminu Rady Nadzorczej Comarch S.A.;
- zmiany statutu Spółki.

Pełna treść uchwał została przekazana do publicznej wiadomości raportem bieżącym nr [RB-13-2017](#) z dnia 27 czerwca 2017 r.

b) Uchwała WZA w sprawie podziału zysku za 2016 rok

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 9 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2016 - 31.12.2016. Walne Zgromadzenie postanowiło, że wypracowany w roku obrotowym od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 zysk netto w kwocie 45 588 464,11 PLN zostanie podzielony w ten sposób, że:

1. Kwota 12 200 023,50 PLN zostanie wypłacona w formie dywidendy. Dywidendę w kwocie 1 PLN 50 gr za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami spółki w dniu 31 lipca 2017 roku. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 8 133 349 sztuk.

2. Pozostała część zysku netto w kwocie 33 388 440,61 PLN zostanie przekazana na kapitał zapasowy. Dywidenda została wypłacona w dniu 11 sierpnia 2017 roku.

O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-14-2017](#) z dnia 27 czerwca 2017 r.

c) Lista akcjonariuszy uczestniczących w WZA emitenta

Zgodnie z listą akcjonariuszy uczestniczących w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Comarch S.A. w dniu 27 czerwca 2017 r., Elżbieta Filipiak oraz Janusz Filipiak posiadali co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na tym Zgromadzeniu, według szczegółów poniżej:

- Janusz Filipiak – 893 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 4 465 000 głosów na WZA i które stanowiły 47,98% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 29,52%;
- Elżbieta Filipiak – 846 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 4 230 000 głosów na WZA i które stanowiły 45,45% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 27,96%.

Całkowita liczba głosów wynikająca z wszystkich wyemitowanych akcji Comarch S.A. wynosi 15 126 949 głosów. Na WZA w dniu 27 czerwca 2017 roku brali udział akcjonariusze reprezentujący 9 306 334 głosów, co stanowi 61,52% w ogólnej liczbie głosów Spółki. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-15-2017](#) z dnia 27 czerwca 2017 r.

14. Operacje na akcjach Comarch S.A.

14.1. Transakcje zbycia/nabycia akcji jednostki dominującej

Nie dotyczy.

PO DACIE BILANSU

Nie dotyczy.

14.2. Program opcji menadżerskich dla Członków Zarządu

Nie dotyczy.

15. Operacje na akcjach jednostek zależnych i stowarzyszonych Comarch S.A.

Nie wystąpiły poza operacjami opisanymi w pkt [19.4](#) niniejszego sprawozdania.

PO DACIE BILANSU

Nie wystąpiły poza operacjami opisanymi w pkt [19.5](#) niniejszego sprawozdania.

16. Pozostałe wydarzenia w I półroczu 2017 roku i po dacie bilansu

16.1. Terminy przekazywania raportów okresowych w 2017 roku

Zgodnie z § 103 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa nie będącego państwem członkowskim, Zarząd Comarch S.A. określił stałe daty przekazywania raportów okresowych w 2017 roku raportem bieżącym nr [RB-1-2017](#) z dnia 5 stycznia 2017 r.

16.2. Oświadczenie Zarządu w sprawie przestrzegania zasad ładu korporacyjnego

W załączeniu do raportu rocznego przekazanego do publicznej wiadomości w dniu 28 kwietnia 2017 roku, Zarząd Comarch S.A. przekazał, zgodnie z treścią §29 ust. 5 regulaminu giełdy, raport dotyczący stosowania zasad ładu korporacyjnego przez Comarch S.A. w 2016 roku.

16.3. Korekta podstawowych danych finansowych w raporcie biegłego z badania sprawozdania finansowego Comarch S.A. za 2016 rok.

W dniu 8 maja 2017 r. raportem bieżącym nr RB-7-2017 Zarząd Comarch S.A. przekazał do wiadomości publicznej skorygowany raport roczny Comarch S.A. za 2016 rok.

Korekcie podlegały błędy edycyjne dotyczące podstawowych danych finansowych w raporcie biegłego z badania sprawozdania finansowego Comarch S.A. za 2016 rok:

1. Tabela zatytułowana „Podstawowe dane finansowe pochodzące z bilansu” (część II, strona 8 Raportu z badania).

Zapasy - było: 43.274, powinno być: 43.273;

Suma aktywów - było: 1.162.522, powinno być: 1.162.245;

Zobowiązania krótkoterminowe (w tym krótkoterminowe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne) - było: 246.222, powinno być: 245.310;

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług - było: 16.595, powinno być: 53.915;

Suma zobowiązań i rezerw na zobowiązania - było: 391.415, powinno być: 390.503.

2. „Informacje identyfikujące badane sprawozdanie finansowe” (część III, strona 9 Raportu z badania).
Było:

Badane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku i obejmuje:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego,

- bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2016 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 1.162.522.003,55 zł,

- rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujący zysk netto w kwocie 44.953.007,89 zł,

- zestawienie zmian w kapitale własnym za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujące zwiększenie kapitału własnego o kwotę 39.201.703,72 zł,

- rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujący zmniejszenie stanu środków pieniężnych o kwotę 16.602.272,10 zł,

- dodatkowe informacje i objaśnienia.

Powinno być:

Badane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku i obejmuje:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego,

- bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2016 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 1.162.245 tys. zł,

- rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujący zysk netto w kwocie 45.588 tys. zł,

- zestawienie zmian w kapitale własnym za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujące zwiększenie kapitału własnego o kwotę 39.837 tys. zł,

- rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujący zmniejszenie stanu środków pieniężnych o kwotę 16.640 tys. zł,

- dodatkowe informacje i objaśnienia.

16.4. Wpływ zmian kursów walutowych na skonsolidowane wyniki Grupy Kapitałowej Comarch w I kwartale 2017 r.

W dniu 16 maja 2017 r. raportem bieżącym nr [RB-9-2017](#) Zarząd Comarch S.A. poinformował, że istotny wpływ na wyniki finansowe I kwartału 2017 będą miały zdarzenia nietypowe w postaci różnic kursowych oraz wyceny instrumentów finansowych opartych na kursach walut. Różnice kursowe powstały w wyniku znacznego umocnienia się PLN wobec głównych walut obcych (zwłaszcza EUR i USD) pomiędzy dniami bilansowymi (31 grudnia 2016 r. a 31 marcem 2017 r.).

16.5. Korekta danych w sprawozdaniu finansowym Comarch S.A. za 2016 rok.

W dniu 16 czerwca 2017 r. raportem bieżącym nr [RB-12-2017](#) Zarząd Comarch S.A. przekazał do wiadomości publicznej skorygowany raport roczny Comarch S.A. za 2016 rok. Korekcie podlegały błędy edycyjne w notach: Nota 3d UDZIAŁY LUB AKCJE W JEDNOSTKACH PODPORZĄDKOWANYCH oraz nota 3e UDZIAŁY LUB AKCJE W JEDNOSTKACH PODPORZĄDKOWANYCH. Szczegółowa informacja na ten temat została przedstawiona w erracie zamieszczonej w raporcie.

PO DACIE BILANSU

16.6. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Grupa Comarch zawarła w okresie od 1 lipca 2017 roku do dnia 31 sierpnia 2017 r. kontrakty terminowe na sprzedaż 3 000 tys. EUR. Wartość netto kontraktów terminowych nierozliczonych na dzień 31 sierpnia 2017 r. wynosiła 24 700 tys. EUR, 11 700 tys. USD oraz 32 000 tys. RUB. Na dzień 31 sierpnia 2017 r. wycena otwartych kontraktów terminowych wyniosła szacunkowo +13 396 tys. PLN. Kontrakty zapadają w terminie do 27 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie ustalone jest w walutach obcych, a także w celu zabezpieczenia przepływów z tytułu uruchamianego kredytu inwestycyjnego udzielonego w euro.

17. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta

Strategicznymi kierunkami rozwoju Grupy Comarch są:

- rozwój sprzedaży zagranicznej, ze szczególnym uwzględnieniem rynków Europy Zachodniej (zwłaszcza w regionie DACH), obu Ameryk oraz Azji,
- stały rozwój własnych, zaawansowanych technologicznie produktów informatycznych, wysokie nakłady na prace R&D,
- rozwój produktów i usług informatycznych dla medycyny,
- rozwój sprzedaży produktów i usług informatycznych w modelu usługowym (cloud computing),
- dywersyfikacja oferty poprzez sprzedaż produktów i usług do klientów z wielu sektorów gospodarki,
- kontynuacja prac rozwojowych w zakresie rozwiązań IT dla sektora e-Zdrowie, który w przyszłości powinien stać się jednym z głównych odbiorców Grupy Comarch,
- kontynuacja prac rozwojowych związanych z rozwojem własnych rozwiązań w zakresie hardware i opartych na nich usługach (Internet of Things),
- ścisła współpraca z globalnymi klientami na międzynarodowych rynkach,
- stałe inwestowanie w kapitał ludzki,
- rozwój nowoczesnej własnej bazy produkcyjnej w Polsce i zagranicą.

18. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju

Globalizacja gospodarki światowej i liberalizacja handlu powodują zanikanie barier dla firm i ich produktów. Rynek IT staje się rynkiem otwartym i globalnym, na którym następuje ciągłe porównywanie cen i jakości dostępnych produktów. Wraz ze wzrostem obecności kapitału zagranicznego w Polsce, nawet firmy IT działające wyłącznie na polskim rynku muszą oferować produkty konkurencyjne z punktu widzenia rynku globalnego. Comarch od samego początku działania wypracował reputację firmy technologicznej wytwarzającej nowoczesne produkty i z sukcesem je sprzedającej na rynku krajowym i zagranicznym. Dlatego nadal głównym celem strategicznym Comarch jest opracowywanie nowych, konkurencyjnych produktów, co pozwoli na zapewnienie dalszego rozwoju Comarch, a co za tym idzie zwiększenie jej wartości. Utrzymanie dynamiki sprzedaży wymaga nakładów na rozwój produktów oraz właściwą ich promocję i marketing. Dotyczy to zarówno modyfikacji już istniejących produktów i technologii jak również opracowywania nowych produktów.

Polityka Comarch zakłada prowadzenie prac badawczo-rozwojowych związanych z wdrożeniem nowych produktów oraz standaryzację produktów od samego początku ich przygotowania dla klienta. Dzięki temu, o ile nawet produkt został przygotowany na potrzeby konkretnego klienta, to część lub całość oprogramowania/kodu może być następnie wykorzystana do przygotowania standardowego produktu. W rezultacie owocuje to wyższą rentownością poszczególnych kontraktów oraz rozszerzeniem bazy klientów. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe w 2016 roku osiągnęły wartość 169,1 mln PLN i tym samym osiągnęły 15,2% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch. Comarch przeznaczył na nie zarówno środki własne, jak i aktywnie pozyskiwał fundusze europejskie.

Comarch S.A.

W ramach **Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój** Działanie 1.1 „Projekty B+R przedsiębiorstw”, Poddziałanie 1.1.2 „Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej”, realizowany był projekt „Miasto zdrowia”.

Natomiast w ramach Działania 2.1 Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw, realizowany był projekt „Laboratorium badawczo-rozwojowe Internetu Rzeczy”.

Fundusze Europejskie
Inteligentny Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Comarch Healthcare S.A.

W I połowie 2017 roku w ramach Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Profilaktyka i leczenie chorób cywilizacyjnych” – **STRATEGMED II**, realizowany był projekt „Nieinwazyjny monitoring we wczesnym wykrywaniu migotania przedsionków (AF)” – NOMED-AF.

W ramach **Programu Badań Stosowanych** kontynuowana była realizacja projektu „Badania nad metodami nawigacji przestrzennej w diagnostyce endoskopowej guzka obwodowego płuca”, w którym Comarch Healthcare SA jest partnerem.

19. Powiązania kapitałowe emitenta

19.1. Charakterystyka spółek Grupy Comarch

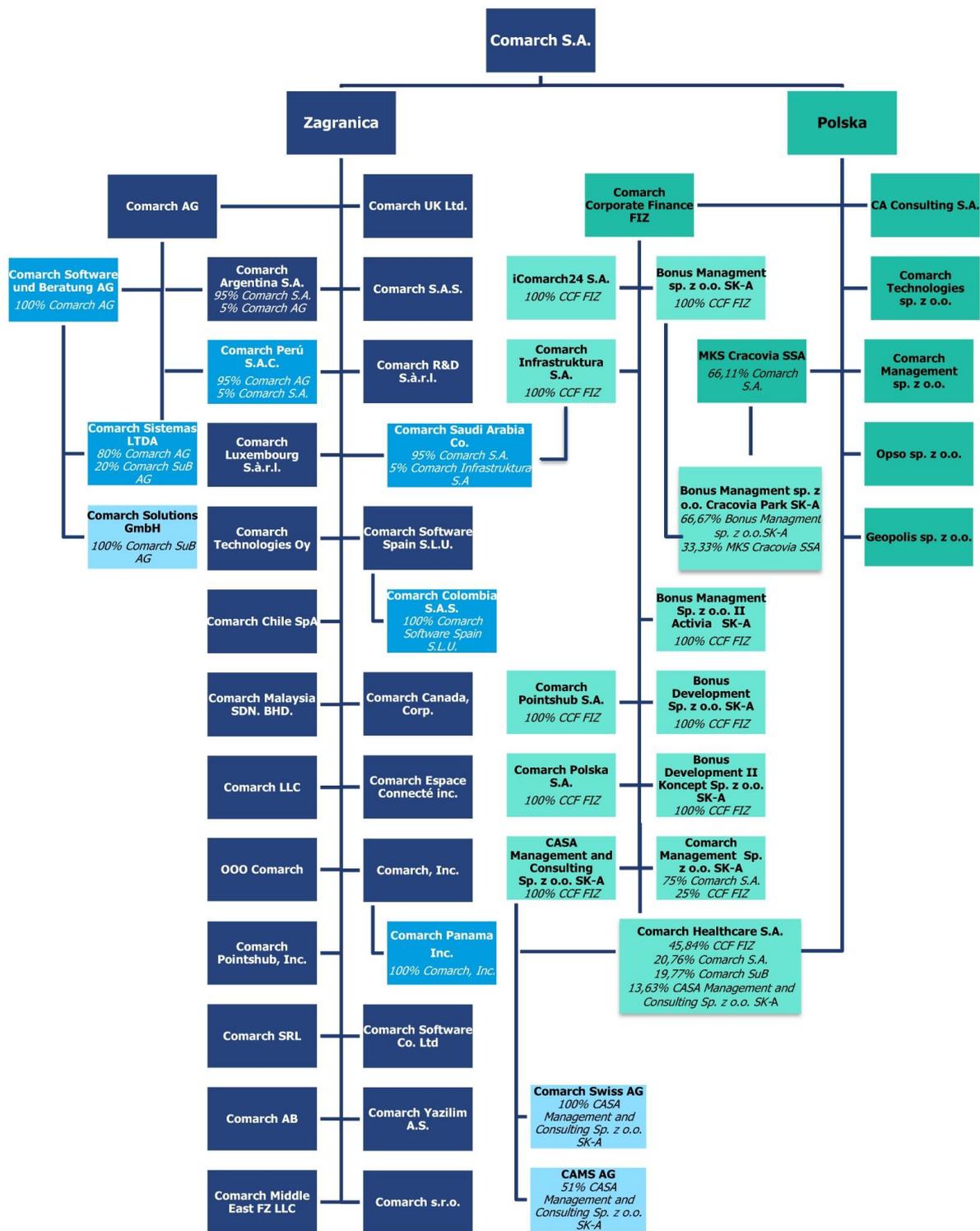
Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiąganych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Espace Connecté Inc., Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A., Comarch Colombia S.A.S., Comarch Peru S.A.C., Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd. i Comarch Saudi Arabia Co. pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na dostarczaniu łącz teleinformatycznych na potrzeby krajowych spółek Grupy, a także na świadczeniu usług informatycznych i consultingowych na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,
- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, CAMS AG, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Pointshub S.A. prowadzi działalność polegającą na wytwarzaniu i wdrażaniu oprogramowania lojalnościowego w zakresie SmartCity,

- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,
- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,
- Geopolis sp. z o.o. wytwarza oraz wdraża zintegrowane systemy GIS w jednostkach administracji publicznej,
- MKS Cracovia SSA jest sportową spółką akcyjną,
- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,
- Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną,
- Spółka Comarch s.r.o. nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej.

19.2. Struktura kapitałowa Grupy Comarch

- 100% Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

Na dzień 30 czerwca 2017 roku jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- SoInteractive S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (16,10% głosów przypada na CCF FIZ, 11,27% głosów przypada na Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A),
- Metrum Capital S.A. (15,79% głosów przypada na Comarch S.A., 31,58% głosów przypada na CAMS AG),
- Thanks Again LLC z siedzibą w Tyrone, GA, USA (42,5% głosów przypada na Comarch Pointshub, Inc.).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

19.3. Charakter powiązań

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 6 miesięcy 2017 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

Nazwa spółki	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział Comarch S.A. w kapitale zakładowym
Comarch S.A.	Jednostka dominująca	Pełna	
Comarch AG	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Sistemas LTDA	Jednostka zależna	Pełna	80% w posiadaniu Comarch AG, 20% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch Peru S.A.C.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch AG, 5% w posiadaniu Comarch S.A.
Comarch Software und Beratung AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Solutions GmbH	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch R&D S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Luxembourg S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Panama Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Inc.
Comarch Canada, Corp.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Espace Connecté Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Middle East FZ-LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
OOO Comarch	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%

Comarch Technologies Oy	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch UK Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Chile SpA	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software Spain S.L.U.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Colombia S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software Spain S.L.U.
Comarch Yazilim A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch SRL	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Malaysia SDN. BHD.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch s.r.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pointshub, Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch AB	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Argentina S.A.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Saudi Arabia Co.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch Infrastruktura S.A.
Comarch Technologies sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
CA Consulting S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Geopolis sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Management sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	Jednostka zależna	Pełna	100% ogólnej liczby certyfikatów inwestycyjnych
Comarch Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	26,45% w posiadaniu Comarch S.A., 8,82% w posiadaniu CCF FIZ, 64,73% akcji nabytych w celu umorzenia przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A
Bonus Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus MANAGEMENT sp. z o.o. Cracovia Park SK-A	Jednostka zależna	Pełna	50% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. SK-A, 50% w posiadaniu MKS Cracovia SSA
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ

Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Healthcare S.A.	Jednostka zależna	Pełna	45,84% w posiadaniu CCF FIZ 20,76% w posiadaniu Comarch S.A. 19,77% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG. 13,63% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA
Comarch Polska S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Pointshub S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Infrastruktura S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
iComarch24 S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Swiss AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
CAMS AG	Jednostka zależna	Pełna	51% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Opso sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
MKS Cracovia SSA	Jednostka zależna	Pełna	66,11%

19.4. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch w I półroczu 2017 roku

W dniu 19 marca 2017 r. została zarejestrowana spółka Comarch Saudi Arabia Co. z siedzibą w Rijadzie, o kapitale zakładowym 1 mln SAR składającym się z 1 000 udziałów o wartości 1 000 SAR każdy. Comarch S.A. posiada 95% udziałów w spółce, podczas gdy Comarch Infrastruktura S.A. posiada pozostałe 5% udziałów.

W dniu 27 marca 2017 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Comarch Healthcare S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego o 2 mln PLN, tj. z 8 114 806,00 PLN do 10 114 806,00 PLN. Comarch Software und Beratung AG objęła w całości i opłaciła nową emisję akcji, tj. 2 mln akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN i cenie emisyjnej 10,00 PLN za jedną akcję. Dnia 24 lipca 2017 r. powyższe podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w KRS.

W dniu 3 kwietnia 2017 roku nastąpiło objęcie przez Comarch S.A. 100% udziałów spółki Geopolis sp. z o.o. Comarch S.A. nabyła całość autorskich praw majątkowych do oprogramowania ERGO należącego do Geopolis sp. z o.o. a także zobowiązała się do dokapitalizowania Geopolis sp. z o.o. kwotą 4 mln PLN, co nastąpiło w kwietniu 2017 roku. Łączna wartość transakcji wyniosła

8,05 mln PLN. Geopolis sp. z o.o. zajmuje się wspieraniem informatyzacji w jednostkach administracji publicznej poprzez tworzenie i wdrażanie zintegrowanych rejestrów i ewidencji o charakterze przestrzennym, systemów zarządzania państwowym zasobem geodezyjnym i kartograficznym oraz geoportali. Zakup Geopolis sp. z o.o. pozwoli Grupie Comarch na poszerzenie portfela produktów informatycznych dla sektora publicznego. O szczegółach przeprowadzonej transakcji Spółka informowała w raportach bieżących [RB-2-2017](#) z dnia 16 marca 2017 r., [RB-4-2017](#) z dnia 31 marca 2017 r., [RB-5-2017](#) z dnia 4 kwietnia 2017 r. Na dzień publikacji raportu, podwyższenie kapitału zakładowego w Geopolis Sp. zo.o. nie zostało zarejestrowane.

Zgodnie z posiadaną przez Spółkę wiedzą do dnia publikacji niniejszego sprawozdania podwyższenie kapitału zakładowego w spółce Comarch Argentina S.A. z dnia 21 grudnia 2016 r. nie zostało zarejestrowane.

19.5. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch po dacie bilansu

W dniu 7 lipca 2017 r. została zarejestrowana spółka Comarch Japan KK z siedzibą w Tokio, w której 100% udziałów i głosów posiada spółka Comarch UK.

20. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

21. Stanowisko zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz wyników na dany rok, w świetle wyników zaprezentowanych w raporcie okresowym w stosunku do wyników prognozowanych

Grupa nie publikowała prognozy wyników na 2017 rok.

22. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność Grupy i osiągnięte zyski oraz ich ocena

22.1. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W okresie dwóch kwartałów 2017 r. nie dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2016 roku aktywa z tytułu działalności strefowej, ze względu na niewystąpienie dochodu strefowego. Aktywo to będzie sukcesywnie rozwiązywane na przestrzeni drugiego półrocza 2017 w proporcji do osiąganego w tym okresie dochodu strefowego.

W okresie I półrocza 2017 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa utworzonego na 31 grudnia 2016 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 4 162 tys. PLN oraz dokonano utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 4 069 tys. PLN, a także utworzenia i rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 4 285 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł 4 228 tys. PLN.

22.2. Wycena różnic kursowych i instrumentów finansowych opartych na kursach walut

Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2017 roku zmniejszyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 13 718 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2016 roku zwiększyły o 4 908 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zwiększyły wynik Grupy Comarch o 4 918 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2016 roku zmniejszyły o 2 738 tys. PLN). Natomiast wycena instrumentów finansowych (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą na podatek odroczonej od ich wyceny,

zwiększyły wynik netto Grupy o 12 554 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie roku 2016 roku zmniejszyły o 663 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny instrumentów pochodnych na wynik netto Grupy Comarch za półrocze 2017 roku wyniósł +3 754 tys. PLN. (+1 507 tys. PLN w okresie pierwszego półrocza 2016 roku).

22.3. Pozostałe przychody operacyjne

Pozytywny wpływ na wynik operacyjny Grupy miały w I półroczu 2017 roku pozostałe przychody operacyjne w wysokości 14 636 tys. zł, uzyskane m.in. w wyniku rozwiązania rezerw na należności wątpliwe oraz sprzedaży wartości niematerialnych przez MKS Cracovia SSA.

23. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym

Nie wystąpiły poza opisanymi w punkcie [11](#).

24. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

24.1. Postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności emitenta lub jednostki od niego zależnej, w których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta

Nie wystąpiły.

24.2. Dwa lub więcej postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności, których łączna wartość stanowi odpowiednio co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta wraz ze stanowiskiem emitenta w tej sprawie

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 82 746 tys. PLN, z czego kwota 9 826 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 30 czerwca 2017 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2017 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 48 tys. PLN). Według Zarządów spółek Grupy Comarch, w oparciu o opinie doradców prawnych, nie istnieją okoliczności wskazujące na konieczność utworzenia rezerw na pozostałe roszczenia objęte aktualnie postępowaniami sądowymi.

Największe postępowanie sądowe związane jest z pozwem z dnia 2 grudnia 2014 r. otrzymanym w dniu 14 stycznia 2015 r. z Sądu Okręgowego w Warszawie III Wydział Cywilny w sprawie z powództwa z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji (dalej zwana „ARiMR”) przeciwko Comarch S.A. o zapłatę kwoty 34 493 717,28 PLN tytułem naliczonych przez ARiMR kar umownych za opóźnienia-niedotrzymania poziomu SLA w jednym miesiącu (sierpień 2013 roku) świadczenia usług wynikających z umowy z dnia 29 kwietnia 2013 roku (zawartej w wyniku przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na utrzymanie, modyfikację i ulepszanie systemów aplikacyjnych OFSA, OFSA – PROW, OFSA – PROW – DD, RG – PROW). O szczegółach Spółka informowała w raportach bieżących [RB-14-2014](#) z dnia 19 maja 2014 roku oraz [RB-4-2015](#) z dnia 15 stycznia 2015 r. Zarząd Comarch S.A. podtrzymuje swoje dotychczasowe stanowisko, że naliczenie kar umownych dochodzonych pozwem nie znajduje uzasadnienia, ani oparcia w postanowieniach zawartej Umowy. Comarch S.A. informuje również, że pomimo sporu dotyczącego naliczonych kar umownych, Umowa jest realizowana, na bieżąco, zgodnie z wymaganiami SLA. Zdaniem Zarządu Spółki zawiązane dotychczas rezerwy na potencjalne roszczenia z tytułu kar umownych wynikających z realizacji umowy w wysokości całkowitego wynagrodzenia brutto otrzymanego za świadczenie usług w okresie lipiec – grudzień 2013 roku (tj. w kwocie 2 277 tys. zł) w pełni pokrywają ryzyko obciążenia finansowego Spółki z wyżej wymienionego tytułu.

Kraków, 31 sierpnia 2017 r.

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a
31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Zarząd Comarch S.A. oświadcza, iż podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, BDO Sp. z o.o., dokonujący przeglądu półrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz półrocznego jednostkowego skróconego sprawozdania finansowego za I półrocze 2017 roku został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten oraz biegli rewidenci, dokonujący przeglądu tych sprawozdań, spełniali warunki do wydania bezstronnego i niezależnego raportu z przeglądu, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Kraków, 31 sierpnia 2017 roku

Janusz Filipiak
Prezes Zarządu

Marcin Dąbrowski
Wiceprezes Zarządu

Paweł Prokop
Wiceprezes Zarządu

Andrzej Przewięźlikowski
Wiceprezes Zarządu

Zbigniew Rymarczyk
Wiceprezes Zarządu

Konrad Tarański
Wiceprezes Zarządu

Marcin Warwas
Wiceprezes Zarządu

Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia skróconych półrocznych sprawozdań finansowych

Zarząd Comarch S.A. oświadcza, że wedle naszej najlepszej wiedzy, półroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz półroczne jednostkowe skrócone sprawozdanie finansowe za I półrocze 2017 roku i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową grupy kapitałowej i Spółki oraz wynik finansowy oraz że półroczne sprawozdanie zarządu z działalności grupy kapitałowej emitenta zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji grupy kapitałowej emitenta, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

Kraków, 31 sierpnia 2017 roku

Janusz Filipiak
Prezes Zarządu

Marcin Dąbrowski
Wiceprezes Zarządu

Paweł Prokop
Wiceprezes Zarządu

Andrzej Przewięźlikowski
Wiceprezes Zarządu

Zbigniew Rymarczyk
Wiceprezes Zarządu

Konrad Tarański
Wiceprezes Zarządu

Marcin Warwas
Wiceprezes Zarządu